

Bulletin advokacie

ČAK uspořádala mezinárodní konferenci o advokátním disciplinárním řízení • Konference o reformě české justice na Žofíně • Přímé žaloby fyzických a právnických osob k soudům Evropských společenství • Typické procesní chyby účastníků ve sporech o zaplacení směnky • KONFERENCE O NEZÁVISLOSTI JUSTICE [XI.] •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Právník roku 2007: Galavečer připraven

(podrobnosti o programu a rezervacích na str. 12 – 13)

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
doc. JUDr. Jiří Pipek, CSc., JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí
se obračejte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu.

Toto číslo vyšlo 10. prosince 2007 v nákladu
12 000 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
fotobanka hotelový komplex BOBYCENTRUM

Tisk: Grafotechna print, s. r. o., Praha

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Vladimír Jirousek: **Krásné Vánoce a PF 2008** 3

aktuality

PF 2008 4
**ČAK uspořádala mezinárodní konferenci
o advokátním disciplinárním řízení ivac** 5
Konference o reformě české justice na Žofině ivac 8
Stáž pro advokáty a koncipienty v Bonnu 11
Právník roku 2007 icha 12
Informace o povinných platbách advokátů pro rok 2008 14
**Výzva advokátům a advokátním koncipientům:
Doplňte své e-mailové adresy!** 16

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 20
**Přímé žaloby fyzických a právnických osob
k soudům Evropských společenství David Petrlík** 21
**Typické procesní chyby účastníků ve sporech
o zaplacení směnky Ladislav Derka** 25
**Nepříjemnosti s úmrtím dlužníka – aneb kdo zemře,
vyhraje? Ondřej Přidal** 30
**Postavení pronajímatele bytu po novelizaci OZ
se zhoršilo (k článku Mgr. Adama Zlámala v BA
č. 6/2007) Petra Marková** 32
**Právo obviněného nahlížet do spisu v řízení
o vazbě Jiří Herczeg** 34
Ad: Povaha předžalobní upomínky Michal Maglia 40

z judikatury

**K trestní odpovědnosti chovatele za škodu
způsobenou psem** 41
Z judikatury ESD 43

z odborné literatury

Obchodný zákonník. Komentář Karel Marek 49
Společné jmění manželů v teorii a judikatuře P. B. 50
**Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci.
Komentář Martin Mikyska** 50
Rovnost v odměňování žen a mužů red. 51
Mžik Daniela Kovářová 52

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

Kniha Soudců 54

z české advokacie

Regiony se představují: Jižní Čechy Vladimír Smejkal	55
Informační den pro advokáty – otázky advokacie Daniela Kovářová	58
Z kárné praxe Jan Syka	59
Z jednání představenstva ČAK icha	60
Stanovisko představenstva ČAK k výkladu ustanovení § 41 odst. 5, věta druhá tr. ř.	60
Fotbalový turnaj Březolupy 2007 Stanislav Zenáhlík	61
Česko-ruský seminář v České advokátní komoře Jana Wurstová	62

z Evropy

Směrnice (EU) o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi Markéta Tošnerová	63
Budoucnost práva v Evropě Jan Molík	64

informace a zajímavosti

měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	68
Aktuální informace pro advokátní koncipienty – novinky roku 2008 Daniela Kovářová	70
Věra Hartmannová: Opakování – matka moudrosti?	71
O záznam procesu s JUDr. Miladou Horákovou byl v Brně zájem Petr Poledník	71
Seminář o mezinárodní arbitráži Daniela Kovářová, Markéta Tošnerová, Jana Wurstová	72

nakonec

Z právníkova zápisníku Petr Hajn	73
Kresba Lubomíra Lichého	74
Víte, že... Stanislav Balík	74

Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung	75
Table of Contents/Summary	76

konference o nezávislosti justice

Instrukce
autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nekládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Krásné Vánoce a PF 2008

Martinův kůň byl bílý (a martinská husa/kachna dobrá), Mikuláš se blíží (a čerti byli, jsou a budou), na Ježíška věřit musíme (jinak by Vánoce nestály za to) a navíc máme Klause (na rozdíl od Američanů živého!). Nevím, jestli to všichni vnímáme, neboť, jako obvykle, je prosinec spolu s červnem měsícem, kdy advokát dostává nejvíce zabrat. Tak, jako chce klient odjet na dovolenou s „čistým štítem“, má tentýž klient utkvělou představu, že pokud před 24. prosincem nevyřeší s advokátem všechny své právní problémy a dosud odkládané resty, bude na jeho vánoční tabuli i něco jiného než pouze kapr se svátečním salátem... A nějaký „šanon“ nevyřízených věcí by jistě rušil jeho klid a nadpřirozenou pohodu svátků vůbec. Navíc – po Vánocích Silvestr – a co když je cosi pravdy na tom, že: „Jak na Nový rok ...“

Takže, kdo jiný by se měl na vánoční svátky těšit více než advokáti, když 24. prosinec je právě tím dnem, kdy žádný klient na dveře nezaklepe a kdyby přece jen, je to snad jediný den v roce, kdy v sobě advokát nalezne tu sílu říci rozhodné a polemiku vylučující: „Ne, dnes, pane/paní!, ne!“

Jelikož však k povinnostem mé funkce (a těm rozhodně nejpříjemnějším) patří mimo jiné i to, abych všem advokátkám a advokátům, jejich manželům a manželkám, partnerům a partnerkám a dále všem jejich spolupracovníkům a zaměstnancům ČAK popřál to, co se u příležitosti Vánoc a k Novému roku přeje (samozřejmě se vši upřímností!), musel jsem si přichod svátků ve svém diáři a s náležitým předstihem červeně poznamenat, abych i já pod tíhou clientských ataků (a navíc pod tíhou předsednických povinností) nezapomněl a přání včetně „péefky“ připravil pro tento Bulletin.

Je pravda, že uvědomění si všech signálů a průvodních okolností adventu mi umožnilo cestování pendolínem na trase Ostrava-Praha a zpět, při němž člověk získá neuvěřitelné více než tři hodiny nerušeného času. Přirozenou součástí úvah pak samozřejmě bývá rekapitulace času minulého, tj. též toho, co Komora za daný rok udělala (a nebylo toho málo), resp. úvahy pro budoucnost, tj. též toho, co Komoru a advokáty čeká v příštím roce (a nebude toho málo). Např. v listopadu na Žofi-

ně ministrem Pospíšilem ohlášená (a svým způsobem odstartovaná) reforma justice se nepochybně v mnoha směrech dotkne advokacie a jejího výkonu. Jak však již bylo zdůrazněno v úvodu, jsem si plně vědom současné vytíženosti advokátů ze strany klientů a účelem tohoto úvodníku jistě není břímě advokátů před vánočními svátky zatěžovat další agendou. Pro to bude nepochybně dost prostoru v příštích číslech Bulletinu advokacie.

Takže všem, které jsem označil výše, a zvláště těm, kteří nad rámec své advokátní činnosti dobrovolně a čestně vykonávají pro advokacii funkce v ČAK, a kteří jsou pro mne i na prahu pátého roku mého předsedování (a poslední dvouleté funkční periody) oporou – **KLIDNĚ, KRÁSNE A KLIENTSKÝMI PROBLÉMY NEZATÍŽENĚ PROŽITÍ VÁNOČNÍCH SVÁTKŮ A FANTASTICKÝ NOVÝ ROK 2008** přeje

JUDr. VLADIMÍR JIROUSEK,
předseda ČAK

Česká advokátní komora

*přeje všem čtenářům Bulletinu advokacie
krásné Vánoce a mnoho pracovních
i jiných úspěchů v roce 2008*

ČAK uspořádala mezinárodní konferenci o advokátním disciplinárním řízení

Advokátní správní soudnictví – inspirace odjinud, to byl název mezinárodní konference, zaměřené na získání poznatků o fungování německého systému advokátního disciplinárního řízení, kterou uspořádala dne **16. listopadu 2007** Česká advokátní komora v aule Vzdělávacího a školicího střediska ČAK – Paláci Dunaj v Praze.

Ze Saska přijeli do Prahy na konferenci přednášet významní představitelé všech orgánů, které se v této spolkové zemi Německa zabývají advokátním disciplinárním řízením:

Dr. Heike Bruns, členka představenstva Saské advokátní komory a předsedkyně zvláštního orgánu představenstva, který se zabývá těmi nejméně závažnými advokátními prohřešky, dále düsseldorfský a drážďanský advokát a předseda Advokátního soudu v Drážďanech **Dr. Peter Schaffrath**, předseda Vrchního zemského soudu v Drážďanech a dlouholetý člen Advokátního soudního dvora **Dr. Dietmar Onusseit**, a v neposlední řadě též saský vrchní státní zástupce a generální státní zástupce **Dr. Lothar Scholz**.

K vzácným hostům konference dále patřili čestný předseda Saské advokátní komory **Dr. Günter Kröber**, ústavní soudce a bývalý předseda ČAK **JUDr. PhDr. Stanislav Balík**, místopředseda sněmovního ústavně-právního výboru sněmovny **JUDr. Jirí Polanský** i advokáti ze Slovenska – člen disciplinární komise Slovenské advo-

kátní komory a předseda jednoho z celkem deseti disciplinárních senátů SAK **JUDr. Zoltán Ludik** a člen revizní komise SAK **JUDr. Milan Galanda**.

Za vedení ČAK se konference zúčastnili členové představenstva **JUDr. Jan Brož**, **JUDr. Petr Poledník** a **JUDr. František Smejkal**. K velmi agilním diskutujícím patřili předseda kontrolní rady ČAK **JUDr. Jan Mikš**, její místopředseda a člen etické komise IBA **JUDr. Jan Matějka** i vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK **JUDr. Jan Syka**. Moderátorem celého konferenčního dne byl předseda kárné komise ČAK **JUDr. Bohuslav Sedlatý**.

Konferenci zahájil předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek, který na úvod podtrhl její nesmírně vhodné načasování. Jak zdůraznil, jen o tři dny později se na pražském Žofíně koná konference o reformě české justice (zprávu o této konferenci přináší BA na stranách 8 – 11), jejíž součástí mají být i změny v disciplinárním řízení u všech právnických profesí, včetně advokátní.

Jak dr. Jirousek dále uvedl, při návštěvě Saské advokátní komory jej zaujal právě tamější systém disciplinárního řízení, který velmi dobře funguje a jehož součástí jsou i kárné senáty složené z advokátů a soudců. Podle jeho slov jsou německé zkušenosti pro českou advokacii inspirující.

Předseda kárné komise ČAK JUDr. Bohuslav Sedlatý shrnul ve svém úvodním vystoupení základní zásady, jimiž se řídí advokátní disciplinární řízení v evropských zemích:

1. Přínejmenším první stupeň disciplinárního řízení se odehrává před orgány advokátní komory.
2. Odděluje se disciplinární a trestní řízení – tentýž skutek je posuzován zvlášť z hlediska trestního a z hlediska disciplinárního.
3. Je zachovávána důvěrnost informací sdělených v průběhu disciplinárního řízení.
4. Do kárného řízení nezasahují žádné státní orgány s výjimkou soudu.

Jak dr. Sedlatý dále uvedl, v České republice panuje abnormální stav: zatímco první stupeň advokátního disciplinárního řízení tvoří zcela nezávislý orgán – kárná komise volená advokátním sněmem, jejíž členové pak vytváří tříčlenné senáty v čele s předsedou, v druhé instanci nastupuje představenstvo, které ze svých řad jmenuje odvolací tříčlenný senát. To ale znamená, že se **moc „soudní“ dostává do rukou moci „výkonné“, což je podle Sedlatého nežádoucí situace, kterou je třeba řešit.**

„Mám za to, že oba stupně kárného řízení by měly být zachovány v autonomii České advokátní komory,“ uvedl Sedlatý. Tento svůj názor předseda kárné komise ČAK odůvodnil na konkrétním případě **zcela odlišnou etikou jednotlivých právních profesí.** V rámci soudního přezkumu se pak není možné spolehnout na to, že soudci budou provinění advokáta posuzovat v rámci advokátních etických norem.

Na vystoupení doktora Sedlatého krátce reagoval doktor Jirousek, který označil za velmi významné **konstituování finálních soudních rozhodovacích senátů jako senátů smíšených.** „Gró kárných řízení je posuzováním mimosoudních jednání, především kolize zájmů. A v tom soudce potřebuje alespoň poradní hlas advokáta,“ řekl.

Jako první ze zahraničních hostů vystoupila Dr. Heike Bruns, advokátka v Chemnitzu a členka představenstva Saské advokátní komory, která na úvod shrnula základní údaje o advokátech a advokátních komorách v Německu a pravidlech pro fungování advokátní profese.

K úkolům představenstva komory patří mimo jiné i poskytování rad a poučení advokátům ve věcech profesního práva, zprostředkování jednání při sporech mezi advokáty navzájem či při sporech mezi advokátem a klientem a dohled nad činností advokátů. Jak dr. Bruns vysvětlila, pro plnění těchto úkolů si představenstvo Saské advokátní komory vytvořilo ze svých členů tři tříčlenná **oddělení profesního práva** (tento neobvyklý název byl na konferenci příčinou několika nedorozumění, v českých podmínkách by se tato oddělení dala nejspíše přirovnat k odvolacím kárným senátům, které jsou také složeny z členů představenstva ČAK). Tato oddělení profesního práva fungují jako kárné orgány nejnižšího stupně, pro ta nejméně závažná kárná provinění advokátů. Nejpřísnějším trestem, které oddělení profesního práva může udělit, je důtka. Jak dr. Bruns, která je předsedkyní jednoho z nich, shrnula, toto disciplinární řízení probíhá jako správní řízení. Může být vyvoláno stížností mandanta, kolegy advokáta či může být zahájeno i z podnětu komory.

V roce 2006 obdržela Saská advokátní komora celkem 950 stížností a dotazů, 322 z nich řešila oddělení pro-

fesního práva, zbytek byl postoupen pobočkám komory. Celkem bylo v roce 2006 uděleno 33 důtek. Proti rozhodnutí o důtce je možné podat do jednoho měsíce odpor, o kterém znovu rozhoduje oddělení profesního práva. Pokud je dotyčný s verdiktem stále nespokojen, může se obrátit na Advokátní soud.

Případy, kdy advokát špatně splnil svoji povinnost a poškodil tím svého klienta, patří, jak doktorka Bruns zdůraznila, vždy do kompetence civilního soudnictví.

Její vystoupení vyvolalo řadu praktických dotazů. Velkou debatu rozpoutal dr. Mikš, když položil dotaz, **jak jsou v Německu informováni stěžovatelé, kteří se obrátili na komoru, o výsledku své stížnosti na advokáta. Dr. Bruns to označila za kontroverzní téma a velký problém, na jehož řešení se nyní v Německu pracuje. Podle německých platných předpisů o mlčenlivosti totiž stěžovatel obdrží pouze informaci, že se komora jeho stížností zabývala a že ve věci rozhodla, nic víc.** Pokud komora dojde k závěru, že stížnost je neodůvodněná, neexistuje orgán, na který by se nespokojený stěžovatel mohl obrátit.

Za inspirativní označila doktorka Bruns českou praxi, kterou pro zahraniční hosty krátce shrnul vedoucí oddělení pro věci kárné dr. Syka, **kdy po pravomocném skončení věci je stěžovateli sděleno, zda byl dotyčný advokát uznán vinným či nikoliv. V případě udělení nejpřísnějších trestů, tedy zákazu výkonu povolání či vyškrcnutí z komory, se stěžovatel dozví i tento fakt.**

Jako další vystoupil saský vrchní státní zástupce a zároveň generální státní zástupce dr. Lothar Scholz, který popsal funkci státního zastupitelství v německém advokátním správním soudnictví.

Při každém vrchním státním zastupitelství v každé spolkové zemi existuje **generální státní zastupitelství,** které plní funkci vyšetřovatele a žalobce v případě závažnějších provinění advokátů. Svou činnost začíná vždy, když je s advokátem zahájeno trestní řízení, nebo pokud se na ně obrátí s podnětem advokátní komora.

Pro orgány prokuratury i pro advokátní soudnictví jsou závažná zjištění trestního soudu, což má zamezit tomu, aby v jedné věci existovaly dva rozsudky. Proto se řízení před generálním státním zastupitelstvím po dobu trestního řízení s advokátem přerušuje, jen když hrozí promlčení, běží paralelní vyšetřování a probíhají základní úkony, především výsledky advokáta. O podání obžaloby na advokáta k Advokátnímu soudu, ale i odvo-

Dr. Heike Bruns.

Za řečnickým stolem zleva Dr. Lothar Scholz, Dr. Dietmar Onusseit a Dr. Peter Schaffrath.

lání či dovolání rozhoduje vždy jen generální státní prokuratura.

Saské generální státní zastupitelství vedlo za posledních pět let 660 řízení. Dvě třetiny z nich byly zahájeny na základě sdělení soudních orgánů či na základě trestního řízení, jedna třetina na základě oznámení komory. Z těchto 660 řízení skončilo 94 obžalobou u Advokátního soudu, 405 bylo zastaveno pro neprokázanou či nepatrnou vinu, v ostatních případech byla věc postoupena jiné generální prokuratuře či došlo ke spojení řízení. Průměrná délka řízení je více než rok, včetně doby, kdy věc řeší jiné orgány. Subjektivní ani objektivní lhůty na projednání věci nejsou stanoveny, platí však obecná zásada přiměřenosti.

Opětovnou otázkou, na kterou se ale českým účastníkům konference nedostalo vyčerpávající odpovědi, bylo, **kde přesně leží hranice mezi malými proviněními, jež řeší představenstvo komory, a proviněními většími, které již řeší advokátní soudnictví.**

Jak uvedl dr. Scholz, **takové pevné hranice neexistují.** Podle spolkového advokátního řádu „představenstvo komory může advokátovi za chování vyslovit důtku, jestliže jeho vina je malá a nejeví se potřebným postoupit návrh na zahájení řízení před advokátním soudem“.

Po vystoupení dr. Scholze **shrnul předseda Advokátního soudu v Drážďanech dr. Peter Schaffrath informace o německém advokátním soudnictví.**

To má tři instance:

1. **Advokátní soudy** při sídlech komor. Tvoří je tři advokáti, kteří jsou jmenováni justiční správou na návrh komory. Z pěti návrhů vybírá tři jména předseda vrchního zemského soudu.
2. **Advokátní soudní dvůr** při vrchních zemských soudech. Senáty jsou pětičlenné a skládají se ze tří advokátů a dvou soudců vrchního zemského soudu, předsedou senátu je advokát.

3. **Speciální sedmičlenný senát pro věci advokátní při Spolkovém soudním dvoře**, jehož předsedou je předseda Nejvyššího soudu, dalšími členy jsou tři soudci a tři advokáti.

V rámci advokátního soudnictví je možné uložit tyto tresty: **varování, důtku, peněžní pokutu až do výše 25 tisíc euro, zákaz výkonu povolání v jedné oblasti práva maximálně na dobu pěti let a vyloučení z advokacie.** Řízení v rámci advokátního soudnictví je neveřejné. Proti rozsudku Advokátního soudu je možné se do jednoho týdne odvolat k Advokátnímu soudnímu dvoru.

O práci saského Advokátního soudního dvora pohovořil na závěr odpolední části konference jeho dlouholetý člen, předseda vrchního zemského soudu v Drážďanech dr. Dietmar Onusseit.

Jak dr. Onusseit uvedl, před saský Advokátní soudní dvůr se dostává jen několik případů ročně (v roce 2006 jich bylo šest, za prvních deset měsíců letošního roku pět), nejvíce z nich patří do nesporného soudnictví, většinou jde o odebrání licence kvůli propadnutí majetku advokáta.

Také Advokátní soudní dvůr se zabývá skutkovým stavem věci, nejedná se pouze o procesní odvolací řízení. Verdikt Advokátního soudu ale nemůže zpřísnit, pouze zmírnit. Pokud je uložen trest zákazu vystupovat před soudem či vyloučení z komory, a také pokud se jedná o věc mimořádného právního významu, je možné do jednoho týdne podat dovolání ke Spolkovému soudnímu dvoru.

Debaty mezi účastníky konference, která svoji pracovní atmosférou připomínala spíše workshop, pokračovaly i po jejím skončení, na rautu ve vinárně Gratia v Kaňkově paláci, kam všechny přítomné jménem ČAK pozval moderátor konference JUDr. Bohuslav Sedlatý.

Konference o reformě české justice na Žofíně

Za účasti špiček celé české justice proběhla **19. listopadu 2007** v zaplněném hlavním sále pražského Žofina celodenní **konference o reformě české justice** organizovaná ministerstvem spravedlnosti. **Spolupořadatelé akce ale byly všechny profesní organizace zastupující v České republice právníká povolání** – Česká advokátní komora, Notářská komora ČR, Exekutorská komora ČR, Soudcovská unie a Unie státních zástupců. Moderátorkou byla redaktorka České televize Marcela Augustová.

Konferenci zahájil **premiér Mirek Topolánek**, který nad ní převzal záštitu. Jak zdůraznil, nepovažuje stav justice za „zcela špatný“, justice podle něj nepotřebuje žádnou revoluci, ale na druhou stranu potřebuje více než jen pouhou modernizaci – jinak řečeno, potřebuje komplexních změn středního rozsahu – tedy reformu. Kromě zlepšení stavu justice pro občany, čímž se rozumí zrychlení řízení, právní jistota, snazší přístup k informacím, jednodušší a srozumitelná procesní pravidla a soudnictví přístupné i pro nemajetné, Topolánek podle svých slov očekává od reformy i **zlepšení podmínek pro profesioná-**

ly v justici. I když premiér označil nezávislost justice za zásadní hodnotu, není podle něj nutné zavést proto do soudnictví samosprávu. Od reformy však v této souvislosti očekává vhodné nastavení, vyvážený systém „vah a brzd“ mezi všemi třemi druhy státní moci.

Základní rysy koncepce reformy justice pak představil **ministr spravedlnosti Jirí Pospíšil**. Jak zdůraznil, reforma není zaměřena proti soudcům a státním zástupcům, naopak jim má přinést lepší podmínky pro práci. Z hlediska občana by justice po reformě měla splňovat tři kritéria: **rychlost, komfort a transparentnost**. Prostředky, kterými chce Pospíšil rychlé, pro občana komfortní a transparentní justice cíle dosáhnout, jsou:

- 1. elektronizace justice;**
- 2. legislativní změny;**
- 3. personální změny.**

Těmito jednotlivými aspekty reformy se ve svých vystoupeních postupně zabývali tři „věcně příslušní“ ministři náměstci. O personálních aspektech reformy pohovořil první náměstek **JUDr. Vladimír Král**, o jejích legislativních aspektech **Mgr. František Korbel, Ph.D.**,

a o ekonomických aspektech reformy justice a její elektronizaci náměstek Mgr. Ing. František Steiner, Ph.D.

Personální aspekty reformy justice

Záměrem ministerstva spravedlnosti je **optimalizace poměru počtu soudců a odborného administrativního aparátu**. Byl proveden audit práce soudců a nově stanoveny orientační ukazatele hodnocení, které ukázaly, že počet soudců, kterých je dnes v České republice 3061, by měl být o 180 nižší. Ministerstvo však nechce snižovat počty soudců administrativně. „Bude na předsedech soudů a soudcovských radách, aby zvážili, zda při uvolnění soudcovského místa budou chtít nového soudce, asistenta či vyššího soudního úředníka,“ uvedl náměstek Král. Ministerstvo spravedlnosti v této souvislosti připravuje ve spolupráci s právníckými fakultami v Brně a v Olomouci transformaci studia vyšších soudních úředníků. Justiční akademie v Kroměříži by tak do budoucna měla vychovávat bakaláře. Úplnou novinkou by pak měli být vyšší úředníci státních zastupitelství.

S Českou advokátní komorou ministerstvo spolupracuje na vytvoření **zákonu o bezplatné právní pomoci**. Jak náměstek Král uvedl, k diskusi jsou dvě možná řešení: za prvé zřízení fondu bezplatné právní pomoci, který by byl dotován jak ze státních, tak ze soukromých prostředků, a za druhé, převzetí některých základních prvků modelu slovenského. Na Slovensku existují státem zřizovaná centra právní pomoci, která buď zprostředkovávají pro nemajetné pomoc advokáta placeného státem, nebo tuto pomoc poskytují přímo zaměstnanci těchto center, mladí právníci. Král zároveň nevyločil ani kombinaci obou těchto možností.

V projektu **zákoně úpravy mediace v netrestních věcech** ministerstvo spoléhá na aktivitu mediátorů a nevládních organizací. Problémy jsou podle Králova vyjádření dva – kvalifikace mediátorů a otázka financování. Podle zahraničních zkušeností je vyřešení problému financování mediace jedním ze základních předpokladů jeho úspěšného fungování.

Velkou pozornost v sále vyvolala informace o změnách v profesní legislativě, přesněji **novela zákona o soudech a soudcích**, která by měla vyřešit situaci po známém nálezu Ústavního soudu, kdy není možné odvolat žádného soudního funkcionáře. Novela zavádí možnost jejich odvolání v kárném řízení šestičlennými smíšenými kárnými senáty, jejichž „nesoudcovští“ členové by byli navrhováni předsedou senátu, předsedou sněmovny, děkany právnických fakult a představiteli profesních komor (ČAK, Notářské a Exekutorské komory). Novým kárným důvodem by měla být odborná nedostatečnost při rozhodování. Otázkou k další diskusi pak je podle Krále časové omezení mandátu soudních funkcionářů.

Legislativní aspekty reformy justice

Jak shrnul náměstek Korbela, za dobu působnosti ministra Pospíšila připravilo ministerstvo dosud na 65 legislativních změn, a to zákonných i podzákonných norem.

K nejdůležitějším patří nový občanský zákoník, jehož první verze byla dokončena v květnu 2007 a předložena k posouzení expertům z praxe, komorám i fakultám. Na základě jejich reakcí bylo rozhodnuto o prodloužení termínu k předložení zákoníku do normálního legislativního procesu. Návrh by tak měl být předložen vládě až koncem roku 2008, s účinností se počítá od roku 2011 či 2012. Vládě ale již byl předložen **nový trestní zákoník**, připravuje se **věcný záměr nového trestního řádu a občanského soudního řádu**.

Ekonomické aspekty reformy justice a její elektronizace

Prioritami ministerstva spravedlnosti v ekonomické oblasti podle náměstka Korbela je **zajistit zázemí pro optimální chod justice, vypořádat se s finanční zátěží minulých let a investovat do elektronizace justice**.

Jak Korbela zdůraznil, **největším pilířem reformy justice je elektronizace a jejím cílem je zavedení elektronické komunikace, propojení rejstříků a registrů a elektronický spis**.

Reforma má podporu

Poté, co ministr Pospíšil a jeho náměstci podrobně reformu justice představili, dostali postupně slovo vrcholní představitelé spolupřátelských organizací konference. Jako první vystoupil **předseda České advokátní komory JUDr. Vladimír Jirousek**.

Ten podpořil co nejrychlejší „rozjezd“ reformy, doporučil však větší opatrnost při stanovování jejích cílů. Ty, které byly na Žofíně představiteli ministerstva spravedlnosti popsány, je podle něj třeba chápat „jako věčné“. „Reformní kroky musí reflektovat realitu,“ uvedl předseda ČAK.

Pilíř reformy, elektronizaci justice, označil za „diktát doby“, zároveň však upozornil, že zatímco u stovky exekutorů či několika stovek notářů nebude elektronizace justice znamenat jistě žádný problém, mohlo by to být problémem pro řadu advokátů, zejména těch „lučních“. Ve svém vystoupení se proto přimlouval za nepovinné zřizování elektronických doručovacích adres či pro časový odklad této povinnosti.

Elektronizace justice z hlediska jejich profese byla jedním z témat vystoupení jak **prezidenta Exekutorské komory JUDr. Juraje Podkonického**, tak **prezidenta Notářské komory JUDr. Martina Foukala**. Oba potvrdili, že pro členy jejich komor to nepředstavuje problém.

Jak uvedl Podkonický, připravovaná novela exekutorského řádu, která exekutorům předává řadu kompetencí, by po svém přijetí znamenala, že by exekutoři jako první právnícká profese v Česku fungovali zcela na elektronické bázi.

Také prezident Notářské komory uvedl, že notáři jsou na elektronizaci justice dobře připraveni. V této souvislosti upozornil, že notáři již léta vedou například elektronickou centrální evidenci závětí či elektronický rejstřík zástav movitých věcí.

Svoji odporu reformě a ochotu se na ní podílet vyjádřili ve svých vystoupeních **prezident Soudcovské unie JUDr. Jaromír Jirsa** a **prezident Unie státních zástupců JUDr. Petr Cigánek**. Ten ve svém projevu vyzval též k debatě o případné změně ústavy, která by zakotvila státní zastupitelství jako zvláštní, od moci výkonné odlišnou státní moc, i k debatě o důstojném a jednotném důchodovém zabezpečení soudců a státních zástupců.

Na závěr dopoledního bloku konference pak vystoupil **slovenský exministr spravedlnosti, nynější poslanec Národní rady Slovenské republiky JUDr. Daniel Lipšic**, který pohovořil o svých zkušenostech s prosazováním justiční reformy na Slovensku. Jak shrnul, k prosazení reformy je zapotřebí **dobrá komunikace se všemi stranami v parlamentě i odbornou veřejností, dobrý tým lidí na ministerstvu, prosazení reformních kroků pokud možno v první polovině volebního období, rozhodnost a odvaha pro přijetí kontroverzních řešení**.

Co si myslí osobnosti

Odpolední blok pak patřil vystoupením významných justičních osobností. Zahájila jej **nejvyšší státní zástupkyně JUDr. Renata Vesecká**, která zdůraznila, že refor-

ma soudnictví nemá smysl bez reformy státních zastupitelství a také bez reformy policie.

Na ni navázal **předseda Nejvyššího správního soudu JUDr. Josef Baxa** úvahou, zda reformu potřebuje i správní soudnictví. Poukázal přitom na to, že zatímco Nejvyšší správní soud, který byl vybudován teprve nedávno „na zelené louce“, od začátku pracuje v minitýmech, všechna jeho rozhodnutí jsou na internetu a délka řízení nyní činí 109 dnů, správní úseky krajských soudů jsou popelkami. Co však justice podle předsedy Nejvyššího správního soudu potřebuje zcela nepochybně, je **důvěra společnosti**.

Potřebou **změnit přístup soudů k veřejnosti** se ve svém příspěvku zabývala **předsedkyně Okresního soudu pro Prahu-východ a ministryna poradkyně JUDr. Martina Kasíková**. Zdůraznila, že prostředí v soudních budovách by mělo být „vstřícné, klidné a přívětivé“, a to nejen pro laickou veřejnost, ale i pro ostatní právníky-profesionály. Připomněla v této souvislosti především neúnosnou stávající praxi, **kdy je advokát při vchodu do soudní budovy, na rozdíl od státního zástupce, prohledáván justiční stráží, či další zásadní problém – podávání informací ze spisů**.

O zkušenostech s výběrovými řízeními na místa předsedů a místopředsedů soudů a se systémem procesních a personálních auditů práce soudů hovořila **předsedkyně středočeského krajského soudu JUDr. Věra Mířacká**.

Nové insolvenční řízení bylo tématem vystoupení **místopředsedy Vrchního soudu v Praze JUDr. Jaroslava Bureše**. Podle jeho slov bude insolvenční řízení první soudní agendou, která bude „v přímém přenosu“ na internetu. Pro soudce se stane ve dvou bodech významným testem: za prvé, **zda dokáží pracovat jen s elektronickým spisem**, a za druhé, **zda dokáží do jisté míry sjednotit rozhodování již na úrovni prvního stupně**.

Děkan pražské právnické fakulty a ministrův poradce profesor JUDr. Aleš Gerloch, CSc., pohovořil o ústavněprávních aspektech ministerstvem připravené novely zákona o soudech a soudcích.

Německý soudce (a též ministrův poradce) Dr. Paul Springer srovnal brilantním způsobem českou justici

s německou a rakouskou. Poukázal na to, že zatímco v České republice končí obžalobou 67 % trestních stíhání, v Německu to je 47 procent a v Rakousku dokonce 30 procent. A zatímco v Česku končí již v prvním stupni jen 65 % civilních řízení, v Německu je to 73 procent a v Rakousku dokonce 91 procent.

Podle Springerova vyjádření je proto možným lékem na pomalost justice jednak **snížení počtu případů, které se dostávají před soud**, a jednak **snížení počtu věcí, které jsou předloženy vyšším instancím**. V České republice také podle něj chybí systém kariérního řádu a posuzování výsledků soudcovské práce podle jednoho měřítka.

S diskusními příspěvky z pléna pak v závěru konference vystoupili **předsedkyně Nejvyššího soudu JUDr. Iva Brožová, veřejný ochránce práv JUDr. Otakar Motejl a soudce Nejvyššího soudu profesor JUDr. Pavel Šámal**.

Konferenci uzavřel ministr Jiří Pospíšil, který poděkoval všem jejím účastníkům za cennou zpětnou vazbu. Ministr poukázal na to, že již v dubnu 2006 proběhla na Žofině konference „Proměny a stabilita právního řádu ČR“ a vyjádřil přání setkat se na stejném místě znovu za rok a založit tak případně tradici „Žofinských právnických dnů“.

❖ ivac

❖ Foto Jakub Stadler

Advokátní stáž v německém Bonnu

Německá nadace pro mezinárodněprávní spolupráci (Deutsche Stiftung für Internationale Rechtliche Zusammenarbeit, E. V.) ve spolupráci s Německou spolkovou advokátní komorou (Bundesrechtsanwaltskammer) a Německým advokátním spolkem (DeutscherAnwaltVerein) nabízí v roce 2008 **stáž pro jednoho nebo dva** (podle počtu zájemců z jiných zemí) **mladé české advokáty nebo advokátky, příp. zkušené mladé koncipienty nebo koncipientky**. **Podmínkou pro účast je: výborná znalost německého jazyka a německých právních výrazů, věk do 35 let, zkušenosti v oblasti občanského a obchodního práva.**

Stáž bude probíhat ve dnech **21. 5. 2008 až 2. 7. 2008**. První část pobytu bude realizována v Bonnu formou úvodního semináře o německém a evropském občanském a obchodním právu, druhá část bude pojata formou praxe ve vybrané německé advokátní kanceláři. Stáž bude zakončena čtyřdenním evaluačním seminářem.

Prosíme zájemce o stáž, aby se hlásili u **paní Marty Kurzové** z odboru mezinárodních vztahů ČAK, a to e-mailem: **kurzova@cak.cz** nebo faxem: **224 933 941**. **Uzávěrka přihlášek: 13. 2. 2008**. Zájemci budou pozváni k výběrovému řízení, kde budou přezkoušeni ze znalostí německého jazyka. Podrobnější informace naleznete na internetových stránkách ČAK **www.cak.cz** v sekci Mezinárodní vztahy/ Zahraniční cesty a stáže/Stáže, studijní programy.

MARKTIME LexIS právní billing systém

verze
12/07

"Kolik času věnujete každý den administraci Vašich pracovních činností?"

"Kolikrát jste se zamýšleli nad tím, proč není nějaký kompletní a snadný systém, který Vám umožní se věnovat tomu opravdu důležitému?"

 Představujeme Vám software pro optimalizaci administrativních procesů

MarkTime Vám umožní

- * přehlednou evidenci spisů
- * vykazování času a jiných nákladů v jednotlivých kauzách
- * rychlé a přehledné vytváření podrobných klientských vyúčtování
- * vyúčtování 100% nákladů klientovi
- * automatické a jednoduché generování a evidenci veškerého výkaznictví
- * vhodné i pro pracovní skupiny, přístup možný i pro vzdálené pracovníky

Nasazením systému MarkTime získáte

- * rychlý přechod na nový systém vykazování a vyúčtování
- * automatickou kontrolu včasného vystavení faktury
- * okamžitý přehled nad nefakturovatelnými položkami
- * bezpečně uložená data, chráněná proti zneužití

Více informací o systému
a testovací verzi zdarma*

www.vykaz.cz

Telefon: +420 777 925 232 | Email: info@bellman.cz

Bellman

© 2007 Bellman Group, s.r.o. | www.bellman.cz | info@bellman.cz
* Testovací verze MarkTime LexIS je plnohodnotným systémem při garantovaném zabezpečení vložených dat po dobu 30 dní od její aktivace.

Galavečer: právník roku 2007

**Přivítá vás Marek Eben,
zaspívá Janek Ledecký**

Milovými kroky se blíží galavečer letošního Právníka roku. Organizační štáb zpřesňuje kulturní program, připravuje zasedání odborné poroty, kompletuje nominace v jednotlivých kategoriích... Zkrátka, chystá se vše tak, aby 25. ledna 2008 v 19 hodin v hotelovém komplexu BOBYCENTRUM v Brně mohlo vše vypuknout.

Ceny sv. Yva budou připraveny pro vítěze všech vyhlášených kategorií a předají je významné osobnosti české justice. Zatleskat těm nejlepším, potkat se s přáteli a pobavit se přijďte také, vždyť takových příležitostí během roku nikdo moc nemáme.

Užijme si společně večer, který stejně jako celá soutěž, je jen náš. Patří české justici a všem, kdo se snaží pozvedat její úroveň!

Kulturní program galavečera

- 19.00 Zahájení oficiální části galavečera v Laser Show Hall v BOBYCENTRU v Brně.
- 19.05 Ženské smyčcové kvarteto Vítězslavy Kaprálové přednese novou skladbu B. Urbánka na motivy klavírního díla J. N. Kaňky, nestora a otce české advokacie.
- 19.15 Vyhlášení výsledků v jednotlivých kategoriích, **moderuje Marek Eben**, jednotlivé ceny budou předávat významné osobnosti české justice a veřejného života.
- 20.30 Konec oficiální části večera, pozvání na společenský raut a doprovodný kulturní program:
 - Laser Show Hall – JERRY AND SWINGERS – taneční hudba k poslechu i k tanci (začátek až ve 22.00, úprava tanečního parketu).
 - Café De Paris – ORCHESTR B. URBÁNKA se zpěvákem PETREM NĚMCEM – funk, soul a jazz.
 - La Grotta – DJ RADEK ERBEN – diskotéka s hity 70., 80. a 90. let 20. století.
 - Chateau Restaurat – PONAVALA – cimbálová muzika z Brna.

Nenechtejte si ujít:

Od 23.30 do 0.30 v Laser Show Hall koncert Janka Ledeckého – právníka, který přichází zaspívat právníkům!

02.00 Předpokládaný konec společenské části galavečera.

Jak získat vstupenky?

Každý advokát a advokátní koncipient má nárok na vstupenky pro sebe a svůj doprovod ZDARMA. Kapacita Laser Show Hall v BOBYCENTRU v Brně, kde bude slavnostní vyhlášení výsledků soutěže probíhat, je však přece jen omezena. Máte-li chuť přijet se do Brna pobavit (+ výhodně se tu ubytovat a strávit tak eventuálně i příjemný celý víkend), rezervujte si včas jednoduchým systémem vstupenky. Vyhněte se tomu, že slavnostní vyhlášení budete sledovat z přilehlých chodeb hotelu na plazmových obrazovkách tak, jako část návštěvníků loňského ročníku v TOP HOTELU Praha.

K rezervaci vstupenek využijte formulář, který poštou odešlete na adresu:
Česká advokátní komora
sekretariát předsedy
Národní 16
110 00 Praha 1
nebo faxem na: 224 932 989.
 Pokud si nechcete znehodnotit časo-

pis, využijte uvedený formulář v elektronické podobě – www.cak.cz/rubrikaAktuality. Tento formulář zašlete e-mailem na: sekr@cak.cz.

Vstupenky budou zasilány na vámi uvedenou adresu poštou ZDARMA v průběhu ledna 2008.

Rezervujte si včas vstupenky na galavečer 25. ledna 2008 do BOBYCENTRA v Brně.

Jak se výhodně ubytovat v Brně?

Pro ty z vás, kteří budete chtít v Brně přenocovat, případně si tu svůj pobyt prodloužit na celý víkend, dojednala ČAK výhodné podmínky ubytování, kterou jsou Vám garantovány do 20. prosince 2008 v hotelech BOBYCENTRUM a v hotelu SLAVIA v Brně. **Vyplněné ubytovací formuláře zasílejte na adresy na nich**

uvedené, event. si ubytování rezervujte telefonicky či faxem na spojeních, která jsou ve formulářích uvedena.

Po 20. prosinci 2007 již nelze garantovat kapacitu ani zvýhodněné ceny. Ubytování si hradí účastníci galavečera individuálně.

Rezervujte si včas zvýhodněné ubytování v BOBYCENTRU či v HOTELU SLAVIA v Brně.

Rezervační formulář na vstupenky

právník roku 2007

Česká advokátní komora
 sekretariát předsedy
 Národní 16
 110 00 Praha 1

Rezervace vstupenek na GALAVEČER PRÁVNÍK ROKU 2007 25. 1. 2008, 19 hodin, BOBYCENTRUM BRNO

Příjmení, jméno advokáta/adv. koncipienta:

Adresa AK:

Telefon/Fax:

E-mail:

Žádám o zaslání vstupenek na galavečer Právník roku 2007 (zvolený počet zaškrtněte) 1 ks 2 ks

Datum:

Podpis advokáta/adv. koncipienta

Po rezervaci budou vstupenky rozesílány poštou na Vámi uvedenou adresu během ledna 2008. Bude možné si je vyzvednout i osobně na sekretariátu ČAK v Praze. Formulář v elektronické podobě je ke stažení na www.cak.cz, rubrika aktuality; zasílejte na sekr@cak.cz.

Formulář na ubytování v hotelu BOBYCENTRUM

Hotel BOBYCENTRUM
 rezervační oddělení
 Sportovní 2a
 602 00 Brno

HOTEL****
BOBYCENTRUM

Závazná objednávka ubytování ze dne 25. 1. na 26. 1. 2008 v hotelu BOBYCENTRUM (akce: Právník roku 2007)

Příjmení, jméno: Mám zájem o ubytování (zvolenou variantu zaškrtněte)
 Adresa: 1lůžkový pokoj 1650 Kč/noc
 Telefon/fax: 2lůžkový pokoj 1950 Kč/noc
 E-mail:

V ceně je zahrnuta bufetová snídaně, volný vstup do fitness s relaxačním bazénem a vysokorychlostní připojení k internetu, DPH a místní poplatky. Možnost parkování v hotelové podzemní garáži (za poplatek), venkovní parkoviště zdarma.

Datum: Podpis účastníka akce:

Vyplněný formulář v papírové podobě můžete zaslat na adresu hotelu, faxovat na: +420 541 638 103, v elektronické podobě mailovat (ke stažení na www.cak.cz/rubrikaAktuality) na: rezervace@bobycentrum.cz. Můžete využít i telefonní spojení: +420 541 638 166, heslo Právník roku.

Formulář na ubytování v hotelu SLAVIA

Hotel SLAVIA
 recepce hotelu
 Solniční 15/17
 662 16 Brno

HOTEL
SLAVIA
 Solniční 15/17

Závazná objednávka ubytování ze dne 25. 1. na 26. 1. 2008 v hotelu SLAVIA (akce: Právník roku 2007)

Příjmení, jméno: Mám zájem o ubytování (zvolenou variantu zaškrtněte)
 Adresa: 1lůžkový pokoj 1425 Kč/noc
 Telefon/fax: 2lůžkový pokoj 1800 Kč/noc
 E-mail:

V ceně je zahrnuta bufetová snídaně, volný vstup do sauny, DPH a místní poplatky. Možnost parkování před hotelem či v hotelové garáži (za poplatek).

Datum: Podpis účastníka akce:

Vyplněný formulář v papírové podobě můžete zaslat na adresu hotelu, faxovat na: +420 542 211 769, v elektronické podobě mailovat (ke stažení na www.cak.cz/rubrikaAktuality) na: hotel.slavia@iol.cz. Můžete využít i telefonní spojení: +420 542 321 249, heslo Právník roku.

Sdělení ČAK o povinných platbách

- o výši a splatnosti příspěvků na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2008
- o výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2008
- o výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2007
- o výši a splatnosti pojistného pro rok 2008

Příspěvek na činnost Komory za rok 2008

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2008 činí

- 8000 Kč,
- 3000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- 4000 Kč, bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2008.

Příspěvek je splatný **do 20. ledna 2008**.

Bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2008, bude příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2008

Výše odvodu advokátů do sociálního fondu Komory za rok 2008 činí

- 500 Kč,
- 250 Kč, bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2008,
- odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný **do 20. ledna 2008**.

Bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2008, bude odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se platí **převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a registračního čísla advokáta.

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek: 8.00 – 15.30 hod., pátek: 8.00 – 13.30 hod.).

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2007

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropští advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2007 činí

- 3000 Kč,
- pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu podle ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo; pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu podle ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo.

Odvod je splatný **do 20. ledna 2008**.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se platí **převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, za který je odvod placen, a registračního čísla advokátního koncipienta.

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek: 8.00 – 15.30 hod., pátek: 8.00 – 13.30 hod.).

Pojistné pro rok 2008

Komora sjednává na základě rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, o profesním pojištění advokátů, uzavřené mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou, pojištění pro advokáty vykonávající advokacii

- samostatně, pro případ vlastní odpovědnosti za škodu, popřípadě též odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie jím zaměstnávaným advokátem,

- jako účastníci sdružení, pro případ vlastní odpovědnosti za škodu, popřípadě též odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie jimi zaměstnávaným advokátem, jakož i pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát jako účastník sdružení povinen z důvodu solidární odpovědnosti podle občanského zákoníku,

- jako společníci veřejných obchodních společností nebo jako komplementáři komanditních společností, pro případ závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá společnost, a advokát je podle obchodního zákoníku povinen ke splnění tohoto závazku z důvodu ručení jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti, popřípadě též pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi společností v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnávaným advokátem.

Povinnost být pojištěn pro případ vlastní odpovědnosti za škodu se na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie nemohou způsobit škodu, za kterou by sami odpovídali.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako účastník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se ale vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie účastníky sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení, se vztahuje také i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu

pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

Rámcová pojistná smlouva č. 2904309313, o profesním pojištění advokátů, uzavřená mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou, je v úplném znění uveřejněna v částce 4/2006 Věstníku ČAK a je vyvěšena na webových stránkách Komory na adrese:

www.cak.cz/files/GENERALI/Smlouva20006.pdf.

Minimální limity pojistného plnění a pojistné jsou patrný z připojené tabulky, která je také přílohou č. 14 rámcové pojistné smlouvy. Podrobnější metodické pokyny a příklady pro jednotlivé formy výkonu advokacie jsou uvedeny v přílohách č. 18a, 18b, 18ba a 18c rámcové pojistné smlouvy.

Jako pomůcka pro výpočet pojistného je uveřejněn na webových stránkách Komory na adrese www.cak.cz v rubrice „Soubory ke stažení“ tzv. Kalkulátor pojistného pro rok 2007, který platí i pro rok 2008.

Pojistné je splatné do 31. 12. 2007.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2007 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro příslušný kalendářní rok individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění ani minimální limit pojistného plnění však nesmí být nikdy nižší, než kolik by činil v případě hromadného pojištění advokátů.

Individuální pojistné smlouvy jsou advokáti povinni předložit Komoře vždy nejpozději do konce kalendářního roku, který předchází kalendářnímu roku, na nějž se hromadné pojištění advokátů vztahuje (v tomto roce do 31. 12. 2007), bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili.

Pojistné se platí **převodem na účet Komory č. 12432011/0100.** Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a registračního čísla advokáta.

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek: 8.00 – 15.30 hod., pátek: 8.00 – 13.30 hod.).

	Základní LPP Kč	Za základní LPP roční pojistné Kč	LPP z důvodu solidární odpovědnosti za každého účastníka sdružení/ společníka společnosti/ komplementáře	Roční pojistné za každého účastníka sdružení/společníka společnosti	LPP za každého zaměstnaného advokáta	Roční pojistné za každého zaměstnaného advokáta	Spoluúčast ze základního rozsahu pojistného krytí (% ze vzniklé škody)
a) Advokát vykonávající advokacii samostatně	1 000 000	3200	–	–	1 000 000	800	10 % min. 10 000 max. 50 000
b) Advokát vykonávající advokacii ve sdružení	1 000 000	3200	1 000 000	800	1 000 000	800	10 %, min. 10 000 max. 50 000
c) Společník v.o.s.	1 000 000	3200	1 000 000	800	1 000 000	800	10 %, min. 10 000 max. 50 000
d) Komplementář komanditní společnosti	1 000 000	3200	1 000 000	800	1 000 000	800	10 %, min. 10 000 max. 50 000

Výzva advokátům a advokátním koncipientům:

Doplňte si svoje e-mailové adresy, zkontrolujte údaje v seznamu advokátů a advokátních koncipientů

Na počátku listopadu letošního roku Česká advokátní komora poprvé vyzkoušela komunikaci s advokáty a advokátními koncipienty nejen prostřednictvím Bulletinu advokacie a webových stránek, ale i pomocí tzv. direkt mailingu.

Odezva oslovených adresátů byla velice příznivá. Potvrdilo se však, že seznam e-mailových adres není přesný. Několik tisíc advokátů či advokátních koncipientů se nepodařilo oslovit pro neúplné nebo neaktuální adresy.

A to je jistě škoda. Krátká aktuální informace od ČAK může být při náročné advokátní praxi někdy vítaným pomocníkem. Je na vás, zda k vám doputuje, nebo vás bude – na rozdíl od vašich kolegů – míjet.

Zkontrolujte si proto ve veřejném seznamu advokátů na webových stránkách ČAK – www.cak.cz/seznam-advokatu – aktuálnost a správnost vedených záznamů.

Pokud zjistíte, že vaše e-mailová adresa je neaktuální nebo dosud vůbec nenahlašena, OZNAMTE SVOU NOVOU FUNKČNÍ ADRESU krátkou cestou odboru matriky na: matrika@cak.cz.

Záznam e-mailové adresy v seznamu advokátů a seznamu advokátních koncipientů vedeném ze zákona Komorou není sice údajem povinným, je to ale jen otázka času, kdy se tak stane – např. i v souvislosti s elektronizací celé justice.

Pokud si nepřejete, aby vaše e-mailová adresa byla uvedena na veřejném seznamu, sdělte tuto skutečnost odboru matriky ČAK. Vámi uvedenou adresu pak budeme užívat jen v rámci komunikace „advokát – ČAK“, veřejnosti nebude známa.

V současné době vrcholí práce na tvorbě moderního vnitřního informačního systému ČAK. Záznamy v seznamech vedených Komorou musí být perfektní. Pokud zjistíte, že údaje na veřejném seznamu

neodpovídají skutečnosti a nejedná se zrovna o e-mail, vyžádejte si změnu písemně na adrese:

**Česká advokátní komora
odbor matriky
Národní 16
110 00 Praha 1**

Při této příležitosti upozorňujeme, že v některých případech advokáti vyžadují, aby k adrese jejich sídla byla zaznamenána ještě tzv. kontaktní adresa. Tak, jak se postupně aktualizují záznamy u jednotlivých advokátů, nebude brán na tyto kontaktní adresy zřetel a bude ctěna zásadně adresa sídla. Ustanovení § 13 a § 55e zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, je v tomto smyslu dostatečně vypovídající.

Možná, že někteří považují za zbytečnou byrokracii, když požadavek na změnu nebo doplnění záznamů je i nadále akceptován pouze v klasické písemné podobě nebo při osobní návštěvě odboru matriky. Ale v situaci, kdy není ještě zaveden systém elektronických podpisů, je to u obligatorních záznamů nutné.

✦ odbor vnějších vztahů a odbor matriky
České advokátní komory

z právní teorie a praxe

Články

Přímé žaloby fyzických a právnických osob k soudům Evropských společenství	21
Typické procesní chyby účastníků ve sporech o zaplacení směnky	25
Nepříjemnosti s úmrtím dlužníka – aneb kdo zemře, vyhraje?	30
Postavení pronajímatele bytu po novelizaci OZ se zhoršilo (k článku Mgr. Adama Zlámala v BA č. 6/2007)	32
Právo obviněného nahlížet do spisu v řízení o vazbě	34
Ad: Povaha předžalobní upomínky	40
Z judikatury	41 - 48
Z odborné literatury	49 - 52

Shrnutí

David Petrlík: Přímé žaloby fyzických a právnických osob k soudům Evropských společenství

Článek se zaměřuje na praktické aspekty přímých žalob zejména k Soudu prvního stupně ES. V první části poukazuje na podmínky přípustnosti žaloby na neplatnost, žaloby na nečinnost, žaloby na náhradu škody, návrhu na předběžné opatření a opravného prostředku. Vzhledem ke stručnosti procesních předpisů je důraz kladen na podmínky, které vyplývají z judikatury. Druhá část je věnována konkrétnímu způsobu, jak je podávána žaloba a jak by měl advokát dále postupovat před soudy ES, aby co nejefektivněji hájil práva klienta. Pojednává zejména o jazykovém režimu soudů, o lhůtách, o doručování, o náležitostech žaloby a o ústním jednání. Je připojen i vzor možné žaloby.

Ladislav Derka: Typické procesní chyby účastníků ve sporech o zaplacení směnky

Autor, soudce rozhodující ve sporech o zaplacení směnky, se zabývá některými opakujícími se chybami účastníků v těchto věcech. Stručně poukazuje na povahu zkráceného směnečného řízení (spory, v nichž je vydán směnečný platební rozkaz), která odlišuje tyto spory od klasického civilního řízení.

Ondřej Přidal: Nepříjemnosti s úmrtím dlužníka – aneb kdo zemře, vyhraje?

Článek poukazuje na značné komplikace pro věřitele spojené s úmrtím dlužníka. Za prvé dědicové dlužníka mohou neuvést v dědicovém řízení všechn majetek dlužníka (výše nabytého majetku zásadně limituje jejich odpovědnost za dluhy), za druhé dědicové mohou kvůli limitované odpovědnosti za dluhy zůstavitele usilovat v dědicovém řízení o podhodnocení obecné ceny nabývaného majetku a za třetí mohou dědicové zvýhodnit jiné věřitele tím, že přednostně uhradí jejich dluh. Věřitel může těmto komplikacím čelit nahlédnutím do dědicového spisu za účelem zjištění majetku zůstavitele (článek podává návod, jak to učinit) a následně podat příslušnou žalobu, již by mohl dosáhnout zvý-

šení obecné ceny dědictví, a tím i zvýšení odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele.

Petra Marková: Postavení pronajímatele po novelizaci OZ se zhoršilo (k článku Mgr. Petra Zlámala v BA č. 6/2007)

Autorka vychází z praktických zkušeností s aplikací novely OZ, týkající se nájmu bytu, a dospívá k závěru, že nedošlo k zlepšení postavení pronajímatele bytu, byť by se tak mohlo na první pohled zdát.

Jiří Herczeg: Právo obviněného nahlížet do spisu v řízení o vazbě

Autor se v článku zabývá realizací jednoho ze základních procesních oprávnění obviněného, a to práva nahlížet do spisu. Toto právo má zvláštní význam v řízení o zákonnosti zbavení osobní svobody, tedy v řízení o vzetí obviněného do vazby a v řízení o dalším trvání vazby. Orgány činné v trestním řízení vykládají ustanovení trestního řádu garantující obviněnému právo nahlížet do vyšetřovacího spisu příliš restriktivně a v některých případech tak dochází k poru-

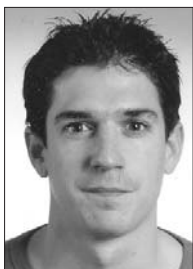
šení práv obviněného na obhajobu. Autor dochází k závěru, že státní zástupce, policejní orgán ani soudce provádějící úkony přípravného řízení nemohou odmítnout v souvislosti s rozhodováním o vazbě předchozí nahlédnutí obviněnému a jeho obhájci do těch relevantních částí vyšetřovacího spisu, které jsou podstatné pro rozhodnutí o vazbě. Bude se jednat zejména o ty důkazy, které státní zástupce používá k odůvodnění návrhu na vzetí do vazby, rozhodnutí o dalším trvání vazby a návrhu na zamítnutí žádosti obviněného o propuštění z vazby.

Michal Maglia: Ad: Povaha předžalobní upomínky

Autor navazuje na stanovisko sekce pro advokátní tarif ČAK, publikované pod názvem K právní povaze předžalobní upomínky v BA č. 7-8/2007. Argumenty, uvedené v tomto stanovisku doplňuje a posiluje odkazem na Směrnici Evropského parlamentu a Rady o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. V souladu s touto Směrnicí má věřitel právo na náhradu nákladů spojených s vymáháním dluhů, a to i těch vynaložených v předžalobní fázi. Odměna musí být přiměřená, limitem je mimosmluvní odměna advokáta.

Přímé žaloby fyzických a právnických osob k soudům Evropských společenství

JUDr. DAVID PETRLÍK

Po více než třech letech od vstupu ČR do EU se činnost orgánů Unie začíná významně dotýkat i českých fyzických a právnických osob.¹ Účinná ochrana práv před případnou protiprávní činností těchto orgánů vyžaduje dostatečnou znalost procesních předpisů. Cílem článku je poukázat na možnosti, které se advokátům v tomto směru otevírají k obraně práv jejich klientů, a nastínit základní praktické rysy řízení před soudy Společenství. Zcela přitom ponechám stranou řízení o předběžné otázce, které nemá kontradiktorní povahu a o kterém již bylo v českém odborném tisku pojednáno dostatečně.

Soudy ES, tj. Soudní dvůr, Soud prvního stupně (dále také „SPS“) a Soud pro veřejnou službu nejsou samozřejmě nejvyššími soudy Evropy ve federativním slova smyslu. Nemají pravomoc rušit rozsudky vnitrostátních soudů, a to ani pokud aplikují komunitární právo. Jsou vrcholnými evropskými soudy, které sice mají „poslední slovo“ v otázkách výkladu a posuzování platnosti komunitárních předpisů, ale prosazují ho jiným způsobem – tím, že mimo rozhodování o předběžných otázkách kontrolují činnost orgánů EU a plnění závazků členských států, jež pro tyto státy vyplývají z členství v Unii.

Náplň jejich soudní činnosti je tak odrazem pravomocí, které orgány EU (a zejména Komise) vykonávají. Věci, na jejichž projednávání se podílí jednotlivci, se přitom nejčastěji týkají oblastí hospodářské soutěže, veřejných podpor, ochranných známek, antidumpingových opatření, strukturálních fondů nebo služebního poměru.

Pro posledně uvedenou oblast je příslušný **Soud pro veřejnou službu**, který se zabývá spory mezi úředníky (popř. jinými zaměstnanci) a Společenstvím jako jejich zaměstnavatelem.² V ostatních oblastech je pro žaloby jednotlivců příslušný **Soud prvního stupně**.³ **K Soudnímu dvoru nemohou fyzické a právnické osoby přímo podávat žaloby. Je příslušný jen pro opravné prostředky proti rozhodnutím Soudu prvního stupně.**

Řízení je upraveno zejména články 226-244 Smlouvy o ES, Statutem Soudního dvora⁴ a jednacími řády Soudního dvora, Soudu prvního stupně (dále jen „JR-SD“ a „JR-SPS“) a Soudu pro veřejnou službu.⁵ Soudy také vydaly Praktické pokyny pro účastníky řízení.⁶ Při struč-

nosti některých ustanovení smlouvy však lze některé procesněprávní podmínky dovést jen z judikatury.

I. Druhy žalob jednotlivců

Fyzických a právnických osob se **netýká** jedna podstatná žaloba, a to **žaloba na porušení povinnosti členským státem**, která pro něj vyplývá z komunitárního práva. Podle článků 226 a 227 ES ji může podat pouze Komise nebo jiný členský stát. **Jednotlivec sám nemůže žádným způsobem členský stát zažalovat před soudy ES.**⁷ Jedinou možností je na protiprávní stav upozornit Komisi a přesvědčit ji, aby podala žalobu. Osoby ale nemají nárok na to, aby Komise jednala. Odmítne-li, není možné její postup zpochybnit u soudu.⁸

1. Žaloba na neplatnost (čl. 230 ES)

Žaloba na neplatnost je nejčastější a nejdůležitější žalobou jednotlivců. Žalobce se jí domáhá, aby soud zrušil určitý právní akt (nejčastěji správní akt Komise). Žaloba se podává proti původci aktu ve lhůtě dvou měsíců ode dne oznámení právního aktu žalobci nebo ode dne jeho vyhlášení v Úředním věstníku.⁹ Není-li mu akt oznamován a není-li vyhlášen, běží lhůta ode dne, kdy se o něm žalobce dozvěděl.¹⁰

Napadnout je možné jen akty **orgánů Společenství** (zejména Rady, Komise, Evropského parlamentu) nebo institucí, které byly orgánem zmocněny k výkonu určité činnosti. Žalobu lze např. podat proti rozhodnutí Komise, kterým ukládá pokutu za protisoutěžní jednání (kartelové dohody nebo zneužití dominantního postavení na trhu) nebo kterým prohlásí za neslučitelnou s vnitřním trhem určitou státní podporu, jež byla dotčenému podnikovi poskytnuta. Dalším příkladem jsou nařízení, která stanovují antidumpingová opatření (zejména antidumpingové clo). Kromě toho mohou stanovit žalovatelnost aktů určitých institucí zvláštní předpisy.¹¹ **Napadnout naopak nelze právní akty členských států nebo samotné mezinárodní smlouvy.**

Předmětem žaloby mohou být pouze opatření s právně závaznými účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy žalobce a která podstatným způsobem mění jeho právní postavení. Forma, v níž jsou akty nebo rozhodnutí přijata, není v zásadě podstatná. Při určování, zda napadený akt vyvolává zmíněné účinky, se vychází z jeho obsahu.¹² Není proto důležité, jak je právní akt nazván, ani jakou má podobu. I pouhý dopis zasláný orgánem EU tak může být označen za napadnutelné rozhodnutí.¹³

Žaloba je přípustná jen tehdy, jestliže má fyzická nebo právnická osoba k právnímu aktu určitý vztah.¹⁴ Akt jí musí být buď **přímo určen** (je označena za jeho adresáta), nebo jím musí být tzv. **bezprostředně¹⁵ a osobně¹⁶** dotčena (čl. 230 čtvrtý pododstavec ES).

Soud shledá žalobu důvodnou, jestliže původce aktu neměl k jeho přijetí pravomoc, porušil podstatné formální náležitosti nezbytné k jeho přijetí, porušil nadřazenou právní normu (obecnou právní zásadu nebo Smlouvu o ES) anebo zneužil pravomoc (čl. 230 druhý pododstavec ES). V takovém případě soud prohlásí napadený akt za neplatný od počátku. Může ho také zrušit jen částečně anebo uvést účinky, které jsou nadále považovány za zachované.

2. Žaloba na nečinnost (čl. 232 ES)

Doplňkem žaloby na neplatnost je žaloba, kterou se každá fyzická nebo právnická osoba může domáhat, aby orgán EU jednal, pokud protiprávně zůstává nečinným. Žaloba je přípustná pouze tehdy, byl-li příslušný orgán předem vyzván, aby jednal. Jestliže se orgán ve lhůtě dvou měsíců od výzvy nevyjádří, může být žaloba podána v další lhůtě dvou měsíců. **Soud konstatuje protiprávnost nečinnosti v případě, že má orgán povinnost jednat, a není např. na jeho volné úvaze, kdy opatření vydá.**

3. Žaloba na náhradu škody (čl. 235 a 288, druhý pododstavec, ES)

Pokud Společenství způsobí určité osobě mimosmluvně škodu (zejména výkonem veřejné moci), je povinno ji při splnění určitých podmínek nahradit.¹⁷ **Žaloba se podává proti Společenství, které je zastupováno orgánem, který údajnou škodu způsobil. Nárok se promlčuje za pět let ode dne, kdy nastala skutečnost, na níž se zakládá.**¹⁸ Žalovat je možné ihned, a není tedy nutné se nejprve obrátit na příslušný orgán s žádostí o odškodnění. Žalobu může podat každý, kdo tvrdí, že mu byla způsobena škoda.

Právo na náhradu škody vzniká v případě, že jsou splněny tři hmotněprávní podmínky: pokud cílem porušené právní normy je přiznat práva jednotlivcům, jestliže je porušení dostatečně závažné a existuje-li přímá příčinná souvislost mezi porušením ze strany orgánu a škodou způsobenou poškozeným osobám. Klíčová je přitom druhá podmínka, u které je rozhodujícím kritériem, zda orgán zjevně a závažným způsobem nedodržel meze své posuzovací pravomoci. Pokud má orgán značně omezený nebo dokonce nulový prostor pro uvážení, pouhé porušení komunitárního práva může postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení.¹⁹

4. Předběžná opatření (čl. 242 a 243 ES)

Ve všech výše uvedených řízeních je možné podat návrh na předběžné opatření,²⁰ pokud účastník současně podal žalobu ve věci samé. Je třeba jej podat samostatně, označit předmět sporu a prokázat, že je poskytnutí předběžného opatření na první pohled odůvodněné z hlediska

skutkového i právního (*fumus boni juris*), a že je naléhavé v tom smyslu, že je třeba zabránit závažné a nenapravitelné újmě na zájmech navrhovatele. Při rozhodování soud provede zvážení střetávajících se zájmů (zejména zájmů navrhovatele a zájmu na okamžitém výkonu daného aktu).²¹ O návrhu rozhoduje předseda soudu.

5. Kasační opravný prostředek (čl. 225 ES)

Rozsudky Soudu prvního stupně je možné napadnout ve lhůtě dvou měsíců k Soudnímu dvoru opravným prostředkem, který je však omezen na právní otázky. Soudnímu dvoru tedy nepřísluší vyjadřovat se k posouzení skutkových poznatků a důkazních materiálů provedenému SPS, s výhradou případu jejich zjevného zkreslení.²²

II. Podání žaloby a následný průběh řízení

Obecné zásady řízení i jeho samotný průběh se v některých rysech příliš neliší od řízení před českými soudy. Existuje však řada podstatných odchylek.

1. Obecné zásady

Fyzické a právnické osoby mohou před soudem vystupovat jen prostřednictvím advokáta.²³ V případě finančních potíží přitom mohou požádat o bezplatnou právní pomoc, a výdaje na zastoupení jsou tedy za určitých výjimečných okolností hrazeny soudem.²⁴

Soudy Společenství pracují ve 22 jazycích, ale jednacím jazykem je vždy jen jeden z nich. **Jednací jazyk volí zpravidla žalobce.**²⁵ České osoby proto mohou vést celé řízení v českém jazyce, tj. sepisovat podání v češtině a při ústním jednání se na soud obracet v češtině. Mohou si zvolit i jiný z 22 úředních jazyků.²⁶ Překlad procesních písemností a tlumočení si zajišťuje soud sám.

Jak jsem již uvedl, **jednotlivci (kromě sporů ze služebního poměru) žalobu podávají k Soudu prvního stupně.** Podání se mu doručuje osobně do soudní kanceláře nebo poštou na adresu **Kancelář Soudu prvního stupně, Rue du Fort Niedergrünwald, L-2925 Luxembourg.** Doručení je samozřejmě možné i telefaxem na číslo **+352-4303-2100** nebo elektronicky na **CFI.Registry@curia.europa.eu.** V těchto dvou případech je třeba následně doručit originál podání do kanceláře do 10 dnů. Soud doručuje účastníkům zejména doporučeně s doručenkou, osobně a telefaxem (po souhlasu vyjádřeném v žalobě s uvedením čísla).

Počítání lhůt je obdobné jako podle českých procesních předpisů.²⁷ Podstatnou výjimkou je však rozhodný den. **Pro zachování lhůty nestačí podání odevzdat orgánu, který má povinnost je doručit. Rozhodným dnem je den skutečného doručení do soudní kanceláře.** Proto se také všechny procesní lhůty prodlužují o 10 dnů z důvodu vzdálenosti.

Žalobce může podat návrh, aby byla věc projednána ve zrychleném řízení. Návrh se předkládá samostatným podáním současně s žalobou. Soud mu však vyhově jen vý-

jimečně, pokud obzvláštní naléhavost věci vyžaduje, aby rozhodl co nejdříve.²⁸ Jako ve vnitrostátních řízeních je možné na společnou žádost účastníků řízení přerušit,²⁹ a žalobce má také možnost do vydání rozhodnutí ve věci vzít žalobu zpět.³⁰

2. Průběh řízení

Řízení se skládá ze dvou formálně oddělených částí, a to písemné a ústní. Písemná část je vzhledem k níže popsané zásadě koncentrace řízení klíčovou částí celého řízení. Formální náležitosti podání se výrazně neliší od českého práva. Podání musí být podepsáno advokátem

a předloženo v pěti stejnopisech a po jednom pro každého účastníka.

Žaloba musí mít obvyklé náležitosti, jimiž jsou označení účastníků, předmět sporu, stručný popis žalobních důvodů, skutkových a právní argumentů, žalobní petit a případně označení důkazů. Žalobce musí uvést svou doručovací adresu, zda souhlasí s doručováním faxem, a přiložit doklad o oprávnění advokáta k výkonu advokátních služeb (kopii průkazu advokáta). Právnícká osoba je povinna připojit výpis z příslušného rejstříku.³¹ **Žaloby se tedy výrazně neliší od žalob podávaných k českým soudům.** Její struktura může vypadat např. následovně:

ŽALOBA K SOUDU PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

PODANÁ PODLE ČL. 230 ES SPOLEČNOSTÍ

ABC, s. r. o.,

Na Okraji 1, Praha 6, 162 00, Česká republika, zastoupená panem Karlem Dvořákem, advokátem, která souhlasí s doručováním procesních písemností telefaxem na číslo +420 222 333 444 (žalobkyně)

proti

Komisi Evropských společenství,
(žalované),

kterou se domáhá, aby Soud prohlásil za neplatné rozhodnutí Komise ze dne 1. září 2006 v řízení podle čl. 81 ES (Věc COMP/E-1/42.978).

I. SKUTKOVÝ STAV

1. Komise přijala dne [...] [...]

II. ŽALOBNÍ DŮVODY

67. Výše uvedené rozhodnutí je neplatné ze dvou důvodů:

1. Porušuje článek 81 ES, protože [...]
2. Komise porušila obecnou zásadu [...]

Z TĚCHTO DŮVODŮ

Žalobkyně žádá Soud, aby:

- Prohlásil za neplatné rozhodnutí Komise ze dne 1. září 2006 v řízení podle čl. 81 ES (Věc COMP/E-1/42.978)
- uložil Komisi náhradu nákladů řízení

Karel Dvořák,
advokát
(podpis)

Žalovaný na žalobu odpoví ve lhůtě dvou měsíců žalobní odpovědí, která musí mít obdobné náležitosti jako žaloba.³² Žalobce má právo na ni reagovat replikou, na kterou pak reaguje žalovaný duplikou, ledaže soud rozhodne, že druhá výměna vyjádření není nutná.

Řízení je pro účastníky rigidnější ve srovnání s českými procesními předpisy, protože **platí přísně dodržovaná zásada koncentrace řízení**. Žalobní důvody je možné uvést pouze v žalobě samé. Později lze předložit jen tehdy, pokud se zakládají na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení.³³ Návrhy na provedení důkazu je třeba také uvést v žalobě a v žalobní odpovědi. Jsou-li podány později, je třeba zdržení odůvodnit. V dalším průběhu řízení je proto možné již pouze upřesňovat vznesené žalobní důvody novými argumenty.

Po podání žaloby přidělí předseda SPS věc jednomu ze senátů. Určí také na návrh předsedy senátu soudce zpravodaje. **Soud prvního stupně rozhoduje zpravidla v tříčlenných nebo pětičlenných senátech, popř. samosoudcem. Výjimečně může rozhodovat ve velkém senátu nebo v plénu.**

Před daným senátem se koná ústní jednání, při kterém jsou vyslyšeni účastníci, popř. svědci, jestliže bylo jejich slyšení navrhováno.

Rozhodnutí není vyneseno ihned po ústním jednání, ale po poradě, která se koná pravidelně až za několik týdnů. Soudci totiž rozhodují na základě písemně vyhotoveného návrhu rozhodnutí, které musí soudce zpravodaj nejprve připravit, přičemž rozhodnutí komunitárních soudů jsou zpravidla rozsáhlá.

V konečném rozsudku nebo usnesení je rozhodnuto o nákladech řízení. Neplatí se žádný soudní poplatek. Podle obvyklých zásad se ale uloží účastníku, který neměl úspěch ve věci, náhrada nákladů řízení, jež vznikly účastníku, který měl ve věci úspěch, pokud to ovšem požadoval.³⁴ Soud však může rozdělit náklady mezi účastníky řízení nebo rozhodnout, že každý z nich nesou vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch, nebo pokud jsou k tomu dány výjimečné důvody. Soud může uložit i účastníku, který měl ve věci úspěch, náhradu nákladů, jež sám způsobil druhému účastníkovi řízení bezdůvodně nebo zlovolně.³⁵

✦ Autor je referendářem (asistentem soudce) u Soudního dvora Evropských společností v Lucemburku.

1 Viz např. rozhodnutí Komise K(2006) 5700, ze dne 29. listopadu 2006, ve věci COMP/F/38.638 – Butadienový kaučuk a emulzní butadienstyrenový kaučuk, ve kterém Komise rozhodla, že dvě významné české společnosti spolu s dalšími podniky porušily předpisy o hospodářské soutěži (článek 81 ES) tím, že se dohodly na cílových cenách u produktů, rozdělily si zákaznicky dohodami o neútočení a vyměňovaly si obchodní informace ohledně cen, soutěžitelů a zákazníků (viz oznámení o žalobách ve věcech T-44/07 a T-45/07 v Úř. věst. 2007 C 82, s. 49).

2 Soud začal působit teprve na konci roku 2005.

3 Viz čl. 225, odst. 1 ES ve spojení s čl. 51 Statutu. Soud zahájil svou činnost v roce 1989.

4 Statut je primárním právem a týká se řízení před všemi soudy ES. Je obsažen v protokolu čl. 6 o Statutu Soudního dvora z roku 2001, připojeným ke Smlouvě o EU, ke Smlouvě o ES a ke Smlouvě o ESAE (Úř. věst. 2006 C 321 E, s. 203, dále jen „Statut“).

5 Jednací řád Soudního dvora Evropských společností ze dne 19. června 1991 (Úř. věst. L 176, s. 7; v češtině v jeho zvláštním vydání sv. 01/06, s. 3); Jednací řád Soudu prvního stupně Evropských společností ze dne 2. května 1991 (Úř. věst. L 136, s. 1; v češtině v jeho zvláštním vydání sv. 01/06, s. 32). Jednací řády jsou v českém jazyce přístupné v PDF verzi na internetové stránce Eur-lexu (Eur-lex → Úřední věstník → Zvláštní vydání 2004): <http://eur-lex.europa.eu/JOH.html.do?uri=DD-01:06:SOM:CS:HTML>. Jednací řád Soudu pro veřejnou službu je ze dne 25. července 2007 (Úř. věst. L 225, s. 1). Jednací řády jsou v platném znění přístupné i na webové stránce Soudního dvora (www.curia.europa.eu) → texty upravující řízení → jednací řád).

6 Přístupné na www.curia.europa.eu → texty upravující řízení → praktické pokyny.

7 Ze žalob se vztahem k ČR, které jsou z tohoto důvodu zjevně neopodstatněné, lze upozornit na žalobu, která byla předmětem usnesení předsedy Soudu prvního stupně ze dne 15. prosince 2005, T-428/05 AJ, *Havel v. Česká republika*.

8 Viz např. ESD 17. května 1990, *Sonito a další v. Komise*, C-87/89, Recueil s. I-1981, bod 6. Vzhledem ke svému relativně omezenému významu ponechávám v příspěvku stranou procesní aspekty tzv. námítky nepoužitelnosti. Pouze zmíním, že podle čl. 241 ES se může účastník řízení domáhat nepoužitelnosti určitého nařízení v jakémkoli řízení před soudy ES, i když lhůta pro podání žaloby na jeho neplatnost uplynula (viz níže).

9 Lhůta se prodlužuje o 10 dnů z důvodu vzdálenosti (čl. 102 odst. 2 JŘ-SPS). Navíc, jestliže lhůta začíná běžet od zveřejnění aktu, počítá se od konce čtrnáctého dne po jeho zveřejnění v Úředním věstníku (čl. 102 odst. 1 JŘ-SPS).

10 Osoba má nicméně povinnost si vyžádat celé jeho znění v přiměřené lhůtě, jestliže se jí akt týká (ESD 5. března 1980, *Könecke v. Komise*, 76/79, Recueil, s. 665, 677).

11 To se týká zejména rozhodnutí o zapsání nebo nezapsání ochranné známky Společností, která vydává Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory) (viz čl. 63 nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993, o ochranné známce Společností (Úř. věst. 1994, L 11, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 146).

12 Z ustálené judikatury viz např. ESD 11. listopadu 1981, *IBM v. Komise*, 60/81, Recueil, s. 2639, bod 9; SPS 15. prosince 2005, *Infront WM v. Komise*, T-33/01, Sb. rozh. s. II-5897, bod 89.

13 Viz např. výše uvedený rozsudek *Infront WM v. Komise*, zejména bod 111. Naproti tomu nemohou být předmětem žaloby akty, které ještě nevyvolávají právní účinky (přípravné akty), které je již nevyvolávají (potvrzující akty),

anebo akty, které je nevyvolávají vůči žalobci (programové nebo vnitřní akty).

14 Na rozdíl od členských států, Evropského parlamentu, Rady a Komise, které mohou napadnout každý právní akt.

15 Tato podmínka vyžaduje, aby napadené opatření Společností přímo měnilo právní postavení jednotlivce a adresátům pověřeným jeho provedením neponechávalo žádnou volnost uvážení, a naopak, aby toto provedení bylo čistě automatické povahy a vyplývalo výlučně z úpravy Společností, aniž by bylo třeba použít další zprostředkující předpisy (ESD 5. května 1998, *Glencore Grain v. Komise*, C-404/96 P, Recueil s. I-2435, bod 41, a ESD 29. června 2004, *Front national v. Parlament*, C-486/01 P, Sb. rozh. s. I-6289, bod 34).

16 Fyzická nebo právnická osoba může tvrdit, že je osobně dotčena pouze tehdy, pokud jí sporné rozhodnutí zasahuje z důvodu určitých vlastností, které jsou pro ni zvláštní, nebo z důvodu faktické situace, která ji vymezuje vzhledem ke všem ostatním osobám (ESD 15. července 1963, *Plaumann v. Komise*, 25/62, Recueil, s. 199, ESD 22. června 2006, *Belgie a Forum 187 ASBL v. Komise*, C-182/03 a C-217/03, Sb. rozh. s. I-5479, bod 59).

17 Společnosti je odpovědné i za škodu, která vznikne smluvně. Její smluvní odpovědnost ale podléhá jinému režimu, neboť se řídí právem rozhodným pro příslušnou smlouvu (čl. 288, první pododstavec, ES). O škodě rozhodují soudy ES v případech, že tak stanoví rozhodčí doložka v dané smlouvě. Jinak o ní rozhoduje příslušný vnitrostátní soud (viz čl. 239 a 240 ES).

18 Článek 46 Statutu.

19 ESD 4. července 2000, *Bergaderm a Goupil v. Komise*, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, body 41 až 44, a ESD 12. července 2005, *Komise v. CEVA a Pfizer*, C-198/03 P, Sb. rozh. s. I-6357, body 63 až 65.

20 Čl. 242, 243 ES a čl. 104 a násl. JŘ-SPS.

21 Z ustálené judikatury viz např. usnesení předsedy SPS ze dne 20. července 2006, *Globe v. Komise*, T-114/06 R, bod 26 a usnesení předsedy ESD ze dne 29. dubna 2005, *Technische Glaswerke Ilmenau v. Komise*, C-404/04 P-R, Sb. rozh. s. I-3539, bod 10.

22 Článek 225 ES. Viz ESD 29. dubna 2004, *Parlament v. Ripa di Meana a další*, C-470/00 P, Recueil, s. I-4167, bod 40, ESD 28. září 2006, *Unilever Bestfoods v. Komise*, C-552/03 P, Sb. rozh. s. I-9091, bod 57.

23 Článek 19, třetí pododstavec, Statutu.

24 Viz čl. 94 až 97 JŘ-SPS a čl. 76 JŘ-SD.

25 Viz čl. 35 JŘ-SPS a čl. 29 JŘ-SD. Na společnou žádost účastníků je možné povolit užívání jiného jazyka.

26 Viz věci zmíněné *supra* 1, ve kterých je jednacím jazykem angličtina, ačkoli žalobkyněmi jsou české právnické osoby.

27 Viz čl. 101 a 102 JŘ-SPS; čl. 80 a 81 JŘ-SD.

28 Viz čl. 76a JŘ-SPS a 62a JŘ-SD.

29 Čl. 77 až 79 JŘ-SPS; čl. 82a JŘ-SD.

30 Čl. 99 JŘ-SPS. Viz také jeho čl. 98; čl. 78 JŘ-SD. Viz také jeho čl. 77.

31 Viz čl. 44 JŘ-SPS.

32 Viz čl. 46 JŘ-SPS.

33 Viz čl. 48, odst. 2, JŘ-SPS a čl. 42, odst. 2 JŘ-SD.

34 Zejména náklady na zastupování, cestu a ubytování.

35 Viz čl. 87 JŘ-SPS a čl. 69, odst. 2 JŘ-SD.

Typické procesní chyby účastníků ve sporech o zaplacení směnky

JUDr. LADISLAV DERKA

I. Úvod

V posledních 10 až 15 letech stabilně stoupá počet soudních sporů o zaplacení směnky a nežádá se, že by se na tomto trendu mělo něco v brzké době změnit. Je zřejmě více důvodů, proč tomu tak je. Účastníci právních vztahů zjistili, že směnky jsou velmi efektivní nástroj pro věřitele, jak si zajistit splnění finančních závazků (v ČR jsou směnky ve své většině používány jako směnky zajišťovací, tj. jako platební instrument, jimž si věřitel zajišťuje splnění jiného, obvykle finančního závazku). Efektivitu směnek posiluje též procesní mechanika zkráceného směnečného řízení podle § 175 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), která klade na žalovaného velké nároky, chtěli se žalovaný ubránit své platební povinnosti ze směnky. Pokračujícím rozšiřování směnečné praxe u nás „svědčí“ i jeden negativní důvod, a to vcelku obtížná vymahatelnost práva v ČR. Lze se dohadovat, že kdyby u nás občanskoprávní soudní řízení, a to jak nalézací, tak i exekuční bylo rychlejší, nehledali by věřitelé tolik různých způsobů, jak zajistit splnění závazků svých dlužníků. Tyto úvahy ale by již byly tématem pro zcela jiný článek.

Jako soudce zabývající se též směnečnou agendou se opakovaně setkávám s chybami účastníků, které mají pramen ve zvláštlostech směnečného řízení, zejména zkráceného směnečného řízení, což je řízení, ve kterém je vydán směnečný platební rozkaz (dále jen „SPR“).

II. Chyby žalobců při podávání směnečných žalob

Nepochybně v Bulletinu advokacie není potřeba upozorňovat na to, že v řízení o zaplacení směnky je nutno předložit soudu originál směnky. Proč tomu tak je, plyne jak z výslovného ustanovení § 175 odst. 1 o. s. ř., tak i z povahy směnečných vztahů – směnka není pouhým důkazem o existenci směnečné pohledávky, nýbrž představuje samotný směnečný nárok. Směnka nemůže existovat bez hmotného substrátu (typicky papíru), na kterém je zaznamenána. Pokud by žalobce neměl ve svém držení směnku (např. při ztrátě nebo odcizení směnky) a směnka by nebyla umořena, žalobce by v řízení neprokázal svou aktivní legitimaci a žaloba by byla zamítnuta.

Žalobce by neuspěl ani s úvahou, že sice originál směn-

ky má, ale předloží soudu s žalobou pouze její kopii a teprve po vydání SPR a případných námítkách žalovaného proti SPR předloží originál směnky při jednání. Takový postup není přípustný, neboť by žalobce mohl směnku např. rubopisovat, případně převést rektasměnku (směnku nikoliv na řad) smlouvou o jejím převodu na jiného, a to jak po podání žaloby do vydání SPR, tak dokonce i před zahájením řízení (předložená kopie směnky by např. neobsahovala rubopis, který by již legitimoval jiného majitele). V okamžiku vydání SPR a podání námitek proti SPR by žalovaný nevěděl, zda je žalobce pořád jejím majitelem, a ani by se nemohl při dostavení se k soudu v námítkové lhůtě podívat na směnku a přesvědčit se o jejím obsahu. Kopie směnky založená ve spise by v takovém případě neprokazovala, jak směnka ve skutečnosti v oné rozhodné době vypadá, ani že žalobce je jejím majitelem.

Nestává se též, že by žalobce zapomněl navrhnout v žalobě vydání SPR – na rozdíl od úpravy „normálního“ platebního rozkazu obsažené v § 172 odst. 1 o. s. ř. **musí žalobce navrhnout vydání SPR. Pokud tak neučiní, soud nemůže z vlastní iniciativy SPR vydat** (viz § 175 odst. 1 o. s. ř.).

Následující chyba se ve směnečné praxi vyskytuje nepoměrně častěji. Žalobci, vědomi si toho, že jsou povinni žalobu náležitě odůvodnit, tj. vylíčit rozhodující skutečnosti [viz § 79 odst. 1 a § 101 odst. 1 písm. a) o. s. ř.], někdy uvádějí okolnosti, které jsou ve směnečných žalobách zbytečné a dokonce z pohledu žalobce kontraproduktivní, protože mohou způsobit jeho neúspěch ve sporu. Dříve, než se budeme zabývat příklady takovýchto zbytečných tvrzení, je potřeba si zodpovědět otázku, **co jsou ve směnečných žalobách ony „rozhodující skutečnosti“, které je žalobce povinen dle § 79 odst. 1 o. s. ř. vylíčit v žalobě.**

Ustanovení § 495 občanského zákoníku mj. určuje, že věřitel není povinen prokázat důvod závazku u cenných papírů, pro které je zákonem stanoveno, že věřitel tuto povinnost nemá. Jedním z těchto cenných papírů je i směnka. Směnečný závazek, který na sebe bere příjemce cizí směnky její akceptací (viz Čl. I. § 28 odst. 1 zákona směnečného a šekového č. 191/1950 Sb. ve znění pozdějších předpisů – dále jen „ZSS“) nebo výstavce vlastní směnky jejím vystavením (viz Čl. I. § 78 odst. 1 ZSS), je abstraktní a věřitel není povinen prokazovat, z jakého důvodu na sebe dlužník vzal směnečný závazek. Proto **plně postačuje, když v žalobě o zaplacení směnky žalobce popíše směnku, aby byla identifikovatelná**, a žalovaný se z obdržené žaloby ze SPR dozvěděl, o kterou směnku se jedná.

Které údaje směnku identifikují? Obecně řečeno údaje stanovené v Čl. I. § 1 u směnky cizí a v Čl. I. § 75 ZSŠ u směnky vlastní. **Není-li žalobce remitentem (prvním majitelem směnky), pak by měl v žalobě též uvést, jak směnku nabyt.** V případě řady indosamentů (rubopisů) by měl tuto řadu vylíčit v žalobě, v případě převodů směnky nikoliv na řad by měl uvést postupně smluvní převody směnky, na základě kterých se stal majitelem. **Pokud je žaloba uplatňována proti nepřímému dlužníkovi** (indosanti, výstavce cizí směnky a rukojmí za tyto osoby), **je nutno tvrdit, že směnka byla předložena k placení příjemci u cizí směnky a výstavci u vlastní směnky a je potřeba k žalobě přiložit protestní listinu** (tato listina není nutná, byla-li směnka vystavena s doložkou „bez protestu“ nebo s doložkou obdobného významu – viz Čl. I. § 46 odst. 1 a § 44 odst. 1 ZSŠ). Pokud není protestní listina v těchto případech přiložena, soud by neměl vydat SPR.

Jak je z uvedeného zřejmé, **není vůbec potřebné v žalobě uvádět, z jakého důvodu žalovaný směnku podepsal, jinými slovy obsah směnečné dohody, na základě které žalovaný směnku podepsal.** Pokud tak přesto žalobce učiní, jedná kontraproduktivně, jak jsem již uvedl, neboť významně ulehčuje žalovanému jeho obranu. Z praxe znám případy, kdy žalobce, který byl remitentem ze směnky, nadbytečně a chybně uváděl, že směnka zajišťovala splacení dluhu „A“, a žalovaný se ubránil námitkou, kterou též prokázal, že směnka zajišťovala splnění dluhu „B“. Okolnost, že dluh „A“ nebyl dosud splněn, nehrála již žádnou roli, když žalobce svým chybným údajem v žalobě vymezil „hrací pole“ daného směnečného řízení. Na tomto příkladu je názorně vidět, že zásada koncentrace námitek platí nejen pro žalovaného, ale i pro žalobce, neboť žalobce v popsaném případě nemohl již po vydání SPR změnit svá skutková tvrzení v tom smyslu, že směnka vlastně zajišťuje splnění dluhu „A“, dosud nesplněného. Pokud by tato možnost byla žalobci dána, žalovaný by se proti takovému doplnění žaloby (přesněji řečeno změně žaloby) již nemohl nijak bránit, vzhledem k tomu, že námitky již byly podány a třídenní lhůta pro jejich podání už uplynula. Jak z uvedeného plyne, **změnit žalobu je možné k návrhu žalobce pouze do vydání SPR.** Pochopitelně, kdyby nebyl soudem SPR vůbec vydán, byla by uvedená změna žaloby nebo jiné její doplnění možné.

Může se též stát, že žalobce přímo v žalobě uvede skutkové mimosměnečné okolnosti, které zakládají námitku nesprávného vyplnění blankosměnky nebo kauzální námitku žalovaného dle Čl. I. § 17 ZSŠ. Např. pokud by žalobce (remitent) v žalobě tvrdil, že blankosměnka zajišťovala zaplacení úvěru splatného dne 31. 5. 2010, avšak s ohledem na konkurz kauzálního dlužníka (osoby odlišné od žalovaného) žalobce do blankosměnky doplnil datum např. 25. 8. 2007, bylo by již přímo z textu žaloby zřejmé, že žalobce při vyplnění blankosměnky poru-

šil dohodu o jejím vyplnění (viz Obchodní právo č. 6/2004 str. 20, publikováno též v Přehledu směnečné judikatury pod č. 42, 3. vydání, nakl. ASPI). V takovém případě by soud neměl vydat SPR, neboť již z žalobních tvrzení se podává, že uplatněný nárok není po právu. Pokud by přece jen soud v takovém případě vydal SPR, žalovanému by stačilo ve včas podaných námitkách uvést, že z důvodu uvedeného v žalobě (vyplnění směn-

ky v rozporu s vyplňovací dohodou o jejím vyplnění, jež neopravňovala majitele vyplnit blankosměnku dnem odvíjejícím se od data vyhlášeného konkurzu) navrhuje SPR zrušit.

Z téhož důvodu je **nadbytečné v žalobě tvrdit, že směn-**

ka byla původně nevyplněnou směnkou (blankosměnkou) a na základě dohody o jejím vyplnění byla směnka vyplněna. Tato okolnost je pro vydání SPR nepodstatná a pokud chce žalovaný namítat porušení vyplňovací dohody, je na něm, aby v námitkách tvrdil a následně prokázal, že směnka byla původně blankosměnkou, jaký byl obsah dohody o jejím vyplnění a jak byla směnka nesprávně vyplněna.

Poměrně často se stává, byt' spíše v případech žalobců právně nezastoupených, že žalobci zaměňují směnku cizí se směnkou vlastní. Např. žalobce k žalobě přiloží originál směnky vlastní vystavené žalovaným, avšak v žalobě uvede, že žalovaný se přijetím směnky zavázal k jejímu zaplacení. Z žaloby tedy plyne, že žalovaný směnku přijal (akceptoval), což je možné pouze u směnky cizí, ve které bylo přikázáno žalovanému směnku zaplatit. V takovém případě popis směnky v žalobě neodpovídá přiložené směnce a soud by neměl vydat SPR. Pokud jej přesto vydá, žalovaný se ubránil námitkou, že žádnou směnku, jejímž remitentem či pozdějším majitelem by byl žalobce, neakceptoval. (Uvažuji zde modelovou situací, kdy směnka není z jiných údajů v žalobě identifikovatelná. Pokud by bylo z těchto jiných údajů zřejmé, o kterou směnku se jedná, byl by žalovaný, chtěl-li by dosáhnout zrušení SPR, povinen se proti SPR bránit „standardně“.) Obvykle ale soud v popsané situaci nevydá SPR a přímo svolá jednání, při kterém se žalobce dotáže, zaplacení jaké směnky se vlastně domáhá. Jedná se, řečeno slovy občanského soudního řádu, o poučení dle § 118a odst. 1 a odst. 3 o. s. ř., neboť pokud se skutečně žalobce domáhá zaplacení předložené směnky, neodpovídají tomu skutková tvrzení uvedená v žalobě. Na druhé straně může dojít i k procesní situaci, že skutková tvrzení v žalobě odpovídají směnce, jejíž zaplacení se žalobce domáhá, ale omylem k žalobě připojí jinou směnku. To je nutné při jednání vyjasnit. Každopádně je ale z popsaného sledu událostí zřejmé, že se žalobce svým nedopatřením připravil o možnost vydání SPR, což by pro něj bylo pochopitelně výhodnější a rychlejší.

V praxi jsem se setkal též s případem žaloby, kde byl vydán SPR k žalobě, jíž se žalobce domáhal zaplacení tzv. nepravé směnky vlastní, což je směnka, ve které je žalo-

vaný výstavcem cizí směnky, ve které sám sobě příkazuje zaplatit směnku. Směnka byla vystavena na řad žalobce, který mechanicky v žalobě tvrdil, že žalovaný přijal (akceptoval) směnku cizí na řad žalobce, přičemž směnku nezaplatil. Toto vyličení skutku v žalobě ale bylo nesprávné, neboť směnka nebyla žalovaným akceptována. Žalobce si nevšiml, že žalovaný sice je ve směnce podepsán, ale jako výstavce směnky a další podpis žalovaného, tentokrát v pozici příjemce (akceptanta) směnky cizí, chybí. Soud tuto nesprávnost v žalobě přehlédl a vydal SPR, proti kterému se ale žalovaný ubránil námitkou, že žalovanou směnku nikdy neakceptoval. SPR byl z toho důvodu zrušen, byť žalovaný byl pasivně ze směnky legitimován, kdyby byl správně žalován jako výstavce směnky cizí.

Jak z této ukázky, tak i z výše uvedených příkladů plyne, že **přísná pravidla zkráceného směnečného řízení platí nejen pro žalovaného, ale mohou způsobit nepříznivý výsledek i žalobci, pokud nepopíše v žalobě správně směnku a neuvede, v jaké směnečné pozici žaluje žalovaného.**

Občas si žalobci komplikují situaci tím, že **neuvedou v žalobě místo placení směnky**, ač podávají žalobu u soudu, v jehož obvodu je platební místo směnky. Zpočátku některé soudy se v takovém případě považovaly za místně nepřislušné a vycházely ze stanoviska Nejvyššího soudu, ze kterého dovodily, že sice v žalobě nemusí být výslovný odkaz na § 87 písm. e) o. s. ř., nicméně v textu žaloby musí být uvedeno platební místo směnky, ze kterého lze dovodit, že žalobce úmyslně podal žalobu u soudu, jehož místní příslušnost je daná na výběr. Po jistém váhání dospěla soudní praxe k závěru, že lze-li ze směnky seznat její platební místo, je možné z podání žaloby u soudu příslušného podle místa placení směnky usuzovat na úmysl zvolit místní příslušnost podle výše uvedeného ustanovení o. s. ř., i když není v žalobě platební místo směnky uvedeno. Tudíž soud je i v takovém případě místně příslušný, avšak **nelze než žalobcům doporučit, aby v žalobě o zaplacení směnky vždy platební místo uváděli**, nehledě k tomu, že je též povinností žalobce směnku v žalobě dostatečně identifikovat.

III. Chyby žalovaných při podávání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu a v nezkráceném směnečném řízení

Nesměnečné námitky

Pro zjednodušení se budeme zabývat pouze směnkami, které nebyly remitentem rubopisovány, tudíž žalovaný má vůči žalobci (prvnímu majiteli směnky) k dispozici všechny námitky z vlastního vztahu (tento právní závěr plyne jak obecně ze závazkového práva, tak i z Čl. I. § 17 ZSŠ). Jak bylo již výše uvedeno, ve většině případů žalovaní vystavením směnky vlastní nebo přijetím směnky cizí zajišťují splnění jiného (dalšího) závazku. **Žalovaní si mnohdy neuvědomují, že pokud chtějí učin-**

ně vznést kauzální námitku ze svého vztahu k žalobci, musí v prvé řadě uvést, proč směnku podepsali (jinými slovy, obsah směnečné dohody, kterou oni uzavřeli s žalobcem), **a dále z jakého důvodu odpadl důvod podepsání směnky** (typicky vystavení směnky vlastní nebo akceptace směnky cizí) **nebo se nenaplnil** (např. dluh směnkou zajištěný byl již zaplacen nebo směnka zajišťovala splnění budoucího závazku, který ale nikdy nevznikl – viz třeba zaplacení zboží, které mělo být v budoucnu dodáno kupujícímu, ale nestalo se tak). **Pokud některé z těchto dvou tvrzení (obsah směnečné dohody a odpadnutí nebo nenaplnění důvodu – kauzy směnky) není v námitkách proti SPR obsaženo, nelze je dodatečně doplnit po uplynutí třídní lhůty pro jejich podání.**

Žalovaní často neberou v potaz, že kauzální námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu lze považovat za jakousi „quasižalobu“, kterou se žalovaný brání proti SPR a jejíž veškerá tvrzení je zásadně povinen prokázat, tak jak tomu bývá u žalobce a žalobních tvrzení v nezkráceném řízení. Jak již bylo výše uvedeno, s ohledem na § 495 občanského zákoníku **není žalobce povinen tvrdit důvod vzniku směnečného závazku žalovaného. Břemeno tvrzení s následným břemenem důkazním tíží vždy žalovaného, který musí již v námitkách konkrétně uvést, jak**

zněla a v čem konkrétně byla porušena směnečná dohoda.

Až jak konkrétní musí být námitky vznesené žalovaným? Obecně lze tuto otázku zodpovědět tak, že **tvrzení obsažená v námitkách musí být natolik určitá, aby sama o sobě obstála v žalobě žalovaného proti žalobci**. Jinými slovy musí tato tvrzení natolik konkretizovat žalovaným tvrzený skutek, aby bylo možné, pokud by byly „v obráceném gardu“ tvrzeny v žalobě, vydat na jejich základě rozsudek pro zmeškání v „normálním“ nesměnečném řízení, ve kterém by se žalovaný nedostavil k prvnímu jednání u soudu. S tímto příměrem je též již zřejmé, proč žalovaný nemůže uspět s námitkou, že směnka zajišťuje splnění dluhu „A“, který ale již byl z větší části zaplacen. Představme si onen „obrácený gard“, že by žalobce podal žalobu proti žalovanému o vrácení bezdůvodného obohacení, ve kterém by ale žalobce neuvedl konkrétně zaplacení jaké částky se domáhá a svůj nárok by odůvodnil nekonkrétně tím, že na svůj dluh „A“ ze smlouvy té a té zaplatil žalovanému víc než měl. Takové žalobě by bez dalšího jejího doplnění nebylo možné vyhovět a již vůbec by nepřicházelo v úvahu vydat rozsudek pro zmeškání, neboť by nebyla splněna jedna z podmínek ustanovení § 153b o. s. ř. – ze skutkových okolností v žalobě by nebylo možné dovodit tvrzený nárok, přičemž by ani nebylo zřejmé, zaplacení konkrétně jaké částky se žalobce domáhá.

Nedůvodnost námitek žalovaných, že „něco“ již na směnku (na dluh směnkou zajištěný) zaplatil, nebo že směnečný peníz ve směnce je příliš vysoký (jsou možné různé modifikace této neurčité námitek), je nutno spatřovat i v tom, že **již z námitek žalovaného musí být zřej-**

Poměrně často se stává, že žalobci zaměňují směnku cizí se směnkou vlastní.

mé, v jakém rozsahu napadá výši směnečného nároku uvedeného v SPR, aby bylo mj. též zřejmé, v které části námitkami nenapadený SPR nabyl právní moci. Nelze připustit situaci, aby žalovaný podle vývoje řízení o námitkách dodatečně upřesnil své námitky, že např. napadá SPR až do celé výše vyjma 1 Kč apod. V této souvislosti viz též usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 9 Cmo 426/2002 ze 17. 3. 2003, publikované v časopise Obchodní právo č. 3/2007 na str. 25 s právní větou „Pokud žalovaný uvede v námitkách proti SPR, že dluh zčásti zaplatil, ale nespecifikuje zaplacenou částku, jedná se o neodůvodněnou námitku, kterou je nutno odmítnout.“

Mezi neurčité námitky, ve kterých žalovaní neuvedli obsah směnečné dohody, lze zahrnout i časté námitky, že žalovaný žalobci „ničeho nedluží“. Taková námitka je vždy nedůvodná, neboť se mylí již v samém základu – žalovaný je dlužníkem ze směnky. **Žalovaný musí přímo v námitkách specifikovat, proč nic žalobci nedluží** – např. že směnku zaplatil, nebo že směnka zajišťovala ten a ten konkrétní dluh, který již byl žalobci zaplacen, případně že směnka je neplatná a z jakého důvodu. Právní hodnocení, že směnka je jako cenný papír neplatná, není žalovaný povinen tvrdit v námitkách, ani později v námitkovém řízení, ale musí v námitkách uvést skutek, např. neurčitou či chybějící náležitost ve směnce, na základě které může soud učinit právní závěr, že směnka je neplatná.

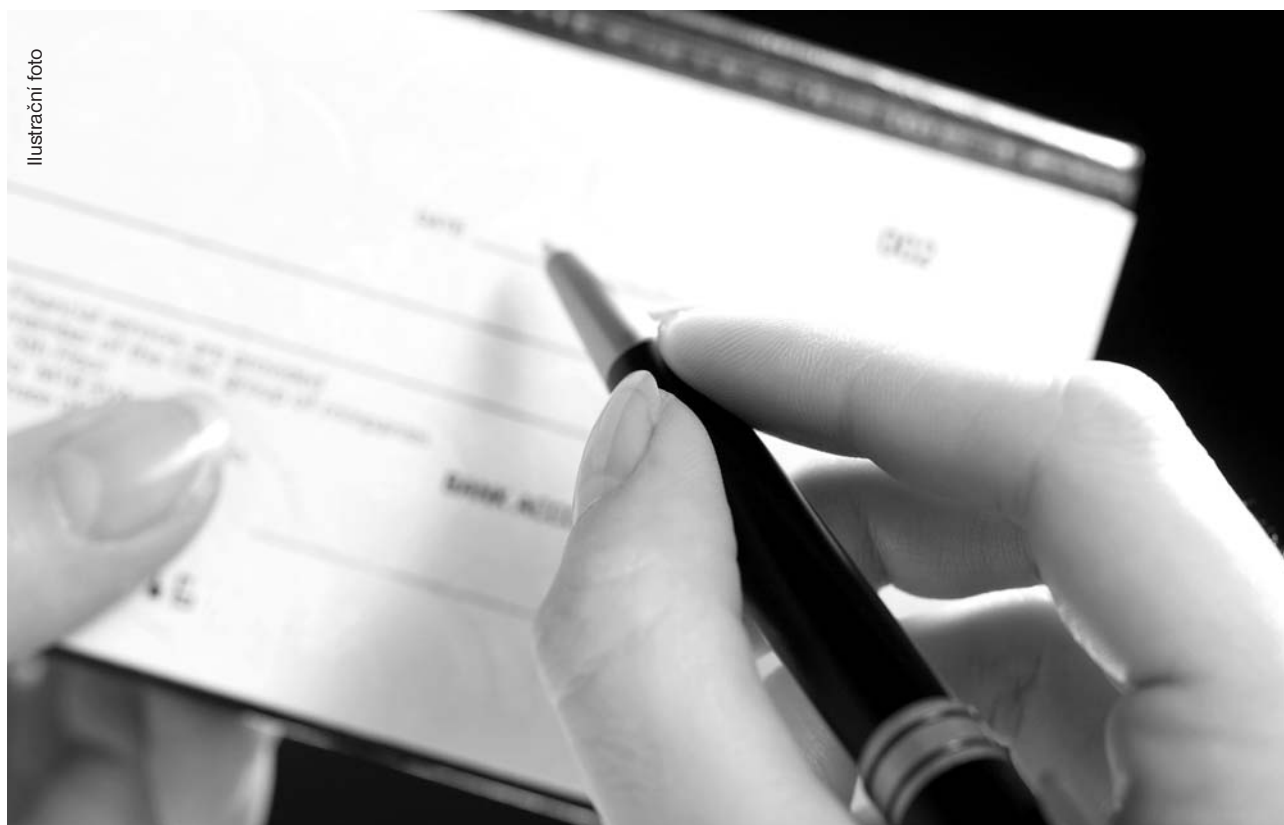
S výše uvedenou námitkou souvisí námitka žalovaných, že „směnka nikdy neměla kauzu“. Tato námitka

postrádá smysl, pokud žalovaný zároveň netvrdí, že směnku nepodepsal nebo že ji podepsal, ale bez svobodné vůle. Jestli žalovaný podepsal směnku dobrovolně a vážně, ale podle jeho názoru neměl k tomu žádný důvod, pak je povinen směnku bez dalšího zaplatit a nemá k dispozici žádnou námitku z vlastního vztahu k žalobci, neboť žádný jeho vlastní (kauzální) vztah nemá vytvořen. Takto již judikoval Vrchní soud v Praze v usnesení sp. zn. 9 Cmo 212/2003 z 16. 7. 2003, které bylo publikováno v Obchodním právu č. 4/2004, str. 26 a obdobné rozhodnutí Vrchního soudu v Praze bylo zveřejněno v Obchodním právu č. 9/2005, str. 28.

Problematické bývají námitky směnečných rukojmí proti SPR. Výstavci vlastní směnky a většinou i akceptanti směnky cizí podepisují směnku na základě svého právního (mimosměnečného) vztahu k remitentovi (u akceptanta je situace slo-

Žalovaný musí přímo v námitkách specifikovat, proč nic žalobci nedluží...

žitější, neboť ten může podepisovat směnku z důvodu založeného jeho vztahem k výstavci směnky cizí a bez jakéhokoliv vztahu k remitentovi). Směneční rukojmí nemívají vždy založen právní (mimosměnečný) vztah k majiteli směnky a někdy podepisují směnku jen s ohledem na svůj vztah k osobě, za kterou převzali rukojemství, typicky za výstavce směnky vlastní nebo cizí, případně za příjemce směnky cizí. **Pokud skutečně nemají rukojmí svůj vlastní vztah k majiteli směnky, nemají pak žádnou námitku z tohoto vztahu, kterou by se mohli dle Čl. I § 17 ZSŠ bránit své povinnosti směnku zaplatit.** Proto směneční rukojmí, kteří jsou žalováni o zaplacení směnky vlastní, dělají chybu, pokud v námitkách pouze

Ilustrační foto

vedou, že typicky „směnka byla vystavena za účelem zajištění úvěru poskytnutého smlouvou č. ze dne vystavci směnky, přičemž tento úvěr již byl v plné výši splacen“. V takové námitce ličí rukojmí obsah směnečné dohody vystavce vlastní směnky, nikoliv však existenci své směnečné dohody s žalobcem a ani její obsah.

Pochopitelně vždy záleží na obsahu konkrétních námitek podaných rukojmím proti SPR. Často směnku vlastní vystavenou společností s ručením omezeným avuluje jednatel, který směnku též jménem vystavce podepsal. V takovém případě obvykle má rukojmí uzavřeno s remitentem třeba i jen konkludentně tutéž směnečnou dohodu, jako vystavce směnky, a může vznášet ze svého vlastního vztahu k žalobci tytéž námitky jako vystavce (viz též rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 408/2004 z 11. 4. 2005, publikovaný v Obchodním právu č. 5/2007, str. 29).

Občas jsou žalovaní neúspěšní ve sporu z toho důvodu, že popletou v námitkách zaplacení směnky a zaplacení dluhu, jehož splnění bylo směnkou zajištěno. Zvláště žalovaní nezastoupení advokátem nečiní dostatečný rozdíl mezi směnkou a jí zajišťovaným dluhem a pohlížejí mylně na vztah směnkou založený jako na nějaký akcesorický a subsidiární vztah obdobný občanskoprávnímu či obchodnímu ručení. Žalovaný proto nemůže uspět s námitkou, že směnku zaplatil, přičemž v řízení o námitkách bude zjištěno, že ve skutečnosti byl zaplacen kauzální dluh směnkou zajištěný, nebo opačně bude tvrzeno zaplacení kauzálního dluhu a ve skutečnosti byla zaplacená směnka (viz též rozhodnutí publikované v Obchodním právu č. 2/2007, str. 28).

Opakovaně žalovaní činí až v námitkách proti SPR jednostranný úkon započtení a neuvědomují si, že v řízení o vydání SPR mohou namítat pouze skutečnosti, které se udály do dne vydání SPR (včetně). Pokud žalovaný jednostranně započte v námitkách proti SPR svou pohledávku proti směnce, případně proti pohledávce, jejíž splnění je směnkou zajištěno, učinil tak až po vydání SPR a tento úkon má účinky, které bude zkoumat až ve výkonu rozhodnutí exekuční soud, nikoliv však soud v nalézacím řízení. V tomto směru poukazují na velmi instruktážní rozsudek Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 7 Cmo 394/2002 z 1. 6. 2004, který byl publikován v Právních rozhledech č. 24/2004, str. 917, s právní větou „*Námitky týkající se skutečností nastalých až po vydání směnečného platebního rozkazu, nelze jako účinnou procesní obranu uplatnit v řízení o výkon rozhodnutí.*“

Z uvedeného plyne, že **chce-li žalovaný uspět s námitkou započtení, musí započítací úkon učinit do dne vydání SPR.**

Směnečné námitky

Velmi často žalovaní vznášejí námitku, že směnka nebyla předložena k placení, a to akceptantovi směnky cizí nebo vystavci směnky vlastní, případně žalovaným,

jsou-li odlišní od příjemce a vystavce směnky vlastní. Ve směnečných řízeních v ČR jsou v drtivé většině případů žalováni tzv. přímí dlužníci, tj. akceptanti směnky cizí, vystavci směnky vlastní a rukojmí, kteří přešli rukojemství za tyto osoby. V takovém případě, i kdyby bylo prokázáno, že směnka nebyla předložena k placení akceptantovi nebo vystavci směnky vlastní (rukojmímu se směnka k placení nikdy nepředkládá postupem dle Čl. I. § 38 a násl. ZSS), žalobce neztrácí ve smyslu Čl. I. § 53 odst. 1, § 77 odst. 1 a § 78 odst. 1 ZSS svá práva proti příjemci a proti vystavci směnky vlastní. Rukojmí, kteří převzali rukojemství za uvedené přímé dlužníky, jsou vázáni stejně jako tito dlužníci (viz Čl. I. § 32 odst. 1 ZSS), tudíž i oni jsou v takové situaci povinni směnku zaplatit.

Smysl by uvedená námitka ze strany přímých dlužníků mohla mít pouze co do povinnosti platit 6% úrok ze směnečného penize, směnečnou odměnu a náklady řízení. Aby se ubránili uvedeným povinnostem, žalovaní by kromě uvedené, včas podané námitky též museli zaplatit ve lhůtě pro podání námitek směnečný peníz, podat odvolání do výroku o nákladech řízení v SPR a dále by v řízení o námitkách muselo být prokázáno, že směnka nebyla předložena k placení. Pokud by směnka obsahovala doložku „bez protestu“, pak by důkazní břemeno nesli žalovaní. V případě, že by směnka tuto či obdobnou doložku postrádala, musel by prokazovat žalobce (nejlépe protestem podle Čl. I. § 44 odst. 3 ZSS), že předložil směnku cizí příjemci k placení (směnku vlastní vystavci, pro zjednodušení neuvádím směnky umístěné, u kterých se směnka předkládá k placení umístěnci). **Pokud by v popsané procesní situaci bylo skutečně prokázáno, že směnka nebyla předložena k placení (nebo by žalobce neunesl své důkazní břemeno v případě směnky bez doložky „bez protestu“, že směnka byla k placení předložena), nebyli by žalovaní povinni zaplatit 6% úrok a směnečnou odměnu (tento závěr dovodila směnečná praxe) a žalovaní by uspěli též s odvoláním do nákladů s ohledem na § 143 o. s. ř., neboť svým chováním nezavdali příčinu k podání žaloby.**

Občas žalovaní namítají obecně, že směnka je neplatná. O takové námitce platí totéž, co již výše bylo řečeno u nekonkrétně formulované nesměnečné námitky – **žalovaný musí vždy konkrétně uvést, co formálně uvedené směnce vytýká.** Závěr, že směnka je neplatná, je závěrem právním, který nemusí být uveden v námitkách, ale **žalovaný je povinen tvrdit konkrétní skutek, ze kterého, pokud se směnkou prokáže, může vést k závěru, že směnka je neplatná** (viz též Obchodní právo č. 4/2004, str. 26, publikováno též v Přehledu směnečné judikatury pod č. 87, 3. vydání, nakl. ASPI).

Široké problematiku úmyslně nevyplněných směnek (blankosměnek) bych se dotkl jenom tou poznámkou, že **právo na vyplnění blankosměnky se nepromlčuje** (viz R 71/2005). Žalovaní opakovaně v případě vyplněných blankosměnek vznášejí námitku, že právo na vyplnění

blankosměnky se promlčelo s ohledem na to, že bylo možné vyplnit do blankosměnky podstatně dřívější termín splatnosti směnky. Z téhož důvodu žalovaní namítají, že směnku nelze proplatit, když se promlčelo právo na zaplacení směnkou zajišťované pohledávky. Obě takto formulované námitky jsou nedůvodné, a to z důvodů blíže rozvedených jak v uvedeném R 71/2005, tak i v rozsudku Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 228/2005 z 19. 12. 2005, které bude zřejmě do konce tohoto roku publikováno v Obchodním právu. Ve stručnosti lze uvést, že **předmětem sporu o zaplacení směnky není nárok z vyplňovací dohody, nýbrž nárok ze směnky, který se promlčuje v tříleté lhůtě od její splatnosti dle Čl. I. § 70 odst. 1 ZSŠ. Pokud existuje blankosměnka, pak musí i existovat právo věřitele ji vyplnit. Jediným omezením tohoto práva by mohla být dohodnutá lhůta, jakým nejzazším termínem splatnosti je možné blankosměnku doplnit.** V případě porušení této dohody a vyplnění pozdějšího termínu by se ale jednalo o směnku vyplněnou v rozporu s dohodou o jejím vy-

plnění a nejednalo by se o promlčení nároku. Právo vyplnit blankosměnku není majetkovým právem. Taktéž spor o zaplacení směnky není sporem o zaplacení směnkou zajišťovaného dluhu, ve kterém by bylo možné vznést námitku promlčení uvedeného kauzálního dluhu.

IV. Závěr

Nedělám si nárok na vyčerpávající shrnutí všech možných (ani všech typických) námitek proti SPR a určité by bylo možné najít další opakující se námitky. Nicméně pokud i v tomto rozměru publikovaný článek ztíží práci soudcům v tom smyslu, že někteří žalovaní podají kvalifikovanější námitky proti SPR (a na druhé straně soudcům ulehčí práci žalobci, kteří začnou podávat perfektní žaloby, jež automaticky povedou k vydání SPR...), pak mělo toto pojednání smysl.

❖ Autor je soudcem Vrchního soudu v Praze.

Nepříjemnosti s úmrtím dlužníka - aneb kdo zemře, vyhraje?

JUDr. ONDŘEJ PŘIDAL

V jiném článku¹ jsme se zabývali situací, kdy dojde k úmrtí dlužníka a věřiteli vzniká problém, kdo jsou právní nástupci dlužníka a koho případně zažalovat a v jakém rozsahu tak, aby věřiteli neuplynula promlčecí lhůta. Věřitel není účastníkem dědického řízení, a pokud nedojde k dohodě mezi ním a dědici, nezbude mu, než podat samostatnou žalobu na zaplacení určité finanční částky proti dědicům. Rozhodnutí o dědictví totiž není pro věřitele exekucním titulem, a to ani v případě, že obsahuje závazek dědiců uhradit dluh vůči věřiteli.² Navrženým řešením bylo neurčitě označení žalovaných v žalobě jako „právní nástupci dlužníka“, a to bez uvedení jejich generálií, když tito právní nástupci nejsou věřiteli známi (soud pak řízení přerušil do doby skončení dědického řízení, kde se vyjasní právní nástupci dlužníka a jejich odpovědnost za dlužnou částku).

S úmrtím dlužníka jsou však spojeny ještě další „nepříjemnosti“: Za prvé dědicové dlužníka nemusí uvést v dědickém řízení všechny majetek dlužníka (výše nabytého majetku zásadně limituje jejich odpovědnost za dluhy); za druhé dědicové mohou kvůli limitované odpovědnosti za dluhy zůstavitele usilovat v dědickém řízení o podhodnocení obecné ceny nabývaného majetku a za třetí mohou dědicové v rámci jejich omezené od-

povědnosti za dluhy zvýhodnit jiné věřitele tím, že přednostně uhradí jejich dluh.

Problém první - uvedení veškerého majetku v dědictví

Dle § 470 odst. 1 OZ dědic odpovídá do výše ceny nabytého dědictví za přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele a za zůstavitelovy dluhy, které na něj přešly zůstavitelovou smrtí. Dle § 470 odst. 2 OZ: je-li více dědiců, odpovídají za náklady zůstavitelova pohřbu a za dluhy podle poměru toho, co z dědictví nabyli, k celému dědictví.

Pro věřitele je proto zásadní, aby v dědictví byl dostatečný majetek pro uspokojení jejich pohledávky. Dědicové mají naopak zájem opačný a navíc by museli při vyšší hodnotě dědictví ještě zaplatit vyšší odměnu notáři, jako soudnímu komisaři. **Problém pro věřitele však spočívá v tom, že není dle § 175b o. s. ř. účastníkem dědického řízení,**³ a tudíž nemůže do dědického řízení zasahovat, ani například ohledně uvedení dalšího majetku. Problém může být nejenom s tím, že dědicové neuvedou nemovitosti, ale neuvedou ani účty zůstavitele u bank, jakož i všechny ostatní majetek dlužníka - zůstavitele.

Aby mohl věřitel podniknout vůbec nějaké právní kroky, musí nejprve nahlédnout do dědického spisu, aby získal představu o výši aktiv dědictví. Jelikož však věřitel není účastníkem dědického řízení, nezbývá mu, než využít § 44 odst. 2 o. s. ř. a prokazovat právní zájem na nahlédnutí do spisu, což v praxi může činit problémy. **Žádost o nahlédnutí do dědického spisu může být podána pí-**

semně nebo ústně do protokolu. Věřitel musí žádost odůvodnit a doložit, že má vůči zůstaviteli pohledávku, a tedy právní zájem ohledně výsledku dědického řízení. O žádosti rozhoduje předseda senátu, jeho rozhodnutí je konečné, bez možnosti proti němu podat opravný prostředek. Vlastní nahlížení by pak probíhalo v kanceláři soudního komisaře a pod jeho dohledem, nebo pod dohledem jím pověřeného zaměstnance – viz § 291 instrukce ministerstva spravedlnosti 505/2001-org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy.

Jakmile věřitel zjistí aktiva dědictví, může si již učinit názor, jaký majetek dlužníka by měl být dále v aktivech uveden, ale to vše za předpokladu, že je mu již znám další majetek dlužníka. V opačném případě jsou možnosti věřitele značně omezené. Věřitel jakožto soukromá osoba totiž nemá možnost (tak jako soud) získat výpis z katastru nemovitostí ohledně všech nemovitostí konkrétní osoby – dlužníka pro celou Českou republiku. Rovněž bankovní ústavy věřiteli kvůli bankovnímu tajemství nesdělí, že u nich má dlužník účet. O dalším majetku, anebo dokonce majetku v zahraničí už ani nemluvě.

Pokud věřitel přece jen zjistí další aktiva dědictví, může dát dědickému soudu podnět, aby tato aktiva projednal. Avšak v případě, že takováto aktiva budou mezi dědici sporná, soud se smí omezit pouze na zjištění spornosti těchto aktiv – § 175k odst. 3 o. s. ř. Věřiteli tak nezbude, než se svého práva domáhat žalobou. Soupis aktiv a pasiv dědictví totiž není pro věřitele závazný, jde-li o věci, jiné majetkové hodnoty, nebo dluhy v nich uvedené; vyplývá to z ustanovení § 159a odst. 1 o. s. ř., a také z ustanovení § 175y odst. 2 o. s. ř., dle kterého nebrání usnesení soudu tomu, kdo nebyl účastníkem řízení o dědictví, z něhož usnesení vzešlo, aby se domáhal svého práva žalobou.⁴ Pokud jde o petit této žaloby, domníváme se, že by mohl znít na určení, že zůstavitel – dlužník byl ke dni smrti vlastníkem konkrétního majetku. Tato žaloba by nezpůsobila přerušování dědického řízení,⁵ avšak poté, co by soud této žalobě vyhověl, musel by již dědický soud tento majetek dodatečně projednat (resp. zařadit do aktiv dědictví).

Celý výše uvedený komplikovaný postup musí navíc věřitel stihnout do uplynutí promlčecí lhůty, nebo jinými slovy, věřiteli by bylo k ničemu navýšení aktiv dědictví, a tím odpovědnosti dědiců dle § 470 odst. 1, 2 OZ, pokud by se mu mezitím jeho pohledávka vůči dědicům promlčela.

Problém druhý – snaha dědiců o podhodnocení obecné ceny dědictví

Snaha dědiců o podhodnocení obecné ceny dědictví je „logická“ – na této ceně závisí nejen odměna notáře placená dědici, ale i odpovědnost dědiců za dluhy dle § 470 odst. 1, 2 OZ. V dědickém řízení notář jako soudní komisař určuje obecnou cenu dědictví dle dohody dědiců. Pokud jde o nemovitosti, bývá nejčastěji předložen ze strany dědiců znalecký posudek, popřípadě cena určena opět dle dohody dědiců nebo jiných pomůcek. V každém

případě má „názor“ dědiců značný, ne-li rozhodující vliv na cenu dědictví.⁶

Věřitel se může obdobně jako v předchozím případě domáhat svého práva žalobou. Příhodnou žalobou pro tento případ by dle našeho názoru byla žaloba na plnění proti dědicovi, tj. na zaplacení dlužné částky s tím, že by věřitel vznesl předběžnou otázku, že cena dědicem nabytého majetku je vyšší, než je uvedeno v dědickém usnesení. Soud totiž není vázán zjištěními, která o ceně majetku zůstavitele učinil soud v dědickém řízení.⁷ Soud by pak nejdříve samostatně posoudil obecnou cenu dědicem nabytého majetku a pak dle této limitace odsoudil dědice k zaplacení dlužné částky.

V neprospěch věřitele je i v tomto případě nebezpečí promlčení, nutnost složitějšího nahlížení do dědického spisu (kdy věřitel není účastníkem řízení), jakož i obecná komplikovanost naznačeného postupu.

Problém třetí – dědic zaplatí dluh jinému věřiteli

I pokud byl věřitel doposud úspěšný a v dědictví byla uvedena všechna aktiva, včetně jejich správného ocenění, může nastat další problém – **třetím problémem je možnost dědice zaplatit dluh zůstavitele jinému věřiteli** s tím, že dědic za dluhy zůstavitele zásadně odpovídá do výše ceny nabytého dědictví – § 470 odst. 1 OZ, a pokud již do této výše plnil, pak není možné již po něm požadovat zaplacení další částky. Z žádného právního předpisu totiž nelze dovodit povinnost věřitele uspokojovat své dluhy poměrně, resp. nelze dovodit zákaz upřednostnění některých věřitelů.⁸

Taková situace dává značný prostor pro „vychytralé“ dědice uzavírat s věřiteli všelijaké dohody. Dokonce není vyloučeno, aby takovýto dědic zvýhodnil jako věřitele sebe samého, pokud měl pohledávku vůči zůstaviteli. Navíc tuto pohledávku nemusí do dědictví vůbec přihlašovat a může ji nechat vyjít najevo ve „vhodný“ okamžik. Dovedeno ad absurdum, může hrozit, že „vychytralý“ dědic získá pohledávku proti zůstaviteli už za jeho života na základě dohody se zůstavitelem (a koneckonců to nebude ani tak moc divné, vždyť od koho by si měl otec půjčit peníze než od svého syna?!).

Závěr a zhodnocení

Speciální povahou institutů nabytí dědictví smrtí zůstavitele a limitované odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele dochází náhle okamžikem smrti ke změně neomezené odpovědnosti zůstavitele za dluhy (odpovídá celým svým majetkem) na limitovanou odpovědnost dědiců (do výše nabytého majetku, a to v poměru k celému dědictví). V praxi tak vznikají pro věřitele těžko řešitelné problémy, zejména v souvislosti s přirozenou snahou dědiců, aby v dědictví vyšlo najevo co nejméně majetku a jejich odpovědnost byla tak co nejvíce omezena. Pokud se věřitel do právního řešení těchto problémů pustí, má **možnost nahlížet do dědického spisu** po doložení, že má vůči zůstaviteli pohledávku. **Prostřednictvím soudní žaloby**

by se věřitel může domáhat zvýšení obecné ceny dědictví, a tím i zvýšení odpovědnosti dědiců za dluhy, ať už doplněním dalších aktiv, či novým oceněním aktiv na vyšší cenu. Jedná se však vždy o běh na dlouhou trať a věřitele čekají složité, ne-li neřešitelné problémy.

Postavení věřitele vůči dědicům je příliš slabé a nabízí se otázka, zda tak není ve vztahu k věřitelům porušováno právo na spravedlivý proces, když věřitelé nejsou účastníky dědického řízení a nemohou se účinně bránit různým machinacím dědiců na snížení obecné ceny dědictví. Při nízké obecné ceně dědictví je totiž odpovědnost dědiců za dluhy výrazně omezená, v důsledku čehož se věřitelé nemohou domoci svých pohledávek. Vzniká tak speciální procesní situace, nespravedlivá vůči věřiteli, kdy výsledek jednoho řízení (dědického) zásadně ovlivňuje výsledek jiného řízení (o zaplacení věřitelovy pohledávky).⁹ Věřitel totiž nemá možnost účinně ovlivnit dědické řízení, které tak zůstává v podstatě v „soukromoprávních“ rukou dědiců.

De lege ferenda se proto jeví vhodné posílit postavení věřitele v dědickém řízení, například zakotvením povinnosti soudu informovat známé věřitele o zahájení dědického řízení či dodatečného dědického řízení, zakotvením nemožnosti namítat promlčení¹⁰ v té části, kde dojde k dodatečnému objevení nového majetku, a tím k navýšení obecné ceny dědictví, či alespoň zavedením povinnosti dědiců uspokojovat dluhy více věřitelů poměrně.

Postavení věřitele je při úmrtí dlužníka značně oslabené – lze tedy říci, že kdo zemře, vyhraje? Ne tak docela, naštěstí pro opatrné věřitele (*vigilantibus iura*) jsou zde zajišťovací instituty – obecně lze třeba odpovědnost za dluhy rozšířit z osoby dlužníka na další osobu (ručení), anebo ještě lépe na věc (věcné právo),¹¹ kdy se takto věřitel zajistí proti neblahým důsledkům smrti svého dlužníka. Nadpis tohoto článku je tedy možné pozměnit takto: **Nepříjemnosti s úmrtím dlužníka, aneb kdo si svůj dluh zajistí, vyhraje.**

✿ Autor je soudcem Okresního soudu Brno-venkov.

1 Přidal, O.: Nepříjemnosti s úmrtím dlužníka. Právní rozhledy, 2007 č. 12, s. 445.

2 Viz Rc 19/88.

3 S výjimkou přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů (§ 175p o. s. ř.), likvidace dědictví (§ 175t až § 175v o. s. ř.) a dále s výjimkou případu, kdy dědicové uzavřeli dohodu o vypořádání dědictví, podle které by měli odpovídat za zůstavitelovy dluhy jinak, než to vyplývá z § 470 ObčZ, když v tomto případě je účast věřitelů omezena jen na vyjádření k obsahu dohody – srov. Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha, C. H. Beck, 2006, k § 175b, s. 795-796. Jedná se však o výjimky pro danou problematiku nevýznamné.

4 Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. 3. 1999, sp. zn. 21 Cdo 1982/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura 6/99, s. 217.

5 Viz též rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 2. 12. 1996, sp. zn. 18 Co 402/95.

6 V dědickém řízení soud vychází ze shodných tvrzení účastníků, a to i ohledně obecné ceny zůstavitelova majetku. Není účelem dědického řízení, aby v něm soud dokazováním (prováděným z úřední povinnosti) zpochybňoval pravdivost

shodných tvrzení účastníků o tom, jaký měl zůstavitel majetek (dluhy) – srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR citované ad 4.

7 To by snad bylo lze usuzovat z rozhodnutí Nejvyššího soudu soud ČR ze dne 27. 5. 2005, sp. zn. 20 Cdo 245/2004, uveřejněného v časopise Soudní judikatura 8/2005, s. 644.

8 § 256a trestního zákona „zvýhodňování věřitele“ míří na situaci, kdy je dlužník předlužen a tedy nedopadá na náš problém.

9 Tyto speciální procesní situace mohou nastat i v jiných případech, kdy např. vypořádání SJM či podílového spoluvlastnictví ovlivňuje majetek jednoho z účastníků a také pak v jiném řízení reálné uspokojení věřitele tohoto účastníka z vypořádaného majetku.

10 Již za nynějšiho právního stavu by mohla být námitka promlčení shledána v rozporu s dobrými mravy – viz např. rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 643/04 ze dne 6. 9. 2005, sp. zn. II. ÚS 309/2005 ze dne 15. 1. 1997.

11 To však nic nemění na tom, že nezajištěné dluhy vznikají a budou vznikat, kdy již např. dnes nejsou neobvyklé inzeráty na poskytování půjček v řádu i statisíců Kč bez zajištění.

Postavení pronajímatele bytu po novelizaci OZ se zhoršilo

(k článku Mgr. Adama Zlámala v BA č. 6/2007)

JUDr. PETRA MARKOVÁ

V Bulletinu advokacie č. 6/2007 byl publikován článek Mgr. Adama Zlámala *Nájem bytu po novelizaci občanského zákoníku*. Autor v něm zdařile shrnuje změny, ke

kterým došlo v úpravě nájmu bytu a zejména v úpravě výpovědi z nájmu bytu dané pronajímatelem nájemci po novele občanského zákoníku provedené zákonem č. 107/2006 Sb. K článku mám několik poznámek spíše praktického než teoretického rázu.

Ad I. 2. – Nemožnost automatického prodloužení nájmu

Novelou občanského zákoníku bylo výslovně stanoveno, že na nájem bytu nelze použít ustanovení § 676 odst. 2 OZ ohledně automatického obnovení nájmu v případě, že pronajímatel nepodá návrh na vyklizení bytu do 30 dnů od skončení doby nájmu a nájemce byt nadále užívá. Autor článku tento fakt považuje za oslabení ochrany nájemce.

Je pravda, že sice nedochází k automatickému obnovení nájemního vztahu za splnění daných podmínek, pokud však nájemce byt užívá i po skončení doby nájmu, je pronajímatel nucen podat žalobu o vyklizení bytu, pokud se chce vyklizení a předání bytu domoci. Není mu tak sice stanovena lhůta 30 dnů od skončení sjednané doby ná-

jmu, žalobu však přesto nakonec musí podat, a to ve vlastním zájmu co nejdříve. **Nájemce pak má tedy fakticky možnost byt po skončení nájmu ještě delší dobu užívat, a to až do doby, kdy existuje pravomocný rozsudek ukládající vyklizení bytu a je možno přistoupit k exekuci. Nejde tedy o nikterak výrazné oslabení postavení nájemce.**

Jedinou sankcí pro nájemce, který nerespektuje dohodnutou dobu nájmu, je povinnost k úhradě nákladů řízení o vyklizení bytu a dále pak fakt, že za dobu, kdy nájemce byt užíval po skončení sjednané doby nájmu, může po něm pronajímatel požadovat namísto původně sjednaného nájemného vydání bezdůvodného obohacení ve výši obvyklého nájemného (které může být v daném místě a čase vyšší než nájemné uvedené v původní nájemní smlouvě).

Ad I. 4. – Osoby žijící s nájemcem v bytě

Nově je za výpovědní důvod podle § 711 odst. 2 písm. b) OZ považováno to, že nájemce do jednoho měsíce nehlásí pronajímateli změnu v počtu osob, které s ním žijí. Autor správně poukazuje na fakt, že výpovědní důvod je dán pouze tehdy, když nájemce přijal další osoby do bytu po účinnosti novely, tj. po 31. 3. 2006, a tuto skutečnost pronajímateli neoznámil. Fakticky však má pronajímatel omezené možnosti prokázat, kdy k přijetí osob do společné domácnosti došlo. Pro pronajímatele je obecně problematické vést dokazování k počtům osob v bytě a vztahům mezi nimi, na toto úskalí pronajímatel v případech řízení o přivolení výpovědi z nájmu bytu často narazí.

Vzhledem k tomu, jakým způsobem je v nájemních sponch aplikováno ustanovení § 3 odst. 1 OZ o dobrých mravech, **mám důvodnou pochybnost, že by soud přivoliil k výpovědi z nájmu bytu pouze z toho důvodu, že nájemce neoznámil pronajímateli, že přijal do společné domácnosti další osoby.** Vzhledem k mé zkušenosti, kdy soudy s odkazem na rozpor s dobrými mravy občas zamítaly i žaloby o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, kdy nájemce dlužil nemalou částku ve výši přesahující zákonem stanovený výpovědní důvod, když dluh byl následně v průběhu řízení doplacen, pochybuji, že v takovémto případě by soud k výpovědi z nájmu bytu přivoliil (byť jde o zákonný výpovědní důvod, mohl by soud považovat pochybení nájemce za málo závažné). Pokud má některý z kolegů k dispozici již pravomocné rozhodnutí v tomto směru, velice by mne zajímalo.

Závěr

Souhlasím s autorem článku v závěru, že novelou OZ došlo k částečnému oslabení postavení nájemce a nájemce je tak ve vztahu k pronajímateli i nadále tou silnější stranou.

Možnost dát v určitých případech výpověď z nájmu bytu bez přivolení soudu nepovažuji za posílení postavení pronajímatele, spíše naopak. V případě, kdy je naplněn předepsaný výpovědní důvod, pro který pronajímatel může dát výpověď nájemci bez přivolení soudu, je výpověď nájemci (zpravidla s potížením) doručena. Následně pak běží lhůta pro podání žaloby o neplatnost této výpovědi. Nájemce zpravidla této možnosti využije a případně i čistě účelově vede toto řízení, aby se doba nájmu prodloužila (může jít o prodloužení nájemního vztahu o měsíce, ne-li léta).

Ale i v případě, kdy nájemce nepodá žalobu o neplatnost takového obdržené výpovědi z nájmu bytu, pronajímatel nadále nemá věc vyřešenou. Pokud nájemce po uplynutí výpovědní doby byt nevyklidí a pronajímateli nepředá, je pronajímatel opět nucen podat žalobu, v tomto případě již však žalobu o vyklizení bytu, a domáhat se vyklizení bytu, který je po uplynutí výpovědní doby užíván bez právního důvodu. **Pronajímatel tak stejně nakonec musí žalovat k soudu, ztratil určitý čas doručováním žaloby nájemci, další čas ztratil v době, kdy plynula výpovědní lhůta.** Následně je to opět pronajímatel, kdo platí soudní poplatky a nese důkazní břemeno, byť se relevantní skutečnosti v řízení o vyklizení bytu budou prokazovat pravděpodobně lépe než v řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu. **Časově tak pronajímatel po novele občanského zákoníku spíše oproti původnímu stavu trátí.**

Teoretickou otázkou pak zůstává, zda je soud v případě žaloby o vyklizení bytu po uplynutí výpovědní doby oprávněn přezkoumávat důvodnost výpovědi a zda je možno v takovémto řízení eventuálně aplikovat ustanovení § 3 odst. 1 OZ.

Domnívám se, že by soud měl v tomto řízení pouze zkoumat, zda byla dána platná výpověď z nájmu bytu a zda již uplynula výpovědní doba, a podle toho rozhodnout o vyklizení bytu.

✿ Autorka je advokátkou v Plzni a doktorandkou na katedře občanského práva PF Západočeské univerzity v Plzni.

FINKALK 2001 – pravá ruka právníka

Téměř 30 speciálních výpočtů pro právnickou a manažerskou praxi

- Úroky a poplatky z prodlení, splátkový kalendář
- Odměny advokátů, exekutorů, likvidátorů a konkursních správců
- Finanční výpočty - úroky, akcie, směnky, hypotéky
- Daně, dávky a poplatky
- a řada dalších ...

Možnost volitelné konfigurace = optimální cena. Některé výpočty ZDARMA jako bonus.

Lionet s.r.o.
Korunní 18, 120 00 Praha 2
Tel.: +420 221 584 101
Mail: sluzby@lionet.cz

www.lionet.cz

Právo obviněného nahlížet do spisu v řízení o vazbě

JUDr. Mgr. Jiří Herczeg, Ph.D.

Úvod

Realizace procesních oprávnění stran trestního řízení je zajišťována mimo jiné právem nahlížet do spisů. Obviněný je tak informován o právním i skutkovém stavu věci a o provedených procesních úkonech a může se rozhodnout pro nejhodnější procesní postup. Právo nahlížet do spisu má zvláštní význam v řízení o zákonnosti zbavení osobní svobody, tedy v řízení o vzetí obviněného do vazby a v řízení o dalším trvání vazby.¹

Orgány činné v trestním řízení mají přitom tendenci vystupovat v souladu se starou jezuitskou tezí, že účel (zde usvědčení a potrestání pachatele) světi prostředky a vykládají ustanovení trestního řádu garantující obviněnému právo nahlížet do vyšetřovacího spisu příliš restriktivně. V některých případech tak dochází k porušení práv obviněného na obhajobu.

Právo obviněného a jeho obhájce nahlížet do vyšetřovacího spisu je upraveno v § 65 odst. 1 trestního řádu. Podle tohoto ustanovení může obviněný a jeho obhájce nahlížet do spisu, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí.

V přípravném řízení může státní zástupce nebo policejní orgán právo nahlédnout do spisů ze závažných důvodů odepřít (§ 65 odst. 2). Za závažný důvod lze považovat konkrétní možnost ohrožení, popřípadě zmaření výsledků přípravného řízení, zejména, že by se mohla narušit objektivnost důkazů. Tato zákonem předpokládaná možnost omezení práva nahlížet do spisů vyplývá ze skutečnosti, že v počátcích vyšetřování nelze často zabezpečit ochranu důkazních pramenů před jejich poškozením a zničením nebo před jinými aktivitami, sledujícími cíl mařit vyšetřování.

Nicméně každé takové odepření musí být řádně odůvodněno a obviněný má právo žádat, aby oprávněnost takového odepření byla přezkoumána. Právo obviněného nahlížet do spisu je jednou ze složek jeho práva na obhajobu, zaručovaného čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, a právě proto je omezení tohoto práva, i když je zákonem připuštěno, vždy třeba náležitě zdů-

vodnit. Jinak by totiž omezení uvedeného práva zůstalo bez možnosti je přezkoumat. Za závažné důvody ve smyslu ustanovení § 65 odst. 2 tr. řádu nelze považovat zcela obecný poukaz na možnost maření výsledků vyšetřování a již vůbec ne poukaz na možné ovlivňování svědků za situace, kdy se obviněný nachází ve vazbě, navíc v dané věci ve vazbě koluzní.²

Oprávnění policie a státního zastupitelství odepřít obviněnému právo nahlédnout do vyšetřovacího spisu však končí před vazebním soudcem. V řízení před soudem ztrácí státní zástupce své výsadní postavení pána přípravného řízení a stává se z něj procesní strana, která by neměla mít v zájmu spravedlivého procesu žádnou podstatnou výhodu vůči obviněnému.

Postup při rozhodování o zadržené osobě je upraven v § 77 tr. řádu. Soudce je povinen zadrženou osobu vyslechnout a do 24 hodin od doručení návrhu státního zástupce rozhodnout o jejím propuštění na svobodu anebo rozhodnout, že ji bere do vazby. Procesní forma tohoto výsledku není v trestním řádu výslovně stanovena – jde o úkon soudce v přípravném řízení, na něž dopadají obecná ustanovení o úkonech trestního řízení podle hlavy třetí trestního řádu.

Soudce rozhodující o vazbě tak plní funkci nestranného arbitra ve „spor“ mezi státním zástupcem a obviněným v otázce, zda se má trestní stíhání obviněného vést na svobodě nebo zda má být obviněný držen ve vyšetřovací vazbě. Jde tedy o realizaci ústavního principu soudní kontroly vazby v přípravném řízení.

Soud je v tomto řízení povinen obviněnému garantovat spravedlivý proces, zajistit kontradiktornost vazebního řízení a zaručit rovnost zbraní mezi státním zástupcem a obviněným. Státní zástupce by proto neměl mít v zájmu spravedlivého procesu možnost před obviněným tajit ty důkazy a dokumenty z vyšetřovacího spisu, kterými dokládá svůj návrh na vzetí do vazby.

Soudce provádějící úkony trestního řízení (§ 26 tr. řádu) navíc nemůže obviněnému odepřít právo nahlížet do spisu, který mu byl předložen v souvislosti s rozhodováním o vazbě, neboť ustanovení § 65 odst. 2 tr. řádu mu toto oprávnění nedává. Pro státní moc platí princip enumerativnosti státních pretenzí (podle čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon), a proto, nemá-li vazební soudce pro svůj krok zákonné opory, pak je takovýto krok vždy protiprávní.

Státní zástupce by proto neměl mít v zájmu spravedlivého procesu možnost před obviněným tajit ty důkazy a dokumenty z vyšetřovacího spisu, kterými dokládá svůj návrh na vzetí do vazby.

K odepření nahlédnutí do spisu by tedy soudce musel být trestním řádem výslovně zmocněn, tak jak je tomu například na Slovensku [„Právo odepřít nahlédnutí do spisu má i soudce provádějící úkony přípravného řízení, pokud v době řízení nakládá se spisem (§ 69 ods. 6 trestného poriadku)]. Soudce rovněž není a nemůže být vázán předchozím rozhodnutím státního zástupce nebo policejního orgánu o odepření nahlédnutí do spisu, neboť právo nahlížet do spisu v řízení o vazbě vyplývá přímo z čl. 5 odst. 3, 4 a čl. 6 Úmluvy, která má aplikační přednost před zákonem.

Judikatura Evropského soudu pro lidská práva

Řízení o přezkoumání zákonnosti vazby je v Úmluvě o lidských právech a základních svobodách (dále jen „Úmluva“) obecně upraveno v článku 5 odst. 3 a 4. Podle čl. 5 odst. 3 Úmluvy každý, kdo je zatčen nebo jinak zbaven svobody, musí být ihned předveden před soudce nebo jinou úřední osobu zmocněnou zákonem k výkonu soudní pravomoci a má právo být souzen v přiměřené lhůtě nebo propuštěn během řízení. Podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy má každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jinak, právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné.

Zatčené nebo zadržené osoby mají právo na přezkoumání procesních a hmotněprávních podmínek, které jsou podstatné pro zákonnost – ve smyslu Úmluvy – zbavení svobody. To znamená, že příslušný soud musí posoudit nejen splnění procesních požadavků stanovených vnitrostátním právem, ale též důvodnost podezření, na němž je založeno zatčení, a legitimnost cíle sledovaného zatčením a následnou vazbou.

V tomto řízení soud provede kontrolu dodržování procesních a hmotněprávních podmínek nezbytných pro „zákonnost“ zbavení svobody.³ To znamená, že **příslušný soud musí posoudit nejen důvodnost podezření, na němž je zatčení založeno, ale i legitimnost cíle sledovaného zatčením a následnou vazbou.** Kromě záruk institucionální povahy, jako je nezávislost a nestrannost soudu, tak musí rozhodování o zákonnosti vazby poskytovat i garance procesní povahy.

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“) vychází z toho, že spravedlnost řízení v sobě zahrnuje především zásadu rovnosti zbraní (*equality of arms*), tedy zásadu, podle níž musí mít všechny strany sporu stejnou možnost mluvit a obhajovat svoji pravdu a žádná z nich nesmí mít podstatnou výhodu vůči protistraně.⁴

Pojem spravedlivého procesu také podle Soudu implikuje **právo na kontradiktorní řízení**, podle něhož procesní strany musí dostat příležitost nejen předložit veškeré důkazy potřebné k tomu, aby jejich návrh uspěl, ale i možnost seznámit se se všemi dalšími důkazy a připomínkami, jež byly předloženy protistranou s cílem ovlivnit rozhodnutí soudu, a vyjádřit se k nim.⁵

Z výše uvedených obecných principů Soud dovozuje právo na přístup ke všem dokumentům ve vyšetřovacím spisu, které jsou podstatné k tomu, aby bylo možné účinně zpochybnit zákonnost vazby.

Problémem utajení části vyšetřovacího spisu před obhajobou se Soud zabýval ve věci **P. B. a J. H. proti Velké Británii**.⁶ Skutkově šlo o to, že policie obdržela informaci o plánované ozbrojené loupeži ve společnosti Securicor cash collection se sídlem v Londýně. Aby se podařilo získat další podrobnosti, instalovala policie v bytě podezřelého skryté odposlouchávací zařízení. Na základě takto získaných informací pak byli podezřelí zatčeni a následně odsouzeni za spolčení za účelem loupeže peněžních prostředků. Předmětem stížnosti k Soudu byl fakt, že část důkazů vztahujících se k povolení odposlechového zařízení nebyla při procesu zpřístupněna obhajobě s odůvodněním, že v opačném případě by byla způsobena závažná újma veřejnému zájmu. Soud porušení Úmluvy neshledal a uvedl, že v daném případě převažující imperativ veřejného zájmu odůvodnil utajení určitých skutečností.

Přelomovým se stal rok 2001, kdy Soud ve třech případech odsoudil Spolkovou republiku Německo za porušení Úmluvy v souvislosti s odepřením nahlédnutí do spisu v případech rozhodování o vazbě.⁷

Zákonná možnost odmítnout v přípravném řízení obviněnému a obhájci právo nahlížet do vyšetřovacího spisu je upravena v § 147 odst. 2 německého trestního řádu. Podle tohoto ustanovení právo nahlížet do spisu v plném rozsahu má obhájce obviněného teprve po skončení vyšetřování. Předtím může být toto právo zcela nebo částečně odepřeno, pokud by to ohrožovalo účel vyšetřování.

Ústavnost tohoto ustanovení se stala i předmětem stížnosti ke Spolkovému ústavnímu soudu. Ústavní soud stížnost zamítl a uvedl, že odepření nahlížení do vyšetřovacího spisu postupem podle § 147 odst. 2 tr. řádu nelze z ústavního hlediska nic vytýkat, protože vyšetřování slouží k objasnění podezření z trestného činu, a proto nemůže být od začátku vedeno otevřeně, tj. nelze zveřejnit všechny vyšetřováním zjištěné informace. S ohledem na požadavek, aby v trestním řízení byla v co možná nejširším rozsahu zjištěna pravda (*Wahrheitsermittlung*), nelze nic namítat proti tomu, že státní zastupitelství má v přípravném řízení informační náskok a že informační zájmy stěžovatele byly pozastaveny do skončení vyšetřování.⁸

V případě **Lietzow proti Německu** byl stěžovatel zatčen a obviněn z trestných činů podvodu a přijímání úplatků, kterých se měl dopustit tak, že jako ředitel oddělení pro čištění odpadních vod pravidelně přijímal platby od majitele jedné technické společnosti, pana N., a jeho zástupce, pana W. Obhájce se obrátil na státního zástupce s tím, aby mu bylo umožněno nahlédnout do vyšetřovacího spisu nebo alespoň do výpovědi svědků N. a W. Státní zástupce žádost zamítl s odůvodněním, že jinak by byl ohrožen účel probíhajícího vyšetřování.

Soud konstatoval porušení Úmluvy a uvedl, že výpovědi N. a W. sehrály klíčovou roli v rozhodnutí okresního soudu prodloužit stěžovatelovu vazbu. Avšak zatímco státní zástupce byl s těmito výpověďmi dobře obeznámen, jejich přesný obsah nebyl v dané fázi sdělen stěžovateli nebo jeho obhájci. V důsledku toho neměl

ani jeden z nich možnost adekvátně napadnout zjištění, na něž odkazoval státní zástupce a okresní soud. **Podle názoru Soudu je pro obžalovaného stěžejí možné patřičně napadnout důvěryhodnost návrhu na vzetí do vazby, aniž byl seznámen s důkazy, na nichž je založen.** Soud uznal potřebu vést trestní vyšetřování účinně, což může implikovat, že část informací při nich shromážděných musí být držena v tajnosti, aby se podezřelým zabránilo ve falšování důkazů a podkopávání chodu spravedlnosti. Avšak tento legitimní cíl nemůže být sledován za cenu podstatných omezení práv obhajoby. Informace, která je důležitá pro posouzení zákonnosti vazby, by proto měla být vhodným způsobem zpřístupněna obhájci podezřelého. Za těchto okolností a vzhledem k významu, jaký okresní soud přisoudil výpovědím svědků N. a W., které nemohly být stěžovatelem adekvátně napadeny, jelikož mu nebyly sděleny, přezkumné řízení před tímto soudem nesplňovalo záruky poskytované čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

V případě **Garcia Alva proti Německu** soud uvedl, že čl. 5 odst. 4 Úmluvy vyžaduje, aby byl obviněný v řízení o přezkoumání zákonnosti vazby informován o přesném obsahu vyšetřovacího spisu a zvláště o obsahu usvědčujících výpovědí. Jinak by obviněný nemohl účinně napadnout poznatky, o které se opíral státní zástupce při podání návrhu na vzetí do vazby a soudce při rozhodování o vzetí do vazby. Důkazní prostředky, o které se návrh na vzetí do vazby opírá, je nutno obviněnému sdělit bez ohledu na to, zda doloží, že jsou pro jeho obhajobu podstatné.

Z rozhodnutí Soudu vztahujících se k právu nahlížet do vyšetřovacího spisu tak lze odvodit tyto obecné principy:

- je základním aspektem práva na spravedlivý proces, že trestní řízení, včetně procedurálních záležitostí, musí být kontradiktorní a musí zajišťovat rovnost zbraní mezi obžalobou a obhajobou;
- v trestní věci právo na spravedlivý proces znamená, že jak obžalobě, tak obhajobě musí být dána možnost seznámit se s připomínkami nebo důkazy předloženými protistranou a vyjádřit se k nim;⁹
- čl. 6 odst. 1 Úmluvy vyžaduje, aby stíhající orgány obhajobě zpřístupnily všechny relevantní důkazy, jež mají v držení ve prospěch či v neprospěch obžalovaného;¹⁰
- nárok na zpřístupnění relevantních důkazů však není právem absolutním, v kterémkoli trestním řízení mohou existovat konkurující si zájmy, jako národní bezpečnost, nezbytnost chránit svědky riskující odvetu nebo utajení policejních metod vyšetřování trestných činů, které musejí být porovnány se zájmy obžalovaného;¹¹
- v některých případech tak může být nezbytné nepřístupnit obhajobě určité důkazy, aby byla ochráněna základní práva jiného jednotlivce nebo důležitý veřejný zájem;
- obecným principem však je, že z hlediska čl. 6 odst. 1 Úmluvy jsou přípustná pouze taková opatření omezující práva obhajoby, která jsou absolutně nezbytná;¹²

• rovnost zbraní není zajištěna, pokud je obhájci odepřeno přístup k těm dokumentům ve vyšetřovacím spisu, které jsou podstatné k tomu, aby bylo možné účinně zpochybnit zákonnost klientovy vazby.¹³

Exkurz – slovenská právní úprava

Podle trestního řádu účinného do 31. 12. 2005 (zákon č. 141/1961 Z.z.) měli obviněný, poškozený a zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci právo nahlížet do spisů, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí (§ 65 odst. 1). V přípravném řízení mohl prokurátor, vyšetřovatel nebo policejní orgán toto právo ze závažných důvodů odepřít. Závažnost důvodů, ze kterých policejní orgán právo nahlédnout do spisu odepřel, byl povinen urychleně přezkoumat dozorový prokurátor.

Nový trestní řád (zákon č. 301/2005 Z.z.) tuto úpravu přejal bez výraznějších změn, pouze s dílčími upřesněními. Právo nahlížet do spisu je upraveno v § 69 trestního poriadku. Podle tohoto ustanovení **mají obviněný, poškozený a zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci, ustanovený opatrovník, probační a mediační úředník, vyšší soudní úředník a soudní tajemník právo nahlížet do spisu s výjimkou protokolu o hlasování a části spisu obsahující údaje o totožnosti chráněného, ohroženého či utajeného svědka a krycích údajů o totožnosti agenta, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí** (§ 69 odst. 1).

Orgán činný v trestním řízení může právo nahlížet do spisu ze závažných důvodů odepřít. Stejná práva jako orgán činný v trestním řízení má i soudce provádějící úkony přípravného řízení (např. soudce rozhodující o vzetí do vazby), pokud v době řízení nakládá se spisem (§ 69 odst. 6). Právo nahlížet do spisu je možno odepřít zejména tehdy, pokud nelze učinit taková opatření, která by zabránila zmaření nebo podstatnému ztížení dosažení účelu trestního řízení. Závažnost důvodů, ze kterých policejní orgán toto právo odepřel, je na žádost osoby, již se odepření týká, prokurátor povinen urychleně přezkoumat. Jestliže právo nahlížet do spisu odepřel prokurátor, důvodnost odepření přezkoumá nadřízený prokurátor. Toto právo nelze odepřít obviněnému a obhájci, jakmile byli upozorněni na možnost prostudovat spisy (§ 69 odst. 2).

Tomu, kdo měl právo být úkonu přítomen, nemůže být odepřeno nahlédnutí do protokolu o takovém úkonu. Obviněnému a jeho obhájci nemůže být odepřeno nahlédnutí do usnesení o zahájení trestního stíhání. V řízení před soudem není možno odepřít nahlédnutí do spisu obviněnému, poškozenému, zúčastněné osobě, jejich obhájcům a zmocněncům.

Trestní řád tak výslovně rozlišuje

1. řízení před soudem (řízení po podání obžaloby), kdy právo nahlížet do spisu není možno obviněnému, poškozenému, zúčastněné osobě, jejich obhájcům a zmocněncům, odepřít;

2. přípravné řízení, kdy toto právo může soudce provádějící úkony přípravného řízení, prokurátor, vyšetřo-

vatel nebo policejní orgán ze závažných důvodů odepřít.

Práva nahlížet do spisu v řízení o vazbě se týkala dvě níže uvedená rozhodnutí slovenského Ústavního soudu.

V prvním případě byl stěžovatel stíhán pro trestný čin zpronevěry. Usnesením soudce Okresního soudu v Trenčíně ze dne 14. 12. 2002 byl stěžovatel vzat do vazby z důvodu § 67 odst. 1 písm. b), c) tr. poriadku. Při rozhodování o vazbě požádal obhájce obviněného o nahlédnutí do spisu, resp. té části vyšetřovacího spisu, která byla předložena prokurátorem spolu s návrhem na vzetí do vazby soudu. Soudkyně Okresního soudu v Trenčíně nahlédnutí do spisu odepřela s odůvodněním, že v přípravném řízení je možno takové žádosti vyhovět jen po předložení souhlasného stanoviska prokurátora nebo vyšetřovatele, neboť podle § 65 odst. 2 tr. poriadku může prokurátor, vyšetřovatel nebo policejní orgán právo nahlédnout do spisu ze závažných důvodů odepřít. V případě takového odepření je soudce tímto stanoviskem vázaný a není oprávněn přezkoumávat důvodnost takového odepření.

O nahlédnutí do spisu požádal obviněný i vyšetřovatele, který právo nahlédnout do spisu dne 8. 1. 2003 odepřel

s odůvodněním, že nebyly provedeny potřebné vyšetřovací úkony, obviněné a svědky je nutné vzájemně konfrontovat a nahlédnutím do vyšetřovacího spisu by se mohla snížit hodnota takových důkazů, čímž by mohlo dojít ke zmaření nebo ohrožení výsledků přípravného řízení.

Vzhledem k tomu, že spis byl spolu se stížností proti usnesení o vazbě postoupen k rozhodnutí Krajskému soudu v Trenčíně, adresoval obviněný další žádost o nahlédnutí do spisu již přímo krajskému soudu. Ten žádost o nahlédnutí do spisu rovněž nevyhověl a stížnost obviněného proti usnesení o vzetí do vazby zamítl.

Proti těmto rozhodnutím podal obviněný ústavní stížnost v níž *inter alia* tvrdil, že postupem obecných soudů, které mu neumožnily nahlédnout do vyšetřovacího spisu, kterým prokurátor odůvodňoval návrh na vzetí do vazby, bylo porušeno jeho právo na kontradiktorní řízení a rovnost zbrani dle čl. 5 odst. 4 a čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Ústavní soud stížnosti vyhověl a konstatoval, že postup Krajského soudu v Trenčíně, který nepřijal opatření za účelem umožnění nahlédnutí obhájci obviněného alespoň do části vyšetřovacího spisu předloženého prokurátorem v souvislosti se stížností obviněného proti usnesení o vze-

Ilustrační foto Jakub Stadler

tí do vazby, byl v rozporu s právem obviněného na svobodu a bezpečnost dle článku 5 odst. 4 Úmluvy.¹⁴

V odůvodnění Ústavní soud odkázal na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, ze které vyplývá, že řízení podle článku 5 odst. 4 Úmluvy musí být kontradiktorní a vždy musí zaručovat rovnost zbraní mezi stranami, prokurátorem a zadržovanou osobou. Rovnost zbraní však není zajištěna, pokud je obhájci odepřen přístup k těm dokumentům ve vyšetřovacím spise, které jsou podstatné pro to, aby mohl účinně napadnout zákonnost vazby klienta.

Ústavní soud dále uvedl, že soudce okresního soudu ani krajský soud nevyhověli žádosti stěžovatele o nahlédnutí do vyšetřovacího spisu, který jim byl předložen v souvislosti s rozhodováním o vazbě stěžovatele. Obsahem tohoto přílohového spisu odůvodnil krajský prokurátor návrh na vzetí do vazby.

Ústavní soud konstatoval, že uznává, že účinnost vyšetřování, které bylo v počátečním stadiu a týkalo se více obviněných, mohla v dané věci vyžadovat utajení části získaných informací před stěžovatelem a jeho obhájcem v zájmu zabezpečení řádného výkonu spravedlnosti, avšak není přesvědčen o tom, že si tento účel v okolnostech daného případu vyžadoval odepření nahlédnutí do celého spisu. Skutečnost, že následně, ani ne po dvou měsících, bylo toto nahlédnutí obhájci umožněno, tento názor jen potvrzuje. S ohledem na okolnosti daného případu jde o lhůtu příliš krátkou na to, aby bylo možné důvody pro odepření nahlédnutí považovat ve vztahu k celému vyšetřovacímu spisu za závažné dle § 65 odst. 2 tr. poriadku.

Ve druhém případě byl obviněný stíhán pro závažnou majetkovou a násilnou trestnou činnost, mimo jiné pro trojnásobný trestný čin vraždy. Usnesením soudce Okresního soudu v Trenčíně byl vzat do vazby z důvodu § 67 odst. 1 písm. b), c) tr. poriadku. Dne 16. 5. 2003 požádal obviněný o propuštění z vazby. Dozorový prokurátor jeho žádosti nevyhověl a předložil věc k rozhodnutí Okresnímu soudu v Trenčíně, který žádost o propuštění z vazby zamítl. Proti tomuto rozhodnutí podal obviněný stížnost a spis byl spolu se stížností předložen Krajskému soudu v Trenčíně k rozhodnutí.

Dne 4. 8. 2003 se na Krajský soud v Trenčíně dostavil obhájce obviněného a požádal o nahlédnutí do spisu. Předseda senátu krajského soudu žádosti nevyhověl s odůvodněním, že trestní věc se nachází v přípravném řízení. Soud rozhoduje pouze o vazbě obviněného, a proto umožní nahlédnutí do spisu jen v případě, že vyšetřovatel k tomu udělí souhlas. Vzhledem k tomu, že vyšetřovatel souhlas s nahlédnutím do spisu odmítl udělit, předseda senátu obhájci nahlédnutí do spisu neumožnil. Krajský soud v Trenčíně následně stížnost obviněného proti usnesení o vzetí do vazby zamítl.

Proti těmto rozhodnutím o vazbě podal obviněný stížnost k Ústavnímu soudu. Uvedl, že v procesu rozhodování o jeho žádosti o propuštění z vazby nebylo obhájci umožněno nahlédnout do spisu. Vzhledem k tomu neměl možnost vyjádřit se ke všem skutečnostem, které

měly odůvodňovat vazební důvody a k důkazům o nich. Tato možnost mu byla odepřena přesto, že tyto důkazy a skutečnosti byly prokurátorovi známy a soudy rozhodující o vazbě je braly v úvahu při svém rozhodování. Tím bylo porušeno jeho právo na obhajobu a spravedlivé řízení dle čl. 5 odst. 4 a čl. 6 Úmluvy.

Ústavní soud jeho stížnost vyhověl a uvedl, že sice uznává, že účinnost vyšetřování, které se týkalo více obviněných, mohla v dané věci vyžadovat utajení části získaných informací před stěžovatelem a jeho obhájcem v zájmu zabezpečení řádného výkonu spravedlnosti; avšak není přesvědčen o tom, že si tento účel v okolnostech daného případu vyžadoval odepření nahlédnutí do celého spisu.

Postupem Krajského soudu v Trenčíně, který nepřijal opatření za účelem umožnění nahlédnutí obhájci obviněného alespoň do části vyšetřovacího spisu, který mu byl předložen v souvislosti s rozhodováním o žádosti obviněného o propuštění z vazby, tak bylo dle Ústavního soudu porušeno základní právo obviněného na kontradiktorní řízení a princip rovnosti zbraní podle článku 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.¹⁵

Judikatura Ústavního soudu ČR

Ústavní soud se zatím k právu obviněného nahlížet před vazebním soudcem do vyšetřovacího spisu staví spíše zdrženlivě. Příkladem mohou být dvě níže uvedené rozhodnutí.

V prvním případě byl stěžovatel stíhán pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů, kterého se měl dopustit tím, že v období od 10. 5. 1998 do 4. 10. 1999 měl v 11 případech na území České republiky, Rakouska a Itálie organizovat rozsáhlé obchodování s heroinem a kokainem v množství pohybujícím se v řádu desítek kilogramů omamných látek, přičemž na trestné činnosti se měla podílet mezinárodně organizovaná skupina spolupachatelů. Usnesením soudce Okresního soudu Plzeň-město ze dne 29. 11. 2003 byl stěžovatel vzat do vazby z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. a), b) tr. řádu. Stížnost obviněného proti vzetí do vazby byla Krajským soudem v Plzni zamítnuta.

Proti těmto rozhodnutím podal stěžovatel ústavní stížnost, v níž tvrdil, že obecný soud ho náležitým způsobem neseznámil s návrhem státní zástupkyně na vzetí do vazby, čímž ho zbavil možnosti náležitě se hájit a vyvracet argumenty svědčící pro jeho vzetí do vazby. Řízení tedy nebylo skutečně kontradiktorní a nebyla zaručena rovnost zbraní.

Ústavní soud jeho stížnost zamítl a uvedl, že zásady kontradiktornosti řízení a rovnosti zbraní, vyplývající z principu spravedlivého procesu, obsažené v čl. 6 Úmluvy, jsou sice významnými, avšak nikoliv jedinými zásadami trestního řízení. Za určitých okolností mohou kolidovat s jinými uznávanými a legitimními zásadami trestního řízení, např. se zásadou vyhledávací, zásadou hospodárnosti a zásadou rychlosti řízení, a proto mohou

být, za dodržení principu proporcionality, v některých stádiích řízení, zejména v přípravném řízení, dočasně omezeny.

Tato zákonem předpokládaná možnost omezení práva nahlížet do spisů vyplývá dle Ústavního soudu ze skutečnosti, že v počátečních vyšetřováních nelze často zabezpečit ochranu důkazních pramenů před jejich poškozením a zničením nebo před jinými aktivitami, sledujícími cíl mařit vyšetřování. Ohroženy mohou být i jiné společenské a individuální zájmy, např. bezpečnost svědků, citlivé osobní údaje nezúčastněných osob, skutečnosti podléhající utajení, přičemž časová tíseň neumožňuje zajistit ochranu těchto legitimních zájmů jiným způsobem. Všechna tato rizika, obsažená v realizaci práva obviněného (obhájce) nahlížet již v přípravném řízení do spisů, je třeba zvlášť pečlivě zvažovat v případech nebezpečných forem kriminality, jako je např. organizovaná kriminalita s mezinárodními prvky. Za situace, kdy koliduje oprávněný zájem státu na účinném postihu kriminality, resp. jiné důležité společenské a individuální zájmy s právem obviněného na obhajobu, připouští právní úprava, jakož i trestněprocesní teorie i praxe, dočasné omezení práva na nahlížení do spisů v přípravném řízení.

Ústavní soud dále uvedl, že zásady kontradiktornosti řízení a rovnosti zbrání platí pro trestní řízení jako celek, avšak neuplatňují se ve všech stádiích trestního řízení a při všech procesních úkonech stejně intenzivně. Nejúplněji se prosazují v hlavním líčení, event. ve veřejném zasedání soudu, v nichž se rozhoduje o nejdůležitějších meritorických otázkách trestního řízení, tj. o vině a o trestu. V těchto procesních formách lze vytvořit reálné předpoklady (procesní, organizační i faktické) pro široké a reálné uplatnění těchto zásad.

Naproti tomu při provádění úkonů v přípravném řízení nelze zásady kontradiktornosti řízení a rovnosti zbrání vždy plně uplatnit, pokud by jimi byly popřeny jiné legitimní zájmy, zejména zájem na efektivitě trestního stíhání. Vždy je však dle Ústavního soudu nutno zajistit, aby obviněnému (obhájci) byly poskytnuty v přiměřeném rozsahu důkazy nebo jiné informace, potřebné v daném stadiu trestního řízení k jeho obhajobě.

Závěrem Ústavní soud uvedl, že při rozhodování o vzetí zadržené osoby do vazby postupem podle § 77 tr. řádu je třeba obviněného seznámit zejména s důvody zahájení trestního stíhání a s důvody, pro něž je navrhováno vzetí do vazby. Toto seznámení lze učinit i tak, že soudce ústně obviněnému reprodukuje obsah návrhu státního zástupce na vzetí do vazby, z něhož jsou patrné jak důvody vazby, tak skutkové okolnosti, z nichž tyto důvody vazby vyplývají.¹⁶

Ve druhém případě byl stěžovatel obviněn z trestného činu podplácení. Usnesením soudce Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 27. 1. 2006 byl stěžovatel podle § 68 odst. 1 tr. řádu z důvodu podle § 67 písm. b), c) tr. řádu vzat do vazby. Toto rozhodnutí bylo Městským soudem v Praze zrušeno a znovu bylo rozhodnuto tak, že se stěžovatel bere do vazby z důvodu podle § 67 písm. b) tr. řádu.

Při rozhodování o vazbě požádal obhájce obviněného

o nahlédnutí do spisu, kterým státní zástupce odůvodnil návrh na vzetí do vazby. Soudce obhájce toto právo odpřel s odkazem na ustanovení § 65 odst. 2, 3 tr. řádu s tím, že mu bylo doručeno stanovisko policie, že důvody pro odmítnutí žádosti o nahlédnutí do spisu i nadále trvají.

Proti shora uvedeným rozhodnutím o vazbě podal stěžovatel ústavní stížnost, v níž *inter alia* tvrdil, že mu nebyla poskytnuta možnost, aby se mohl náležitě hájit a vyvracet argumenty státního zástupce uplatněné v návrhu na vzetí do vazby. Řízení tak nebylo dostatečně kontradiktorní a nebyla zaručena rovnost zbrání mezi obviněným a státním zástupcem.

Ústavní soud stížnost odmítl s odůvodněním, že při rozhodování o vzetí zadržené osoby do vazby je třeba obviněného seznámit zejména s důvody zahájení trestního stíhání a s důvody, pro něž je navrhováno vzetí do vazby. Způsob seznámení s těmito skutečnostmi však není trestním řádem předepsán, zejména není předepsáno, že by obviněnému (obhájci) muselo být umožněno nahlédnutí do spisu. Lze tak učinit i tak, že soudce obviněnému reprodukuje obsah návrhu státního zástupce na vzetí do vazby. Tímto postupem nedochází v přípravném řízení k porušení práv obhajoby.¹⁷

Závěr

Lze tedy uzavřít, že státní zástupce, policejní orgán ani soudce provádějící úkony přípravného řízení nemohou odmítnout v souvislosti s rozhodováním o vazbě předchozí nahlédnutí obviněnému a jeho obhájci do těch relevantních částí vyšetřovacího spisu, které jsou podstatné pro rozhodnutí o vazbě.¹⁸ Bude se jednat zejména o ty důkazy, které státní zástupce používá k odůvodnění

1. návrhu na vzetí do vazby;

2. rozhodnutí o dalším trvání vazby;

3. návrhu na zamítnutí žádosti obviněného o propuštění z vazby.

Státnímu zastupitelství jistě nelze upřít právo na vlastní procesní taktiku; proto také po státním zastupitelství jako žalobci a zástupci státu nelze vyžadovat, aby zejména v přípravném řízení seznamovalo obviněného s důkazní situací tak, jak se v tom kterém okamžiku přípravného řízení jeví, případně jak a z jakých důvodů ji hodnotí, a vyjasňovalo tak předčasně své taktické záměry.¹⁹

Nicméně státní zástupce si musí řádně promyslet, které materiály chce před obviněným utajit. Pokud si totiž chce některé důkazy ponechat v rukávu jako eso pro další fázi vyšetřování (např. telefonní odposlechy), pak jimi nemůže odůvodňovat návrh na vzetí do vazby. Pokušení rozhodovat za zavřenými dveřmi bez dotěrných otázek obhajoby a kontroly veřejnosti je v policejních složkách silné, avšak ani pod záminkou boje proti závažné kriminalitě nelze porušovat práva obhajoby.

✦ Autor je odborným asistentem na katedře trestního práva

Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

a advokátem v Praze.

- 1 K tomuto tématu např. Ježek, V.: K nahlížení do spisu v přípravném řízení trestním při rozhodování soudu. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 3, s. 49, Repik, B.: Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo. Praha, Orac 2002, s. 234.
- 2 Nález Ústavního soudu ze dne 23. 1. 2001, sp. zn. IV. ÚS 472/2000, Sbírna nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 21, č. 15.
- 3 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 29. 11. 1988 ve věci Brogan a spol. vs. Velká Británie, stížnost č. 11209/84, <http://hudoc.echr.coe.int/>.
- 4 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 4. 3. 2003 ve věci A. B. vs. Slovensko, stížnost č. 41784/98, <http://hudoc.echr.coe.int/>.
- 5 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 4. 6. 2002 ve věci Komanický vs. Slovensko, stížnost č. 32106/96, stejně rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 3. 3. 2000 ve věci Krčmář vs. Česká republika, stížnost č. 35376/97, <http://hudoc.echr.coe.int/>.
- 6 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 9. 2001 ve věci P. B. a J. H. vs. Velká Británie, ASPI.
- 7 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 2. 2001 ve věci Lietzow vs. Německo, stížnost č. 24479/94, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 2. 2001 ve věci Schöps vs. Německo, stížnost č. 225116/94, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 2. 2001 ve věci Garcia Alva vs. Německo, stížnost č. 223541/94, in <http://hudoc.echr.coe.int/>.
- 8 Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 15. 1. 2004, sp. zn. 2 BvR 1895/03, <http://www.bundesverfassungsgericht.de>.
- 9 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28. 8. 1991 ve věci Brandstetter vs. Rakousko, stížnost č. 11170/84; 12876/87, <http://hudoc.echr.coe.int/>.
- 10 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. 12. 1992 ve věci Edwards vs. Rakousko, stížnost č. 13071/87, <http://hudoc.echr.coe.int/>.
- 11 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 3. 1996 ve věci Doorson vs. Nizozemí, stížnost č. 20524/92, <http://hudoc.echr.coe.int/>.
- 12 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. 4. 1997 ve věci Van Mechelen a spol. vs. Nizozemí, stížnost č. 21363/93, <http://hudoc.echr.coe.int/>.
- 13 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 2. 2001 ve věci Lietzow vs. Německo, stížnost č. 24479/94, in <http://hudoc.echr.coe.int/>.
- 14 Nález Ústavního soudu SR ze dne 26. 10. 2005, sp. zn. I. ÚS 67/03, http://www.concourt.sk/S/s_index.htm.
- 15 Nález Ústavního soudu SR ze dne 11. 3. 2004, I. ÚS 239/04, http://www.concourt.sk/S/s_index.htm.
- 16 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 17. 6. 2004, sp. zn. III. ÚS 239/04, ASPI.
- 17 Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 7. 2006, sp. zn. III. ÚS 419/2006.
- 18 Podobně např. Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář. I. díl. 5. vydání.* Praha, C. H. Beck 2005, s. 436.
- 19 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2003, sp. zn. III. ÚS 511/02, ASPI.

Ad: Povaha předžalobní upomínky

Mgr. MICHAL MAGLIA

Krátkým příspěvkem k diskusi reaguji na článek *K právní povaze předžalobní upomínky* ze str. 96-97 BA č. 7-8/2007.

Určení odměny advokáta podle advokátního tarifu (vyhláška č. 177/1996 Sb., v platném znění) za sepsání předžalobní upomínky nelze podle mého názoru vyloučit. Text ustanovení citovaných v článku [tj. § 11 odst. 1 písm. a) a i), § 11 odst. 3] to umožňuje.

V probírané otázce bude mít význam Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. Dle čl. 3 odst. 1 písm. e) směrnice je věřitel oprávněn požadovat na dlužníkovi veškeré náklady spojené s vymáháním, které mu v souvislosti s opožděnou platbou dlužníka vznikly. Tato náhrada nákladů musí ve vztahu k dluhu v daném případě dodržovat zásady průhlednosti a přiměřenosti (transparency and proportionality). Při dodržení výše uvedených zásad mohou členské státy, pokud jde o náhradu nákladů vymáhání, stanovit pro různé výše dluhu pevnou maximální částku.

Veškerými náklady je nepochybně třeba rozumět nejen náklady věřitele za právní zastupování v rámci občanskoprávního řízení, ale též náklady na zastoupení v době mimosoudního jednání. V České republice není stanovena pevná maximální částka pro různé výše dluhu, protože vyhláška č. 484/2000 Sb., v platném znění, lze použít pouze pro výpočet paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení. Nicméně i za těchto okolností bude muset být plněn požadavek na průhlednost a přiměřenost. Vyhovět poslední uvedené zásadě lze podle mého názoru použitím advokátního tarifu. Výše nákladů klienta na předžalobní upomínku sepsanou advokátem, kterou by tento klient měl nárok vymáhat od dlužníka, je tedy limitována předpísem, který určuje výši mimosmluvní odměny advokáta.

Bez zajímavosti není ani ustanovení čl. 17 preambule citované směrnice, podle které může soudce věřiteli přiznat jakýkoliv další náklad, který byl způsoben opožděnou platbou dlužníka.

Lze se domnívat, že směrnice splňuje podmínky přímé účinnosti na území České republiky (např. srov. Dědič, J., Čech, P.: *Obchodní právo po vstupu ČR do EU*, Bova Polygon, Praha 2005, str. 17-18).

✦ Autor je advokátem v Karlových Varech.

K trestní odpovědnosti chovatele za škodu způsobenou psem

Jestliže chovatel psů nezabezpečil ohrazení prostoru, v němž psi byli umístěni, natolik spolehlivě, aby jim bylo zabráněno se z tohoto prostoru samovolně dostat a tím se mimo něj volně bez vlivu chovatele pohybovat, jde o porušení obecné povinnosti podle § 415 OZ, a jestliže tito psi z ohrazeného prostoru uniknou a způsobí škodu (v konkrétním případě smrt člověka jeho napadením a pokousáním), jde o opomenutí podle § 89 odst. 2 tr. zák. a tedy za zaviněné jednání, jímž chovatel naplnil znaky skutkové podstaty § 224 odst. 1 tr. zák. (způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrt člověka).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 14. 3. 2007, sp. zn. 8 Tdo 257/2007

Tímto usnesením Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného L. D.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 26. 5. 2006, sp. zn. 3 T 237/2004, byl obviněný L. D. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., kterého se podle popsanych skutkových zjištění dopustil tak, že v nočních hodinách z 27. 3. 2004 na 28. 3. 2004 v místě svého bydliště, jako spolumajitel tří psů rasy amerického pitbulla, psa jménem Dag, amerického staffordshirského teriéra feny Sáry a jejich křížence psa Bena, řádně nezajistil oplocení svého pozemku, z něhož psi utekli, přičemž v době od 1.00 hod. do 3.00 hod. před vraty sousedního objektu společnosti M. napadli hlídače R. K. a způsobili mu mnohočetná poranění obličeje a krku s porušením cév, s následným vznikem významné vzduchové embolie a krevní ztráty, v důsledku nichž poškozený na místě zemřel.

Za tento trestný čin byl obviněný podle § 224 odst. 1 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let. Podle § 59 odst. 2 tr. zák. mu bylo uloženo, aby ve zkušební době řádně zabezpečil objekty, ve kterých bude chovat psy. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená M. K. se svým nárokem na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. byli obviněnému zabráněni psi, americký pitbull jménem Dag, americký staffordshirský teriér fena Sára a jejich křížec Ben.

Odvolání obviněného L. D. podané proti citovanému rozsudku soudu prvního stupně Krajský soud v Ústí nad Labem jako soud odvolací usnesením ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 6 To 574/2006, podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Proti tomuto usnesení soudu druhého stupně podal obviněný L. D. prostřednictvím obhájce JUDr. P. P. dovolání opřené o dovolací důvod podle § 265b odst. 1

písm. g) tr. ř., protože napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V obsahu dovolání obviněný uvedl námitky především proti znaleckému posudku z oboru kynologie, který označil za vadný a jako důkaz nepoužitelný jednak proto, že byl jako znalec ad hoc přibrán I. E., který složil písemný znalecký slib až dne 1. 12. 2005, tedy poté, kdy již dne 18. 11. 2005 posudek písemně zpracoval. Podle obviněného tyto vady nebyly zhojeny ani při hlavním líčení konaném dne 7. 4. 2006, kdy byl znalec poučen a vyslechnut. Obviněný vznesl výhrady i proti obsahu tohoto znaleckého posudku. V další části dovolání obviněný vytkl, že jeho trestněprávní odpovědnost byla založena na tom, že byl chovatelem psů, a nikoli na tom, že trestní odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem musí být založena na konkrétní formě zavinění. Poukázal též na to, že psi patřili do společného jmění manželů. S odkazem na občanskoprávní odpovědnost za škodu způsobenou chovným zvířetem zdůraznil, že ho soud uznal vinným, aniž by vzal do úvahy, že s manželkou nebyli vlastníky pozemku, ale toliko jeho uživateli, a pokud byl stav oplocení zchátralý, nese za něj odpovědnost vlastník budovy. Obviněný vznesl námitky též ve vztahu k uloženému ochrannému opatření zabránění věci – psů, které mu bylo uloženo podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. s tím, že byl učiněn v rozporu s provedeným dokazováním, protože psi nebyli obecně nebezpeční. Obviněný nesouhlasil, že to byli právě jeho psi, kteří poškozeného usmrtili, proto se ani on nemohl činu dopustit, protože od začátku trestního řízení nepřipouštěl možnost, že jeho psi mohli z objektu uniknout. Jejich útěk nezavinil ani z nedbalosti. Poukázal na to, že předmětnou noc na dvorek psy pustila jeho manželka, která zkontrolovala uzavření vstupních vrat řádně zajištěných na zástrčku. Výhrady vznesl i proti rozsahu provedeného dokazování, když na místě činu nebyla provedena prověrka, která by dosvědčila způsob, jakým psi mohli nejen utéci a vrátit se zpět, a za nesprávně označil, že při ohledání objektu nebyla přítomna žádná nezúčastněná osoba. Nezotožnil se ani se záznamem uvedeným v protokolu o ohledání místa činu a vyloučil, že by v době ohledání jeden ze psů pod vraty prostrčil hlavu. Obviněný považoval dokazování za neúplné, poukázal na absenci přímých důkazů a nepřímé důkazy ve většině označil za nedostatečné pro rozhodnutí o vině. Nesouhlasil zejména s tím, že zvířecí chlupy nalezené na těle poškozeného byly chlupy právě ze srsti jeho psů, když srovnání vzorků bylo učiněno na základě druhové identifikace a lidské vlasy nalezené ve výkalech psů, nemusely patřit poškozenému, ale jiným osobám, které psi olizovali. Ani postup odebrání těchto vzorků obviněný nepovažoval za správný a směřodatné podle něj nemohly být ani výpovědi policistů, kteří prováděli ohledání místa činu či výpovědi svědků uvádějících, že psi z oplocení domu utíkali.

Ze všech uvedených důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) zrušil usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 6 To 574/2006 a rozsudek

Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 26. 5. 2006, sp. zn. 3 T 237/2004 a rovněž i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud jejich zrušením pozbyla podkladu, a přikázal věc Okresnímu soudu v Litoměřicích k novému projednání a rozhodnutí.

K tomuto dovolání se ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř. písemně vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství, který poukázal na to, že naprostá většina námitek směřuje proti způsobu hodnocení provedených důkazů, případně proti tomu, jakým způsobem byly opatřeny. Tyto výhrady jsou skutkové povahy, a proto nemohou naplnit deklarovaný dovolací důvod, ani žádný ze zákonem stanovených dovolacích důvodů. Za námitku uplatněnou v souladu s označeným důvodem považoval výhradu, že vlastníky i chovateli předmětných psů byli oba manželé D., čímž obviněný zpochybňoval správnost závěru o zavinění. Ani tu však nelze označit za důvodnou, neboť ji směřoval proti uloženému trestu a nikoliv k právnímu posouzení skutku. Napadená rozhodnutí jak ve výroku o vině, i ohledně uloženého ochranného opatření považoval za správná, netrpící žádnou vadou, kterou by bylo nutno napravit cestou dovolání, a navrhl, aby Nejvyšší soud podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, neboť je zjevně neopodstatněné.

Nejvyšší soud v odůvodnění dovodil, že ve všech popsaných výhradách bylo prvotním požadavkem obviněného vyvrátit skutkově prokázané skutečnosti, a na základě vlastní verze vycházející z jím uplatňované obhajoby docílit nejdříve jiného skutkového stavu. V této části podané dovolání je neslučitelné s jakýmkoliv dovolacím důvodem, a proto je Nejvyšší soud ve vztahu k těmto skutečnostem nepřezkoumával.

Za důvody, které byly relevantně s označeným dovolacím důvodem uplatněny, a jimiž se mohl dovolací soud ve směru jejich opodstatněnosti dále zabývat, jsou výhrady k otázce zavinění a ve vztahu k pochybnostem o odpovědnosti obviněného jako chovatele psů za jimi způsobený následek.

Podle § 89 odst. 2 tr. zák. se za jednání ve smyslu trestního zákona považuje i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel podle okolností a svých poměrů povinen. Za opomenutí však není možné považovat každé jednání, ale musí se jednat o opomenutí zvláštní povinnosti, s níž je ve společenských vztazích přímo počítáno a je stanovena jako povinnost právní. Za opomenutí se proto považuje jen takové jednání, při němž pachatel nevykonal to, co bylo jeho právní povinností.

V projednávaném případě je jednání, s nímž je spojován vzniklý následek, shledáno v tom, že obviněný jako spolujednatel psů, které choval, nezabezpečil ohrazení prostoru, v němž psi byli umístěni, natolik spolehlivě, aby jim bylo zabráněno se z tohoto prostoru samovolně dostat, a tím se mimo něj volně bez vlivu jejich chovatele pohybovat.

Nejvyšší soud s ohledem na zákonné podmínky vyjádřené v ustanovení § 89 odst. 2 tr. zák. dále zkoumal, zda takto zjištěné opomenutí je porušením právní povinnosti. Dospěl k závěru, že požadovaný právní základ pro

vymezení právní povinnosti vychází z ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák., podle kterého každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením povinnosti. Toto ustanovení navazuje na § 415 obč. zák., stanovící, že každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.

Porušením právní povinnosti z hlediska obecné odpovědnosti za vzniklou škodu je tudíž i nedodržení občanskoprávní prevence podle ustanovení § 415 obč. zák., které každému ukládá povinnost postupovat tak, aby vzhledem ke konkrétním okolnostem nezavdal příčinu ke vzniku škody. Jeho aplikace tudíž přichází v úvahu tehdy, jestliže neexistuje konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje, což logicky vyplývá z toho, že povinnost vyslovená tímto ustanovením je pro každého z účastníků občanskoprávních vztahů závaznou právní povinností určitým způsobem se chovat. Její nedodržení představuje protiprávní jednání. Jednání v rozporu s ustanovením § 415 obč. zák. je proto porušením právní povinnosti ve smyslu ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák., a tedy jedním ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu (usnesení NS ČR ze dne 16. 5. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1427/2001).

V souladu s těmito úvahami lze s ohledem na projednávanou věc poukázat i na to, že i když právní předpis neurčuje podmínky pro zabezpečení zvířete proti úniku, odpovídá chovatel za škodu, kterou zvíře uniklé na veřejnost způsobil, a to bez ohledu na to, jakou formu preventivního opatření směřujícího k náležitému dozoru nad svým zvířetem zvolil (viz rozsudek NS ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. 25 Cdo 972/2003 uveřejněný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu C-2565, svazek 29).

Jestliže bylo objasněno, že obviněný jednal protiprávně, bylo nutné, s ohledem na jím uplatněné dovolací námítky zkoumat, zda bylo dáno ve vztahu k vzniklému následku též jeho zavinění.

I přes stručnost je z odůvodnění napadených rozhodnutí zřejmé, že obviněný věděl, že když prostor, v němž své psy choval, řádně nezajistí, mohou tento prostor svévolně opustit a mohou tak na jiného zaútočit nebo ho zranit či ohrozit na životě, což svědčí pro vědomou nedbalost podle § 5 písm. a) tr. zák.

Vědomá nedbalost, která je budována na vědomí možnosti vzniku následku, tedy schopnosti pachatele rozpoznat a zhodnotit okolnosti, které vytvářejí možné nebezpečí pro zájem chráněný trestním zákonem, v tomto konkrétním případě vychází ze zjištění, že obviněný jako spolujednatel všech tří shora popsaných plemen psů věděl, že psi jsou obecně nebezpečnými zvířaty způsobilými bez dostatečného dozoru a ostrahy druhým osobám způsobit zranění či smrt. Je též nutné poznamenat, že nebylo potřebné zkoumat v daném případě ani to, zda právě jím chovaná konkrétní plemena jsou více nebezpečná než psi jiní, protože k vážnému poškození zdraví či ke smrti člověka může dojít v případě pokousání psem plemene i méně nebezpečného. Konkrétně tuto skutečnost nebylo nutné prokazovat, neboť ji lze považovat za obecně známou, historicky danou lidskou zkušenost. Proto obviněný jako chovatel těchto psů byl povinen ve

smyslu § 415 obč. zák., jak je rozvedeno výše, učinit vše pro to, aby zabránil nebezpečí útoků těchto psů na druhou osobu. Takovým opatřením nepochybně bylo zajistit dostatečné zabezpečení před jejich možným útekem. V daném případě postačuje, že stav oplocených prostor, v nichž byli psi umístěni, nebyl dostatečný a že tato okolnost byla provedeným dokazováním zjištěna.

Jestliže v této trestní věci bylo prokázáno, že psi obviněného v době předcházející nyní projednávanému činu (viz např. výpovědi svědků M., H., F. a B.), volně pobíhali bez dozoru mimo prostory objektu, v němž byli umístěni, a k jejich úniku došlo i v době činu, při kterém napadli poškozeného, jemuž způsobili smrt, je zřejmé, že obviněný kritického dne nevykonával nad svými psy náležitý dozor a že jako jejich majitel si nepočínal tak, aby se psi nedostali z objektu, a neučinil tedy vše, aby zabránil smrti poškozeného. Forma prevenčního opatření směřujícího k tomu, aby obviněný měl náležitý dozor nad svými psy, záležela jen na něm jako na chovateli, když žádný právní předpis neurčuje, jak má být pes zajištěn (uvázan, umístěn v boudě, v oplocení atd.), a ani neurčuje, jaká má být síla drátěného pletiva, kterým má být kotec psa toho kterého plemene, stáří a velikosti obehnan, vybudován a proti úniku zvířete zabezpečen. Bylo

tudíž na obviněném, aby učinil vše pro to, aby vzniku škodlivého následku zabránil (viz rozsudek NS ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. 25 Cdo 972/2003 uveřejněný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu C-2565, svazek 29).

Nepřiměřené důvody, které vedly obviněného k tomu, že spoléhal na to, že k nyní zjištěnému následku nedojde, vycházely z nedostatečného zhodnocení nebezpečí, které v daném případě nedocenil, stejně tak jako možné následky svého jednání.

Všechny tyto úvahy dotvrzují, že obviněný jednal **ve vědomé nedbalosti**, neboť bylo prokázáno, že nezachoval potřebnou míru nejen povinné opatrnosti, ale i potřebnou míru subjektivní opatrnosti, neboť bylo zjištěno, že jako chovatel psů nedbal dřívější zkušenosti se svévolným únikem psů z prostoru, který jim byl obviněným pro jejich pohyb vymezen, a i z dalších okolností případu (zejména stavu a charakteru oplocení a branky do objektu) musel počítat s tím, že psi mohou utéct a na útěku jinou osobu napadnout.

Dovolání obviněného ve vztahu k relevantně uplatněným námitkám proto jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

✦ Právní věta redakce.

Z judikatury ESD

Advokátní mlčenlivost a praní špinavých peněz

I. Právní poradenství podléhá povinnosti zachovávat profesní tajemství s výjimkou případů, kdy se sám advokát účastní praní peněz, nebo poskytuje právní poradenství pro účely praní peněz nebo si je vědom, že klient vyhledal službu právního poradenství k takovým účelům.

II. Informační povinnost a povinnost spolupráce s orgány odpovědnými za potírání praní peněz uložená advokátům v souladu se směrnicí Rady 91/308 EHS ze dne 10. 6. 1991 neporušují právo na spravedlivý proces.

Rozsudek velkého senátu Soudního dvora Evropských společenství ze dne 26. června 2007 ve věci C-305/05, jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Cour d'arbitrage, nyní Cour constitutionnelle (Belgie), ze dne 13. července 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 29. července 2005.

1. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká platnosti čl. 2a odst. 5 směrnice Rady 91/308/EHS ze dne 10. června 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz (Úř. věst. L 166, s. 77; Zvl. vyd. 09/01, s. 153), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/97/ES ze dne 4. prosince 2001 (Úř. věst. L 344, s. 76, dále jen „směrnice 91/308“).

2. Tato žádost byla předložena v rámci žaloby, kterou k předkládajícímu soudu podaly Ordre des barreaux francophones et germanophone (Komora francouzsky a německy hovořících advokátů), Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles (Francouzská komora advokátní komory v Bruselu), Ordre des barreaux flamands (Vlámská advokátní komora) a Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles (Nizozemská komora advokátní komory v Bruselu) a kterou se domáhají zrušení některých článků zákona ze dne 12. ledna 2004, kterým se mění zákon ze dne 11. ledna 2003 o předcházení zneužívání finančního systému k praní peněz, zákon ze dne 22. března 1993 o postavení úvěrových institucí a dohledu nad nimi a zákon ze dne 6. dubna 1995 o postavení investičních podniků a dohledu nad nimi, o finančních zprostředkovatelích a investičních poradcích (Moniteur belge ze dne 23. ledna 2004, s. 4352, dále jen „zákon ze dne 12. ledna 2004“), který do vnitrostátního právního řádu provádí směrnici 2001/97.

Právní rámec

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.

3. Článek 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) s nadpisem „Právo na spravedlivé řízení“ stanoví:

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích

nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. [...]

2. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.

3. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva:

a) být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu;

b) mít přiměřený čas a možnosti k přípravě své obhajoby;

c) obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují;

d) vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslechu svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek, jako svědků proti sobě;

e) mít bezplatnou pomoc tlumočníka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví.“

Právní úprava Společenství

4. Třetí bod odůvodnění směrnice 91/308 zní:

„Vzhledem k tomu, že praní peněz má zřejmý vliv na růst organizované trestné činnosti obecně a na obchod s drogami zvláště; že se zvyšuje povědomost o tom, že potírání praní peněz je jedním z neúčinnějších prostředků, jak čelit této formě trestné činnosti, která představuje obzvláštní hrozbu pro společnosti členských států.“

5. První, čtrnáctý až sedmnáctý a dvacátý bod odůvodnění směrnice 2001/97 zní:

„(1) Je vhodné, aby směrnice 91/308/EHS [...] jako jeden z hlavních mezinárodních nástrojů boje proti praní peněz byla aktualizována v souladu se závěry Komise a s přáním Evropského parlamentu a členských států. Směrnice [91/308] má nejen odrážet osvědčenou mezinárodní praxi v této oblasti, ale také nadále nastavovat vysoký standard ochrany finančního sektoru a jiných ohrožených činností před škodlivými dopady výnosů z trestné činnosti.

[...]

(14) Ti, kdo perou peníze, mají tendenci ke zvýšenému používání nefinančních profesí. Potvrdila to práce FATF [Finanční akční výbor pro praní peněz].

(15) Povinnosti vyplývající ze směrnice [91/308], pokud jde o identifikaci zákazníka, uchovávání záznamů a ohlašování podezřelých transakcí, by měly být rozšířeny na omezenou skupinu činností a profesí, u kterých bylo prokázáno, že mohou být zneužity k praní peněz.

(16) Na notáře a samostatně výdělečně činné právníky, jak je definují členské státy, by se měla vztahovat působnost směrnice [91/308], když se účastní finančních nebo podnikových transakcí, včetně poskytování služeb daňového poradce, tam, kde je největší riziko, že služby těchto právníků budou zneužívány pro účely praní výnosů z trestné činnosti.

(17) Jestliže však samostatně výdělečně činní příslušníci profesí, které poskytují právní poradenství a jsou právně uznávány a kontrolovány, jako např. advokáti, zjišťují právní postavení klienta nebo zastupují klienta v právním řízení, nebylo by vhodné v rámci směrnice [91/308] ukládat těmto právníkům ohledně těchto činností povinnost ohlašovat podezření na praní peněz. Musí existovat výjimky z jakékoli povinnosti hlásit informace získané před soudním řízením, během něj nebo po něm, případně v průběhu zjišťování právního postavení klienta. **Právní poradenství tak nadále podléhá povinnosti zachovávat profesní tajemství, pokud se právní poradce neúčastní praní peněz nebo právní poradenství není poskytováno pro účely praní peněz nebo advokát neví, že klient vyhledal službu právního poradenství za účelem praní peněz.**

[...]

(20) V případě notářů a samostatně výdělečně činných právníků by mělo být členským státům povoleno, aby za účelem náležitého zohlednění profesní diskretivity těchto profesí vůči jejich klientům jmenovaly advokátní komoru nebo jiné orgány stavovské samosprávy pro nezávislé odborníky jako orgán, kterému mohou příslušníci těchto profesí ohlašovat možné případy praní peněz. Pravidla pro zacházení s takovými hlášeními a jejich možné předávání orgánům odpovědným za potírání praní peněz a obecně vhodné formy spolupráce mezi advokátními komorami nebo profesními sdruženími a těmito orgány by měly stanovit členské státy.“

6. Podle čl. 2a odst. 5 směrnice 91/308 jsou povinnosti stanovené v této směrnici uloženy:

„5) notářům a jiným samostatně výdělečně činným právníkům, jestliže se účastní, ať tím, že:

a) napomáhají při plánování nebo provádění transakcí svého klienta týkajících se

i) nákupu nebo prodeje nemovitého majetku nebo podnikatelských subjektů;

ii) správy peněz, cenných papírů nebo jiných aktiv klienta;

iii) otevírání nebo správy bankovních účtů, spořitelních účtů nebo účtů cenných papírů;

iv) organizování příspěvků potřebných k vytvoření, provozování nebo správě společností;

v) vytváření, provozování nebo správy trustů, společností nebo podobných struktur;

b) nebo tím, že jednájí jménem nebo na účet svého klienta při jakékoli finanční transakci nebo obchodu s nemovitostmi“.

7. Článek 6 směrnice 91/308 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby instituce a osoby spadající do oblasti působnosti této směrnice a jejich ředitelé a zaměstnanci plně spolupracovali s orgány odpovědnými za potírání praní peněz:

a) poskytováním informací těmto orgánům z vlastní iniciativy o každé skutečnosti, která by mohla nasvědčovat praní peněz;

b) poskytováním všech potřebných informací těmto orgánům na jejich žádost v souladu s postupy, které stanoví příslušné právní předpisy.

2. Informace podle odstavce 1 se předávají orgánům odpovědným za potírání praní peněz toho členského státu, na jehož území se instituce nebo osoba předávající tyto informace nachází. Tyto informace běžně poskytuje (poskytují) osoba určená nebo osoby určené institucemi nebo osobami v souladu s postupy stanovenými v čl. 11 odst. 1 písm. a).

3. V případě notářů a samostatně výdělečně činných právníků uvedených v čl. 2a odst. 5 mohou členské státy určit vhodný orgán stavovské samosprávy příslušné profese jako orgán, kterému mají být předávány informace o skutečnostech uvedených v odst. 1 písm. a), a v takovém případě stanoví vhodnou formu spolupráce mezi tímto orgánem a orgány odpovědnými za potírání praní peněz.

Členské státy nejsou povinny uplatňovat povinnosti stanovené v odstavci 1 v případě notářů, samostatně výdělečně činných právníků, auditorů, externích účetních a daňových poradců, pokud jde o informace, které příslušníci těchto profesí obdrží od svého klienta nebo které získají o svém klientovi během zjišťování jeho právního postavení, během jeho obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, ať jsou takovéto informace získány před tímto řízením, během něj, nebo po něm.“

Vnitrostátní právní úprava

8. Článkem 4 zákona ze dne 12. ledna 2004 byl do zákona ze dne 11. ledna 1993 o předcházení zneužívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu (*Moniteur belge* ze dne 9. února 1993, s. 2828, dále jen „zákon ze dne 11. ledna 1993“) vložen článek 2b následujícího znění:

„Je-li tak výslovně stanoveno, použijí se ustanovení tohoto zákona rovněž na advokáty:

1. kteří jsou nápomocni svým klientům při přípravě a realizaci transakcí týkajících se:

a) nákupu nebo prodeje nemovitého majetku nebo podnikatelských subjektů;

b) správy peněz, cenných papírů nebo jiných aktiv klienta;

c) otevírání nebo správy bankovních účtů, spořitelních účtů nebo účtů cenných papírů;

d) organizování příspěvků potřebných k vytvoření, provozování nebo správě společnosti;

e) vytváření, provozování nebo správy trustů, společností nebo podobných struktur;

2. nebo jednájí jménem nebo na účet svého klienta při jakékoli finanční transakci nebo obchodu s nemovitostmi.“

9. Článkem 25 zákona ze dne 12. ledna 2004 byl do článku 14a zákona ze dne 11. ledna 1993 doplněn odstavec 3, podle kterého:

„Osoby podle článku 2b, které při výkonu činností vyjmenovaných v tomto článku zjistí skutečnosti, u nichž vědí nebo mají podezření, že jsou spojeny s praním peněz nebo financováním terorismu, jsou povinny o tom neprodleně informovat předsedu advokátní komory, které jsou členy.

Avšak osoby uvedené v článku 2b tyto informace nesdělují, pokud byly získány od jejich klienta nebo které získají o svém klientovi během zjišťování jeho právního postavení, během jeho obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, ať jsou takovéto informace získány před tímto řízením, během něj nebo po něm.

Předseda komory ověří, zda byly splněny podmínky stanovené v čl. 2b a v předchozím pododstavci. Jsou-li tyto podmínky splněny, předá informace neprodleně útvaru pro zpracování finančních informací.“

10. Článkem 27 zákona ze dne 12. ledna 2004 byl článek 15 odst. 1 zákona ze dne 11. ledna 1993 nahrazen následujícím textem:

„Odstavec 1: Obdrželi Cellule de traitement des informations financières (Útvar pro zpracování finančních informací) informace podle článku 11 odst. 2, útvar, některý z jeho zaměstnanců nebo některý z jeho zaměstnanců pověřený k tomuto účelu soudcem, který jej řídí, nebo jeho zástupcem si může vyžádat ve lhůtě, kterou určí, veškeré doplňující informace, které považuje za účelné ke splnění poslání útvaru, od:

1) veškerých organizací a osob podle článků 2, 2a a 2b, jakož i od předsedy advokátní komory podle článku 14a, odst. 3;

[...]

Osoby podle článku 2b a předseda advokátní komory podle článku 14a odst. 3 nepředávají tyto informace, pokud byly získány od jejich klienta nebo které získají o svém klientovi během zjišťování jeho právního postavení, během jeho obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, ať jsou takovéto informace získány před tímto řízením, během něj nebo po něm.

[...]"

Spor v původním řízení a předběžné otázky

11. Dvěma žalobami podanými dne 22. července 2004 jednak Ordre des barreaux francophones et germanophone a Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles a jednak Ordre des barreaux flamands a Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles bylo u předkládajícího soudu navrženo, aby zrušil články 4, 5, 7, 25, 27, 30 a 31 zákona ze dne 12. ledna 2004. Rada advokátních komor Evropské unie a Ordre des avocats du barreau de Liège (Advokátní komora v Lutychu) vstoupily do řízení v původní věci.

12. Žalující advokátní komory u předkládajícího soudu zejména uplatňují, že články 4, 25 a 27 zákona ze dne 12. ledna 2004 neodůvodněně porušují zásady profesního tajemství a nezávislosti advokátů, které jsou podle nich základní složkou základního práva procesního subjektu na spravedlivý proces a na dodržování práv obhajoby, tím, že rozšiřují i na advokáty povinnost informovat příslušné orgány, pokud zjistí

skutečnosti, u nichž vědí nebo o nichž mají podezření, že jsou spojeny s praním peněz, a povinnost předat těmto orgánům doplňující informace, které tyto orgány pokládají za účelné. Uvedené články podle nich porušují článek 10 a článek 11 belgické ústavy vykládané ve světle článku 6 EÚLP, obecné právní zásady v oblasti práv obhajoby, čl. 6 odst. 2 EU, jakož i článek 47 a článek 48 Listiny základních práv Evropské unie vyhlášené dne 7. prosince 2000 v Nice (Úř. věst. C 364, s. 1).

13. Žalující advokátní komory stejně jako Rada advokátních komor Evropské unie dále tvrdí, že tento závěr nelze zpochybnit s poukazem na to, že belgický zákonodárce provedl ustanovení směrnice 91/308, kterou se v případě advokátů omezuje informační povinnost a povinnost spolupráce. Ordre des barreaux francophones et germanophone a Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles se v tomto ohledu domnívají, že rozlišení, které činí tato ustanovení, založené na tom, zda se jedná o základní či vedlejší činnost advokáta, je právně neudržitelné a jeho výsledkem je situace vysoké právní nejistoty. Ordre des barreaux flamands a Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles zdůrazňují, že povinnost oznámit protiprávní jednání klienta a povinnost podílet se na jeho trestním stíhání jsou více než jen pouhým porušením profesního tajemství, neboť naprosto přetrhávají vztah založený na důvěře mezi klientem a jeho advokátem.

14. Rada advokátních komor Evropské unie uplatňuje, že zákon ze dne 11. ledna 1993 ve znění zákona ze dne 12. ledna 2004 neumožňuje zachování tradiční činnosti advokáta v jejím celku. Tato rada k tomu dodává, že zvláštnosti profese advokáta, zejména nezávislost a profesní tajemství, přispívají k důvěře veřejnosti v tuto profesi a že tato důvěra není spjata pouze s některými jednotlivými advokátovými činnostmi.

15. Předkládající soud uvádí, že podané žaloby na neplatnost směřují proti zákonu ze dne 12. ledna 2004, kterým se do belgického právního řádu provádí ustanovení směrnice 2001/97. Vzhledem k tomu, že zákonodárce Společenství by měl obdobně jako belgický zákonodárce ctít práva obhajoby a právo na spravedlivý proces, má za to, že před rozhodnutím o slučitelnosti tohoto zákona s belgickou ústavou je na místě rozhodnout o otázce platnosti směrnice, z níž tento zákon vychází.

16. Za těchto podmínek se Cour d'arbitrage rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Porušuje čl. 1 [odst. 2] směrnice [...] 2001/97/ES právo na spravedlivý proces zaručené článkem 6 [EÚLP], a v důsledku toho i čl. 6 odst. 2 [EU] tím, že nový čl. 2a [odst. 5] vložený do směrnice 91/308/EHS ukládá zahrnout samostatně výdělečně činné právníky, včetně advokátů, do oblasti působnosti této směrnice, jejímž předmětem je v podstatě uložit osobám a institucím, na které se vztahuje, povinnost informovat orgány odpovědné za potírání praní peněz o všech skutečnostech, které by mohly nasvědčovat praní peněz (článek 6 směrnice 91/308/EHS nahrazený čl. 1 [odst. 5] směrnice 2001/97/ES)?“

K předběžné otázce

17. Nejprve je třeba poukázat na to, že ačkoli v původním řízení, ze kterého tato otázka vzešla, žalující advokátní komory a vedlejší účastníci řízení vznesli otázku ohledně platnosti vnitrostátní právní úpravy, kterou se provádí směrnice 91/308, ve vztahu k několika normám vyšší právní síly, předkládající soud považoval za nutné obrátit se na Soudní dvůr s žádostí o přezkum platnosti této směrnice pouze ve světle práva na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 EÚLP a čl. 6 odst. 2 EU.

18. Podle ustálené judikatury se řízení upravené v článku 234 ES zakládá na jasném oddělení funkcí vnitrostátních soudů od funkcí Soudní dvora, takže přísluší pouze vnitrostátnímu soudci, kterému byl spor předložen a který musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru (viz rozsudky ze dne 4. prosince 2003, EVN a Wienstrom, C-448/01, Recueil, s. I-14527, bod 74, a ze dne 12. dubna 2005, Keller, C-145/03, Sb. rozh. s. I-2529, bod 33).

19. Za těchto podmínek není na místě zahrnout do přezkumu platnosti směrnice 91/308 i její posouzení ve světle základních práv, která předkládající soud nezmiňuje, zejména pak práva na respektování soukromého a rodinného života upraveného v článku 8 EÚLP.

20. Článek 6 odst. 1 směrnice 91/308 stanoví, že osoby spadající do oblasti působnosti této směrnice musí plně spolupracovat s orgány odpovědnými za potírání praní peněz tak, že z vlastního podnětu poskytnou těmto orgánům informace o každé skutečnosti, která by mohla nasvědčovat praní peněz a tak, že těmto orgánům na jejich žádost poskytnou všechny potřebné informace v souladu s postupy, které stanoví příslušné právní předpisy.

21. Pokud jde o advokáty, směrnice 91/308 omezuje uplatnění této informační povinnosti a povinnosti spolupráce dvojitým způsobem.

22. Advokáti jednak na základě čl. 2a odst. 5 této směrnice podléhají povinnostem, které směrnice ukládá, zejména pak informační povinnosti a povinnosti spolupráce, jež jsou stanoveny v čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice, pouze tehdy, když se podílejí způsoby upřesněnými v uvedeném čl. 2a odst. 5 na některých transakcích taxativně vyjmenovaných v tomto ustanovení.

23. A dále z čl. 6 odst. 3 druhého pododstavce směrnice 91/308 vyplývá, že **členské státy nejsou povinny uložit advokátům informační povinnost a povinnost spolupráce**, pokud se jedná o informace získané od některého z jejich klientů nebo získané o klientovi při zjišťování právního postavení tohoto klienta, během jeho obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, ať jsou takovéto informace získány před tímto řízením, během něj nebo po něm.

24. Význam této výjimky je zdůrazněn v sedmáctém bodě odůvodnění směrnice 2001/97, ve kterém se uvádí,

že by nebylo vhodné v rámci směrnice 91/308 ukládat povinnost ohlašovat podezření na praní peněz samostatně výdělečně činným příslušníkům profesí, které poskytují právní poradenství a jsou právně uznávány a kontrolovány, jako např. advokátům, v případech, kdy zjišťují právní postavení klienta nebo jej zastupují v právním řízení. V tomto bodě odůvodnění se uvádí, že **musí existovat výjimky z jakékoli povinnosti hlásit informace získané před soudním řízením, během něj nebo po něm, případně v průběhu zjišťování právního postavení klienta. Konečně, v témže bodě odůvodnění je zdůrazněno, že z takovéto výjimky vyplývá, že právní poradenství i nadále podléhá povinnosti zachovávat profesní tajemství, kromě případů, kdy se sám advokát účastní praní peněz, nebo poskytuje právní poradenství pro účely praní peněz nebo si je vědom, že klient vyhledal službu právního poradenství k takovým účelům.**

25. V daném případě z článku 25 a článku 27 zákona ze dne 12. ledna 2004 vyplývá, že pokud jde o advokáty, belgický zákonodárce zapracoval do uvedeného zákona výjimky vztahující se na informace obdržené nebo získané za okolností uvedených v čl. 6 odst. 3 druhém pododstavci směrnice 91/308.

26. Za těchto podmínek je třeba zkoumat, zda povinnost advokáta, který vykonává svoji profesní činnost, spolupracovat s příslušnými orgány zodpovědnými za potírání praní peněz ve smyslu čl. 6 odst. 1 směrnice 91/308 a z jeho vlastního podnětu poskytnout těmto orgánům informace o každé skutečnosti, která by mohla nasvědčovat praní peněz, s přihlédnutím k omezením této povinnosti stanoveným v čl. 2a odst. 5 a čl. 6 odst. 3 uvedené směrnice, je porušením práva na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 EÚLP a čl. 6 odst. 2 EU.

27. Je třeba nejprve poukázat na skutečnost, že čl. 6 odst. 3 druhý pododstavec směrnice 91/308 lze vykládat několika způsoby, takže **presný rozsah informační povinnosti a povinnosti spolupráce, které jsou advokátům uloženy, není úplně jednoznačný.**

28. V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že je-li možný více než jeden výklad znění sekundárního předpisu Společenství, je třeba dát přednost výkladu, podle něhož je ustanovení v souladu se Smlouvou, před výkladem, který vede ke zjištění, že ustanovení je se Smlouvou o ES neslučitelné (viz rozsudky ze dne 13. prosince 1983, Komise vs. Rada, 218/82, Recueil, s. 4063, bod 15, a ze dne 29. června 1995, Španělsko vs. Komise, C-135/93, Recueil, s. I-1651, bod 37). Nejenže totiž členské státy musí vykládat své vnitrostátní právo v souladu s právem Společenství, ale musí rovněž dbát na to, že se neopírají o výklad znění předpisu sekundárního práva, který koliduje se základními právy chráněnými právním řádem Společenství nebo s jinými obecnými zásadami práva Společenství (rozsudek ze dne 6. listopadu 2003, Lindqvist, C-101/01, Recueil, s. I-12971, bod 87).

29. Je třeba rovněž připomenout, že Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že základní práva jsou nedílnou součástí obecných právních zásad, jejichž dodržování Soudní

dvůr zajišťuje. Soudní dvůr za tímto účelem vychází z ústavních tradic společných členským státům, jakož i z poznatků, které skýtají mezinárodně právní instrumenty týkající se ochrany lidských práv, na jejichž tvorbě členské státy spolupracovaly nebo k nimž přistoupily. EÚLP přísluší v této souvislosti zvláštní význam (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 12. listopadu 1969, Stauder, 29/69, Recueil, s. 419, bod 7, ze dne 6. března 2001, Connolly vs. Komise, C-274/99 P, Recueil, s. I-1611, bod 37, a ze dne 14. prosince 2006, ASML, C-283/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 26). Právo na spravedlivý proces, jak vyplývá zejména z článku 6 EÚLP, je základním právem, které Evropská unie ctí jakožto obecnou zásadu podle čl. 6 odst. 2 EU.

30. Článek 6 EÚLP přiznává každému jak v rámci sporů ohledně občanských práv nebo závazků, tak v rámci trestního řízení právo na to, aby jeho věc byla spravedlivě projednána.

31. Podle ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva se pojem „spravedlivý proces“ podle článku 6 EÚLP skládá z několika složek, mezi které patří zejména práva obhajoby, zásada rovnosti zbraní, právo na přístup k soudům a právo na advokáta jak v občansko-právních věcech, tak ve věcech trestních (viz rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. února 1975, Golder vs. Spojené království, řada A, č. 18, body 26 až 40; ze dne 28. června 1984, Campbell a Fell vs. Spojené království, řada A, č. 80, body 97 až 99, 105 až 107 a 111 až 113 a rozsudek ze dne 30. října 1991, Borgeers vs. Belgie, řada A č. 214-B, bod 24).

32. Pokud by byl advokát v rámci soudního řízení nebo jeho přípravy povinen spolupracovat s orgány veřejné moci tak, že jim bude předávat informace získané v průběhu právních konzultací, které proběhly v rámci takového řízení, nebyl by schopen řádně dostát svému poslání právního poradce, obhájce a zástupce svého klienta, čímž by klientovi byla upřena práva, která mu poskytuje článek 6 EÚLP.

33. Pokud jde o směrnici 91/308, jak bylo připomenuto v bodě 22 tohoto rozsudku, z jejího čl. 2a odst. 5 vyplývá, že **informační povinnost a povinnost spolupráce se na advokáty vztahují pouze tehdy, když jsou svým klientům nápomocni při přípravě nebo provádění určitých převážně finančních nebo nemovitostních transakcí podle písm. a) tohoto ustanovení, nebo když jednají jménem nebo na účet svého klienta při jakékoli finanční nebo nemovitostní transakci. Tyto činnosti zpravidla probíhají z jejich samotné povahy v kontextu, který nesouvisí se soudním řízením, a stojí tudíž mimo působnost práva na spravedlivý proces.**

34. Mimoto, jakmile je pomoc advokáta, který se zabývá transakcí podle čl. 2a odst. 5 směrnice 91/308 vyhledána za účelem obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo za účelem poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, je advokát na základě čl. 6 odst. 3 druhého pododstavce uvedené směrnice osvobozen od povinností uvedených v odstavci 1 uvedeného článku, přičemž je v tomto ohledu nevýznamné, zda byly informace obdrženy nebo získány před řízením,

během něj nebo po něm. Takovéto osvobození umožňuje zachovat právo klienta na spravedlivý proces.

35. Vzhledem k tomu, že požadavky vyplývající z práva na spravedlivý proces již z definice předpokládají spojitost se soudním řízením a vzhledem ke skutečnosti, že čl. 6 odst. 3 druhý pododstavec směrnice 91/308 osvobozuje advokáty od informační povinnosti a povinnosti spolupráce podle čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice, když se jejich činnosti takovouto spojitostí vyznačují, jsou tyto požadavky splněny.

36. Naopak, je na místě připustit, že požadavky spojené s právem na spravedlivý proces nebrání tomu, aby advokáti, když jednájí v přesně vymezeném rámci činností vyjmenovaných v čl. 2a odst. 5 směrnice 91/308, avšak v kontextu, který není upraven čl. 6 odst. 3 druhým pododstavcem uvedené směrnice, podléhali informační povinnosti a povinnosti spolupráce, které jsou stanoveny v čl. 6 odst. 1 této směrnice, jelikož takové povinnosti jsou odůvodněny, jak zdůrazňuje zejména třetí bod odůvodnění směrnice 91/308, nutností potírat praní peněz, které má zřejmý vliv na růst organizované trestné činnosti, která představuje obzvláštní hrozbu pro společnosti členských států.

37. S ohledem na výše uvedené je na místě dospět k závěru, že informační povinnost a povinnost spolupráce s orgány odpovědnými za potírání praní peněz, které jsou stanoveny v čl. 6 odst. 1 směrnice 91/308 a uloženy advokátům čl. 2a odst. 5 této směrnice s přihlédnutím k čl. 6 odst. 3 druhému pododstavci této směrnice, neporušují právo na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 EÚLP a čl. 6 odst. 2 EU.

K nákladům řízení

38. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení s ohledem na spor probíhající před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Informační povinnost a povinnost spolupráce s orgány odpovědnými za potírání praní peněz, které jsou stanoveny v čl. 6 odst. 1 směrnice Rady 91/308/EHS ze dne 10. června 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/97/ES ze dne 4. prosince 2001, a uloženy advokátům čl. 2a odst. 5 této směrnice s přihlédnutím k čl. 6 odst. 3 druhému pododstavci této směrnice, neporušují právo na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 EÚLP a čl. 6 odst. 2 EU.

Pozn. red.:

Obdobnou právní úpravu obsahují i právní předpisy ČR v ust. § 21 odst. 6, zákona o advokacii a ust. § 14 zák. č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů. Postup advokátů je upraven usnesením představenstva ČAK č. 6/2004, které bylo publikováno ve Věstníku ze dne 28. 6. 2004.

Členem velkého senátu, který věc rozhodoval, byl i JUDr. Jiří Malenovský.

Leitner+Leitner

pod odbornou záštitou Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni pořádá

II. MEZINÁRODNÍ KONFERENCI TRESTNÍHO PRÁVA DAŇOVÉHO DNE 18. ÚNORA 2008 / BETLÉMSKÁ KAPLE, PRAHA

>> TÉMATA

- Ochrana základních práv v trestním právu daňovém
- Meze výkonu povolání – řízení rizik daňového poradce
- Pachatel, spolupachatel a účastník v trestním právu daňovém
- Vybrané okruhy českého trestního práva daňového

>> ODBORNÉ VEDENÍ

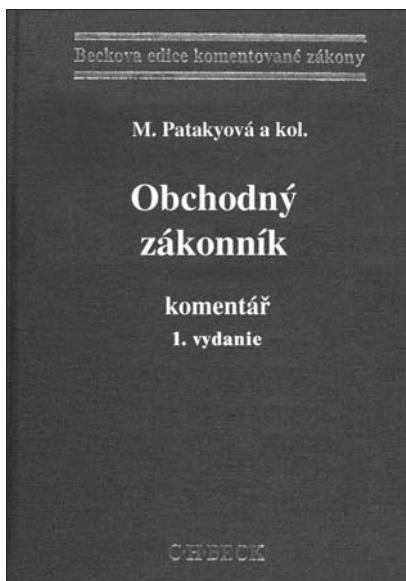
Helena Válková,
Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni
Gerhard Dannecker,
Právnická fakulta Univerzity v Heidelbergu

>> PŘEDNÁŠEJÍCÍ

- Aleš Gerloch
- Jiří Kmec
- Barbara Leitl-Staudinger
- Ondřej Trubač
- Pavel Šámal
- František Půry

Bližší informace:

www.danovakontrola.cz, konf@vorlickova.com

Patakyová, Mária a kolektiv:

Obchodný zákonník. Komentár

C. H. Beck, Praha 2006,
1005 stran, 1790 Kč.

Jak známo, spolupráce českých a slovenských subjektů je velmi intenzivní. V řadě případů se přitom tyto vztahy řídí obchodním zákoníkem, a to po dohodě buď českým, nebo slovenským.

Oba právní předpisy vycházejí ze společného základu, dnes však již nemají shodné znění, přestože v obchodních závazcích jde o odlišnosti výrazně menší, než je shodný text.

Je přitom vždy zajímavé vědět, jak jsou jednotlivá ustanovení interpretována a komentována. Mezi komentáři v České republice si přitom vydobyl výrazné postavení tzv. Beckův šedý komentář obchodního zákoníku (dočkal se již 11 vydání). Námí recenzované dílo je přitom možné označit za průlomové. Nese totiž označení „Prvé vydanie Beckova sivého komentára v slovenskom jazyku“.

Není snad v Česku právníka, který by nevěděl, že autory českého šedého komentáře jsou renomovaní autoři Plíva, S., Štenglová, I., Tomša, M. a kol.

Na Slovensku se této ojedinělé a rozsáhlé práce ujali rovněž autoři zvučných jmen – doc. JUDr. Mária Patakyová, CSc., doc. JUDr. Milan

Ďurica, Ph.D., JUDr. Andrea Moravčíková, Ph.D. V kolektivu známých odborníků jsou dále JUDr. Jozef Vozár, CSc., JUDr. Zuzana Bartová, JUDr. Marián Blaha a JUDr. Branislav Jablonka.

Při seznamování čtenářů s obsahem komentáře se není možno zaměřit na celou právní úpravu. Je třeba zvolit vybrané otázky. Takovou otázkou je i pojednání o obecné úpravě obchodních společností. Správně zde autoři mj. uvádějí, že novelizací účinnou od 1. 10. 2004 se v obchodním zákoníku vytvořil právní rámec pro úplné působení a právní uznávání právnických osob založených podle práva Evropských společenství.

Podle práva ES mohou vznikat různé podnikatelské subjekty. Právní režim těchto subjektů je upravený především nařízením Rady Evropy a tzv. prováděcími zákony k těmto nařízením. Po jejich zápisu do obchodního rejstříku mají tyto subjekty postavení obdobné jako mají tuzezemské obchodní společnosti.

Na právní postavení těchto subjektů se aplikují ustanovení o podnikatelích a o příslušném (nejpodobnějším) druhu obchodní společnosti. V souladu s nařízením Rady (EHS) z 25. 7. 1985 č. 2137/85, o Evropském hospodářském zájmovém sdružení, byl v SR přijat zákon č. 177/2004 Z.Z., kterým se mění a doplňuje zákon č. 595/2003 Z.z., o dani z příjmu.

Podle této právní úpravy je možné založit toto zájmové sdružení jako právnickou osobu, která vznikne zápisem do obchodního rejstříku.

Podle nařízení Rady (ES) z 8. 10. 2001 č. 2157/2001, o stanovách Evropské společnosti, byl přijat zákon č. 562/2004 Z.z., o Evropské společnosti a o změně a doplnění dalších zákonů. Tento zákon upravuje některé otázky právního postavení Evropské společnosti se sídlem na území Slovenské republiky a některé právní vztahy související se vznikem, změnou, zánikem a řízením Evropské společnosti. Jde o otázky, které nejsou upravené v nařízení Rady (ES) z 8. 10. 2001 (viz partie zpracovaná z pera doc. Ďurici).

Dá se říci, že zatímco se komunitární právo dosti věnuje obchodním společnostem (zejména akciovým),

pak z pohledu evropského smluvního práva je v současnosti zřejmé, že rozvoj evropského práva neovlivňuje rozsáhlou mírou smluvní právo. V oblasti obchodních smluv se přijalo (ve Slovenské, ale i v České republice) jen omezené množství evropských předpisů (neboť jich není v Evropě příliš velký počet), které řeší některé otázky obchodních závazků. Jde zejména o směrnici č. 86/658/EHS zaměřenou na řešení vztahů mezi podnikatelem a jeho obchodním zástupcem a doporučení Komise č. 95/198/EU, které bylo nahrazeno směrnicí 2000/35/EU, o odstraňování prodlení u plateb v obchodním styku (těmto problémům se v komentáři věnuje doc. Patakyová).

V recenzovaném komentáři jsou pochopitelně mj. objasněny i jednotlivé druhy obchodních závazkových vztahů podle ustanovení § 261 odst. 1, odst. 2, odst. 3 a odst. 6 obchodního zákoníku a mj. i vysvětleno uzavírání smluv.

Nepodnikatelé vstupují do obchodněprávních vztahů podle § 261 odst. 2, § 261 odst. 3 a podle § 262 obchodního zákoníku.

Uzavírání smluv je v obchodním zákoníku upraveno v ustanovení § 269 až 275 pod nadpisem „Některá ustanovení o uzavírání smlouvy“. To znamená, že tyto otázky patří mezi takové, kde je v obchodním zákoníku jen část úpravy. Základ této právní úpravy je v ustanoveních § 43 až 51 občanského zákoníku a pro obchodněprávní vztahy přitom platí to, co je v ustanoveních § 269 až 275 obchodního zákoníku stanoveno jinak. Jde tedy o vztah zvláštního a obecného.

Základním pravidlem, které musí strany splnit, chtějí-li uzavřít smlouvu, je zásadní dohoda o celém obsahu smlouvy. Výjimku tvoří vznik smluv vyjádřením souhlasu s návrhem smlouvy provedením určitého úkonu (a to za podmínek stanovených v § 275 odst. 4 obchodního zákoníku).

Pokud jde přitom o smlouvy uzavírané podle smluvního typu z občanského zákoníku (viz § 261 odst. 6 obchodního zákoníku), musí tyto smlouvy obsahovat tzv. podstatné náležitosti předepsané zákonem pro tyto jednotlivé smlouvy.

U tzv. smluv nepojmenovaných (podle § 269 odst. 2 obchodního zákoníku) je nutné, aby kromě přesného určení smluvních stran byl dohodnut obsah závazku, tj. byla přesně vymezena práva a povinnosti stran. Na smlouvy obchodněprávní nepojmenované se použijí ustanovení hlavy I. třetí části (tj. obecná závazková úprava), nikoli však (vzhledem k textu § 269 odst. 1 obchodního zákoníku) bez případného smluvního ujednání, ustanovení z některého (obsahově blízkého) smluvního typu. Vzhledem k zásadě smluvní volnosti lze však použití některé takové úpravy výslovně sjednat.

Jde-li o použití smluvního typu podle obchodního zákoníku, potom musí konkrétní smlouvy obsahovat tzv. podstatné části smluv (viz § 269 odst. 1) vymezené v základních ustanoveních smluvních typů a rovněž přesně označené subjekty.

Je pochopitelně řada otázek, které by stály za další zmínění. Z takových vybíráme problematiku promlčení (rovněž velmi kvalifikovaně zpracovanou, a to dr. Moravčíkovou). Pro čtenáře je zde mj. vyložen existující problém výkladu slova „zákon“ v ustanovení § 397, které zní:

„*Ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.*“ Je totiž možný výklad tohoto slova „zákon“ tak, že jde o jakýkoli zákon (vč. obchodního zákoníku a občanského zákoníku) nebo lze zaujmout stanovisko, že takový výklad nelze použít, a šlo by jen o zákony kromě občanského zákoníku. K posléze uvedenému řešení se autoři přiklání.

Recenzovaný komentář nejenže je pečlivě zpracován, je i pečlivě uspořádán. Obsahuje u jednotlivých ustanovení přehledně uvedená ustanovení souvisící, souvisící předpisy, výběr literatury tuzemské i zahraniční a judikaturu tuzemskou, zahraniční, ale i evropskou (tam, kde existuje).

Kdo se někdy podílel na zpracování některého z komentářů a zejména komentářů obchodního zákoníku, dovede si představit rozsah prací a činností, které bylo třeba provést. I při opravdu velkém rozsahu dokázali autoři stanovit vysokou laťku i obsahové stránce; jde o výborné dílo a je nutno podtrhnout, že jde

skutečně o první vydání Beckova šedého komentáře ve slovenštině. Autorům patří opravdu velký dík.

✦ doc. JUDr. KAREL MAREK, CSc.

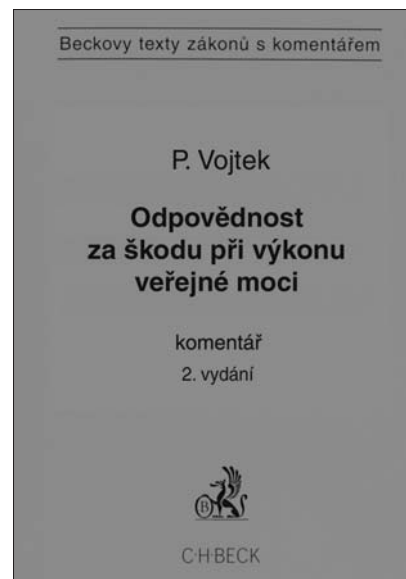
Dvořák, Jan – Spáčil, Jiří:

Společné jmění manželů v teorii a judikatuře

ASPI, a. s., Praha 2007,
264 stran, 395 Kč.

Nakladatelství ASPI vydalo druhé rozšířené vydání práce autorů Jana Dvořáka a Jiřího Spáčila. Prof. Jan Dvořák je vedoucím katedry občanského práva Právnické fakulty UK, JUDr. Jiří Spáčil je předsedou senátu Nejvyššího soudu ČR. Jde o výtečnou publikaci, která syntetickým způsobem vyjadřování pojednává nejen o společném jmění manželů z hlediska současné teorie a praxe, ale i o souvislostech s dalšími právními oblastmi. Publikace obsahuje i přehled právní úpravy majetku manželů evropských zemí. Autoři se nevyhýbají sporným problémům. Cenné jsou bohaté odkazy na judikaturu a její vývoj v posledních třech letech. Články stejných autorů patří k nejvyhledávanějším v knihovně ČAK. Publikace by neměla chybět v žádné knihovně praktikujícího právníka.

✦ P. B.

Vojtek, Petr:

Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář

C. H. BECK, Praha 2007,
2. vydání, 288 stran, 550 Kč.

Téma odpovědnosti státu a územních samosprávných celků za škodu při výkonu veřejné moci je navýsost aktuální, praktické a současně citlivé vůči poškozeným. Vůči poškozeným se totiž stát (jeho organizační složka) či obec (město, kraj) dopustili nějaké protiprávnosti, spočívající ve vydání nezákonného rozhodnutí či v nesprávném úředním postupu, v důsledku čehož se poškození domáhají náhrady škody tím způsobené. Proti sobě mají „silného soupeře“, vybaveného zpravidla kvalifikovanými právníky, soupeře, který svoje chyby nerad uznává a obvykle ještě méně raději zatěžuje svůj veřejný rozpočet náhradou škody, dobrovolně uznanou a mimosoudně uhrazenou.

Tímto úvodem recenze si dovoluji zdůraznit nezastupitelný význam kvalifikovaného komentáře k zákonu č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich

činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, pro nás, advokáty, kteří hodláme vytáhnout do boje o náhradu škody se státem či s nějakým územním samosprávným celkem za situace, kdy se nám toto téma dostává na advokátní stůl nikoliv soustavně, ale zpravidla jen jednou nebo občas jako dovětek kauzy, kterou jsme předtím za klienta nějak úspěšně vybojovali.

Užitná hodnota této publikace, zařazené do Beckovy edice komentovaných zákonů, je ta nejvyšší možná: najdeme v ní systematický výklad všech dílčích institutů zákona č. 82/1998 Sb., podaný podle systematicky zákona, doprovázený odkazy a citací relevantní judikatury soudů, včetně judikatury Ústavního soudu. Publikace obsahuje taktéž věcný rejstřík, jak se to pro odbornou literaturu sluší a patří, byť to není vždy pravidlem. Za velmi přínosné považuji zejména to, že komentář zahrnuje i výklad zásadních i dílčích změn, které do zákona č. 82/1998 Sb. přinesla jeho zásadní novela, přijatá zákonem č. 160/2006 Sb., včetně jistých kritických povzdechů nad tím, že zákonodárce se při tvorbě této novely „schoval“ před řešením některých koncepčních otázek aplikace zákona č. 82/1998 Sb., jejichž řešení ponechal na bližší časově nedefinované „napotom“. Takže v publikaci najdeme odpověď na všechny aktuální „hmotněprávní“ otázky, které dosavadní aplikace zákona č. 82/1998 Sb. navozuje, najdeme v ní dokonce i určité úvahy k budoucí aplikaci „supernového“ institutu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu podle § 31a novelizovaného znění zákona, včetně komentáře k přechodnému ustanovení zákona č. 160/2006 Sb., který se k tomuto institutu váže. Vždyť kdo se nesetkal s tím, že řízení o nárocích našich klientů trvalo před českým soudem strašně, ale strašně dlouho a nezačali jsme uvažovat o tom, že by se našim klientům mělo dostat od státu nějakého zadostiučinění, a to ne až od Štrasburku, ale již u nás doma. Protože se hmotněprávní nároky neprosazují jaksi samy o sobě, ale prostřednictvím na-

šich více či méně kvalifikovaných advokátních procesních podání a postupů, velmi užitečné jsou i „procesní“ pasáže o tom, kterak nároky na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb. kvalifikovaně uplatňovat.

Vydeme-li z teze, že výborná publikace může být ještě lepší (což ovšem může být jen velmi hrubě subjektivní pohled recenzenta, působícího à la divadelní kritik, neschopný napsat vlastní divadelní hru, ale schopný kritizovat druhého autora), tak snad pro další vydání publikace si dovoluji předestřít tyto náměty: zařadit do ní i odkazy na vydanou, byť nečetnou odbornou literaturu k zákonu č. 82/1998 Sb., včetně vlastních článků autora, systematicky zpracovat i judikaturu Ústavního soudu, blíže se zamyslet i nad možnou odpovědností státu za škodu způsobenou nepřijetím určitého potřebného zákona (viz spor pronajímatel versus nájemci bytů o to, zda a kdo uhradí pronajímatelům rozdíl mezi ekonomickým a regulovaným nájemným – zda případně stát, když tak „nadhazují“ některé větičky v některých nálezech Ústavního soudu, proti nimž stojí zatím stávající judikatura „škodového“ senátu 25 Cdo Nejvyššího soudu), včetně pohledu unijního či obecně evropského na odpovědnost státu vůči občanům za nepřijetí nebo opožděné přijetí určitého zákona.

Suma sumárum: sedne-li za psací stůl soudce Nejvyššího soudu, specializovaný na určitou problematiku, a podělí-li se se čtenáři o svoje pohledy a zkušenosti a jde-li navíc o autora, který byl obdařen schopností „čtivého pera“, vyjde z toho publikace, mající kvalitu „AA“. Prostě, přečíst si komentář k aktuálnímu znění zákona č. 82/1998 Sb. od JUDr. Petra Vojtka, předsedy „škodového“ senátu Nejvyššího soudu, přináší pro čtenáře – advokáty tu nejvyšší možnou užitnou hodnotu a současně zážitek z pěkného a čtivého odborného textu. Nekuňte si takovou publikaci za slušných 550 Kč!

❖ JUDr. MARTIN MIKYSKA

Barbara Havelková

Rovnost v odměňování žen a mužů

Havelková, Barbara:

Rovnost v odměňování žen a mužů

Auditorium, Praha 2007,
160 stran, 180 Kč.

To, že ženy vydělávají méně než muži, je všeobecně známý fakt. Podle statistik dosáhla v České republice v roce 2005 průměrná výše měsíčního výdělku žen jen tři čtvrtin výdělku mužů. Tento rozdíl lze jen zčásti vysvětlit produktivními charakteristikami zaměstnankyň, charakteristikami zaměstnavatelů či segregací trhu práce. Velkou část rozdílu v odměňování mezi ženami a muži lze připisat diskriminaci v zacházení či odměňování z důvodu pohlaví.

Publikace předkládá právní analýzu institutu rovného odměňování tak, jak ji koncipuje český právní řád a právo Evropské unie, zejména judikatura Evropského soudního dvora. Snaží se přitom poskytnout návod pro poškozenou zaměstnankyni, jak postupovat v případě podezření na diskriminaci v odměňování a současně upozornit zaměstnavatele na vhodné kroky k prevenci diskriminace. V případě, kdy se zdá být vhodnou jiná právní úprava, jsou čí-
něna doporučení *de lege ferenda*.

❖ red.

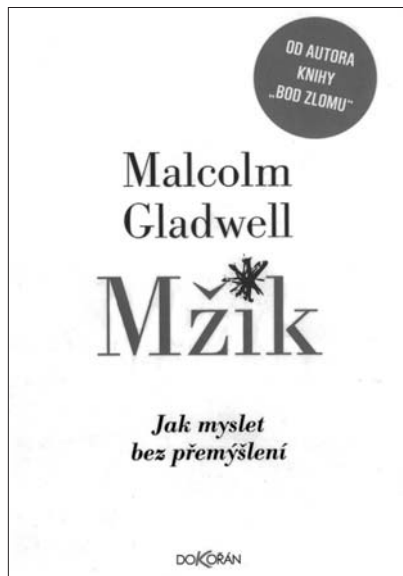
Gladwell, Malcolm:

Mžik

Dokořán, Praha 2007,
246 stran, 298 Kč.

Kniha pro tato místa netypická, přesto by advokáty neměla zůstat nepovšimnuta. S podtitulem **Jak myslet bez přemýšlení** v ní americký autor rozebírá, proč jsou nejlepší odborníci schopni rozhodnout bleskově během několika vteřin po seznámení s případem, proč odborníci na falzifikáty jsou schopni odhalit je na první pohled. Část našeho mozku je schopna poté, co absolvuje léta perné práce a opakovaných procedur a zkoumání, provést bleskově a nevědomky řadu kalkulací, a než dojde do vědomé části mozku informace o analýze a výsledku výpočtu, odborníci nevědí, ale tuší správnou odpověď či reakci, resp. jsou schopni učinit ten jediný správný závěr.

Další pasáž knihy se týká zažitých stereotypů. I my ostatní běžně činíme blesková rozhodnutí nejen ve svém oboru činnosti, ale i při seznámení s novými lidmi, sledování filmů, v osobním životě podle mimiky milované osoby, podle odmítavých

reakcí těla apod. Samozřejmě, že může jít i o špatné rozhodnutí, nesprávné vyhodnocení nebo mylně pochopené pocity. Bleskové rozhodování také může za to, že vysocí ztepilí muži mají při prvním dojmu vyhráno oproti mužům menšího vzrůstu, neboť výška, světlá barva kůže a krátké vlasy vzbuzují pozitivnější asociace než nižší vzrůst, tmavá kůže a dlouhé vlasy. Většina z nás, aniž bychom si toho byli vědomi, si například spojuje vůdcovské schopnosti s mohutnější tělesnou

schránkou a tento stereotyp má takovou moc, že jakmile mu někdo vyhovuje, jsme vůči ostatním ohledům docela slepí.

Advokáty by měla zajímat pasáž o výzkumu srovnávajícím stížnosti pacientů na americké lékaře s jejich chybovostí. Z výzkumu vyplývá, že existují velmi zdatní lékaři, na které je podáno mnoho žalob, a naopak lékaři, kteří se dopouštějí mnoha chyb, ale nikdo je nikdy nežaloval. **Pacienti totiž nepodávají žaloby proto, že utrpěli špatnou lékařskou péčí, ale proto, že (možná) utrpěli špatnou lékařskou péčí, ale navíc ještě se k nim lékař choval nadřazeně a málo s nimi komunikoval.** V kvalitě lékařské péče i odborných informacích přítom u obou skupin nebyl zjištěn rozdíl. Lékaři, kteří nikdy nebyli žalováni, trávili s každým pacientem o tři minuty více času než ti, kteří byli žalováni; častěji aktivně naslouchali, častěji se s pacienty smáli a vtipkovali. Poučné i pro nás, nemyslíte?

Knihu netřeba příliš podrobně studovat, lze ji však doporučit k pošmourým zimním večerům, sklenice vína, přemýšlení a poučení.

♣ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka54

Z české advokacie

Regiony se představují: Jižní Čechy55

Informační den pro advokáty – otázky advokacie58

Z kárné praxe59

Z jednání představenstva ČAK60

**Stanovisko představenstva ČAK k výkladu
ustanovení § 41 odst. 5, věta druhá tr. ř.60**

Fotbalový turnaj Březolupy 200761

Česko-ruský seminář v České advokátní komoře62

Z Evropy63 - 65

Kniha Soudců

Součástí starozákonní části Písma je i kniha Soudců, která se počítá ke knihám historickým; líčí období po smrti velkých vůdců izraelského lidu Mojžíše a Josue, kdy vyvolený národ byl již vyveden z egyptského otroctví a nalézal se v multikulturním prostředí země zaslíbené; ale dosud nevytvořil žádnou pevně organizovanou moc, která by si vynutila poslušnost směrem dovnitř a respekt navenek. Postupně existovalo šest velkých soudců a šest malých soudců, ale to je jen pomůcka biblistů, protože velcí jsou ti, o kterých se v bibli píše hodně, a malí ti, co se o nich píše málo. O některých se nepochybně nepíše vůbec a ti v souladu s věčnými mediálními zákony jako by vůbec nebyli. Taký byla jedna napůl soudkyně, Debora, která se až tak nezajímala o politiku, nýbrž prý seděla celé dny před domem pod palmou a soudila, i když nebyla elektronizována.

Soudce v těch blahých dobách nikdo nejmenoval, ani neodvolával, ani nevolil, ba soudcovství se ani nedědilo. Soudce prostě nechal orby, setby, žní nebo mlácení prázdne slámy, povstal a zvolal hurá na Amalečany, Moabity nebo Filištíny, pryč s cizáky i s jejich Baaly a Ašstartami, tady se nebude trpět nějaký multikulturalismus, Israel Israelitům, nic než národ, Filištín Slavia a podobně, a nepotřeboval k tomu ani prezidentský dekret, ani rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Ale přečtete si ty nedostizné příběhy velkých soudců Baraka, Gedeona nebo Samsóna sami a dáte mi za pravdu, že Soudce s velkým S měl prostě přirozenou autoritu, jež se neopírala o školení v úpdkovém právu, nýbrž o charismatický dar, případně, podle založení laskavého čtenáře, o pomoc samotného Jahve.

Tím je ale pro tentokrát konec legrace. Nikdo nečekává, že dnes někdo odhodí tenisovou raketu nebo golfovou hůl, povstane a vzkřikne „ven se Sudeťáky a jejich modlami VW a BMW“, čímž se stane soudcem a bude mít nárok na požitky i bez prezidentského dekretu v kapse. Zato ale „normálnímu člověku“ (nový a správný termín novinářů) vrtá hlavou, co jsou to takový soudce, státní zástupce, advokát nebo policajt vlastně zač, že se na něho tak vytahují a ještě si za to nechávají pěkně platit. A my, příslušníci justičního systému v širším i užším slova smyslu, na otázku, co jsme zač, sami odpovědět neumíme nebo na ni odpovídáme kontroverzně a nedostatečně.

Definice bludným kruhem zákonných dikcí, jako např. že soudce je ten, kdo byl jmenován soudcem, nebo advokát

je ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů, se setkávají s pochopitelným pohrdáním „normálního člověka“ vybaveného normálním selským rozumem, protože nic nevypovídají o tom, co takový hodnostář má, nemá, smí, nesmí, musí nebo nemusí dělat, jakkoliv mohou být velmi užitečné pro právníka, úředníka i policistu u příležitosti různých per-lustrací, a to v důsledku své myšlenkové nenáročnosti.

Ale hlavní otázkou při zkoumání podstaty jmenovaných osob je to, zda mají nebo nemají nějakou moc, a jaká je povaha této moci. My sami tady normálnímu člověku a jeho zdravému selskému rozumu nahráváme tím, že z nějakých, snad populistických, důvodů nejsme schopni klidně a přívětivě říct ano, soudce, státní zástupce i policista vykonávají moc a ta moc je moc státní. Už příliš dlouho jsme zaujati mikroekonomií a toužíme po vládě neviditelné ruky trhu i tam, kde o žádný trh nejde; všude chceme vidět manažery, konkurenci, privatizaci, outsourcing, poskytování služeb, cash-flow, benefity a výběrová řízení, takže nakonec ten normální člověk nevidí žádný rozdíl mezi mocí státní a mocí obchodního řetězce Lidl; a to je na pováženou při pohledu z obou stran. Už jsem se dočetl, že i biskup má být především manažer, takže čekám, že kostely si už brzo budou konkurovat přes DJ a soudy skrze diskonty na soudních poplatcích, privatizace soudních budov, výprodeje záznamů o odposleších a outsourcing soudců, asistentek, zapisovatelek a justiční strážce. Inu, exekutory už outsourcované máme, outsourcing měření radarem je na spadnutí, vězeňství jak by smet, takže už jenom zbývá oddělit železniční svrsek od spodku či, jak se tomu říká, aby outsourcovaný pan předseda Sváček musel platit outsourcovanému panu ministru Pospíšilovi za to, že mu jeho pendolino jezdí po kolejkách na Mičánkách, nu, a kdyby na to neměl, přišel by ho fendovat outsourcovaný dr. Podkonický.

Státní moc je zkrátka pořád jen jedna státní moc, ať už se tradičně vykonává v parlamentu, na ministerstvu nebo u soudu; a každý její nositel by se měl podle toho chovat jak navenek, tak ve vztahu k jiným nositelům moci, a ne se nekonečně hádat, jestli jsou důležitější koleje nebo vlak a kdo si odskáče zpoždění.

Biblická kniha Soudců informuje, jak moc soudní (pro-miňte anachronismus, jsem si ho vědom) úspěšně dokázala nahradit moc výkonnou na dlouhé období. Pak přišla doba královská a po nezávislosti justice bylo veta. Holkař David, kterého musely ještě i na stará kolena zahřívát děvečky, ale jinak dobrák; osvícený Šalamoun; a pak už jen velcí nebo malí lumpové, dokud nepřišlo zajetí babylonské.

Advokáti v jižních Čechách

JUDr. FRANTIŠEK SMEJKAL,
regionální představitel ČAK
v Jihočeském regionu
a člen představenstva ČAK

Pokud mám představit činnost regionálního střediska České advokátní komory v Jihočeském regionu, chtěl bych začít především předsta-

vením a krátkou charakteristikou tohoto regionu. Jižní Čechy byly díky své geografické poloze a přírodním podmínkám především zemědělskou oblastí s tradičním rybníkářstvím a lesnictvím, na počátku 20. století ale dochází k velké industrializaci. Atraktivita přírodního i historického bohatství kraje podmiňuje rozvoj cestovního ruchu. Region je bohatý na historické a kulturní památky, např. zámky v Hluboké nad Vltavou, v Českém Krumlově, Červené Lhotě. Příhraniční charakter regionu se v posledních letech stal jeho předností, neboť přináší možnost spolupráce se sousedními zeměmi Evropské unie, především regiony Horního Rakouska a Bavorska.

Jihočeský kraj má strategickou polohu na dopravní ose sever – jih. Prochází jím důležité mezinárodní silnice, severojižní železniční koridor, evropské cyklistické a turistické stezky. Bývalé vojenské letiště v Českých Budějovicích by se mělo v krátké době stát dalším dopravním

uzlem. Snad se někdy dočkáme i dálnice z Českých Budějovic do Prahy.

Jihočeský region se sídlem Krajského soudu v Českých Budějovicích a jeho pobočkou v Táboře je vymezený územím okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor, tedy územím Jihočeského kraje, a dále okresem Pelhřimov, který přešel pod Kraj Vysočina. Celý tento region je rozlohou 11 346 km² největším regionem v ČR, když samotný Jihočeský kraj svými 10 056 km² a svým podílem 12,8 % rozlohy ČR je po Středočeském kraji druhým největším. Hustotou osídlení 62 obyvatel na km² je však krajem s nejnižší hustotou v ČR. V celém regionu se nachází 743 obcí, z toho je 61 měst a 15 obcí se statutem městys, když sídla advokátů nejsou ani ve všech městech.

Z výše uvedené charakteristiky vyplývá i počet a rozmístění advokátů v jednotlivých okresech regionu a dopravní dostupnost Českých Budějovic jako sídla krajského soudu a místa, kde jsou pořádány akce a setkání pro advokáty regionu. Nejbližšími místy sídel advokátů od Českých Budějovic je Blatná se svými 80 km, Dačice 90 km a Humpolec 110 km.

Z tabulky (viz následující strana) vyplývá, že jsou značné rozdíly v počtu advokátů v jednotlivých oblastech regionu. Na druhé straně řada advokátů má vedle svého sídla pravidelná pracoviště i v dalších obcích, kde vedle právní pomoci zejména obecním úřadům zajišťuje i potřebné právní služby pro obyvatele. Je však skutečností, že trh s právními službami je vyčerpán, především v samotných Českých Budějovicích, a v posledních letech řada advokátů z advokacie odešla.

Počet obyvatel v jednotlivých okresech regionu k 30. 9. 2006, počet advokátů a advokátních koncipientů

okres	počet obyvatel	počet advokátů	z toho žen	počet koncipientů	počet obyvatel na advokáta
České Budějovice	181 976	131	46	36	1389
Český Krumlov	61 058	10	2	1	6105
Jindřichův Hradec	92 644	31	8	1	2988
Písek	70 476	24	2	3	2936
Prachatice	51 401	7	1	2	7343
Strakonice	70 207	18	7	2	3900
Tábor	102 301	45	12	13	2273
Pelhřimov	72 339	17	2	1	4255
Celkem region	702 402	283	80	59	2482

Pokud se podíváme do nedávné historie, tak v r. 1989 v tehdejší Krajském sdružení advokátů působilo 38 advokátů, z toho v samotných Českých Budějovicích jich bylo devět. Po r. 1990 nastal velký příliv do řad advokacie i do řad tehdejších komerčních právníků, v roce 1996, kdy došlo ke sjednocení advokacie, v kraji působilo přes 100 advokátů a 120 komerčních právníků.

Krátce po přijetí zákona č. 85/1996 Sb. došlo k vytvoření regionálního střediska Jihočeského kraje, které navázalo na dobré tradice regionálního střediska Komory komerčních právníků a dřívějšího KSA. Regionální středisko od počátku organizovalo pravidelně nejméně dvě setkání advokátů z regionu, přičemž tato setkání měla vždy vedle informace o aktuálním dění v advokacii i odbornou náplň. Řada přednášek či seminářů na téma problematiky nových právních úprav a novel předpisů procesního či hmotného práva, za účasti přednášejících např. JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Jaroslava Bureše, JUDr. Ljubomíra Drápala, JUDr. Jaromíra Jirsy a řady dalších předních českých právníků, našla pochopení u advokátní veřejnosti. Pravidelně se těchto vzdělávacích akcí účastnila třetina až polovina advokátů z regionu.

Po otevření vzdělávacího a výchovného střediska ČAK v Paláci Dunaj v Praze a organizování širokého spektra výchovných a vzdělávacích pravidelných akcí v tomto středisku Komorou došlo v regionu k určitému přehodnocení a změně. Cílem střediska je nadále organizovat jednu až dvě vzdělávací akce ročně, ale více se zaměřujeme na kulturně-společenské a sportovní využití advokátů.

Jako součást kulturně-společenského života byly v minulosti organizovány akce ve spolupráci a za finančního přispění UniCredit Bank

(dříve HVB, předtím Bank Austria Creditanstalt), a to komorní koncert, vernisáž obrazů a plastik v prostorách banky spojených s rautem.

Regionální středisko spolupracuje i se Zdravotní pojišťovnou MV ČR, se kterou bylo dohodnuto poskytnutí vitaminů pro advokáty-pojištěnce zdravotní pojišťovny, jakož i možnost relaxačních pobytů v lázních. Zdravotní pojišťovna MV ČR se spolu s Českou spořitelnou a prodejcem automobilů PORSCHE České Budějovice podílela i na společenském setkání advokátů s představiteli krajského a okresních soudů, krajského a okresních státních zastupitelství, které se za účasti hejtmána Jihočeského kraje RNDr. Jana Zahradníka uskutečnilo u příležitosti 10. výročí obnovení nezávislé české advokacie v prostorách státního zámku a Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou.

Dne 9. února 2008 by se měl v Českých Budějovicích konat za spolupráce s vedením krajského soudu a krajského státního zastupitelství a za účasti Jihočeské notářské komory **1. jihočeský právníký ples**. Lze jenom doufat, že se tato akce vydaří, najde odezvu u právnických povolání a založí novou tradici v regionu.

Vítězné jihočeské fotbalové družstvo, které vloni na hřišti v Bavorovicích porazilo Západočechy.

Na letošních Sportovních hrách advokacie v Nymburce vybojovalo jihočeské družstvo 3. místo.

Mezi tradiční patří organizování a účast na sportovních akcích, kdy na tenisových přeborech advokacie v Mostu pravidelně úspěšně vystupovali dr. Eva Nýdlová a dr. Jan Nádravský. Mezi nejvíce oblíbené akce patří účast na **Sportovních hrách advokacie v Nymburku**. Z předchozích deseti ročníků se zástupci regionu účastnili kromě prvního všech ostatních, když před devíti lety to bylo necele družstvo na volejbal v počtu pět, v dalších ročnících se do volejbalové soutěže pravidelně přihlašovala dvě i tři družstva a jihočeská výprava čítá i přes 25 osob. Vedle hojné účasti je nutné vyzdvihnout i to, že regionální družstvo již dvakrát volejbalový turnaj vyhrálo, dvakrát skončilo na druhém místě, čtyřikrát třetí. V letošním ročníku her bylo vybojováno opět třetí místo.

Jako nová sportovní tradice je pořádán **předvánoční turnaj advokátů a advokátních koncipientů v bowlingu**. Prvního ročníku turnaje o pohár CITY-CAR Volvo Cup se účastnilo 34 koulejších, vyhrál JUDr. Milan Čoudek před autorem tohoto článku.

Obnovena byla tradice společných akcí pořádaných dřívějšími KSA v Českých Budějovicích a v Plzni. V loňském roce tak bylo obnoveno setkání advokátů obou regionů se sehráním zápasu v kopané a ve volejbalu, které se uskutečnilo v Poněšicích u Hluboké nad Vltavou. Setkání začalo prohlídkou Budějovického Budvaru n. p. (aby Plzeňáci konečně poznali skutečné pivo), pokračovalo utkáním v kopané na hřišti v Bavorovicích vítězstvím mužstva Jihočeského regionu (zranění JUDr. Rösche – utržená achillovka), společenským večerem a utkáním ve volejbalu, kde byli lepší Západočeši.

V letošním roce byla akce zopakována v Západočeském regionu, kde po prohlídce zámku Zelená Hora v Nepomuku následovala kopaná s vítězstvím Západočechů (kvůli nepříznivému počasí se hrálo v hale), avšak volejbal v tomto roce zcela jednoznačně vyhráli Jihočeši. Už se připravuje další ročník, tentokrát opět na jihu Čech.

Regionální představitel Jihočeského regionu také organizuje **bezplatnou právní poradnu**, která běží nepřetržitě od 3. 9. 1997 a její činnost tak vstoupila již do druhého desetiletí. Pravidelně každou pracovní středu v odpoledních hodinách poskytují dva určení advokáti krátké informativní rady zejména v oblastech pracovního práva, rodinného práva, občanského práva – sousedské vztahy a bytová problematika. Lze konstatovat, že právní poradna je občany celého kraje využívána a plní své poslání. Při průměrné účasti 15 až 20 zájemců o právní poradnu byla za celou dobu poskytnuta právní poradna ve více než 7500 případech. V prvních 8 letech právní poradna fungovala v prostorách, které poskytoval Magistrát města Českých Budějovic, z důvodu stálého stěhování do méně a méně vhodných prostor byla uzavřena smlouva s Krajským úřadem Jihočeského kraje a v posledních dvou letech se pro poradnu našla důstojná a vhodná místnost v prostorách krajského úřadu.

Mezi povinnostmi regionálního představitel patří zajišťování kontaktů mezi ČAK a vedením krajského soudu, krajského státního zastupitelství, krajskou notářskou komorou i ředitelstvím Policie ČR. Probíhají formální i neformální setkání s představiteli zmiňovaných institucí. Regionální představitel, případně jeho zástupce JUDr. Jiří Švihla je zván na gremiální porady krajského soudu pro trestní i občanskoprávní agendu. Na druhé straně jsou na akce pořádané regionálním střediskem ČAK zvaní soudci a státní zástupci. Společně jsou projednávány problémy a stanoviska ve věcech trestního stíhání advokátů, prohlášení konkurzu na majetek advokátů, problematika ustanovování obhájců ex offo, pro všechny soudy byly zpracovány seznamy advokátů, kteří mají zájem o ustanovování soudy jak v trestní, civilní, tak i správní agendě.

region	regionální představitel	zástupce
Jihočeský	JUDr. František SMEJKAL AK Klavíkova 18, 370 04 České Budějovice Tel. 387 311 455, tel. a fax: 384 427 884 e-mail: smejkal@vol.cz	JUDr. Jiří ŠVIHLA, Nám. Přemysla Otakara II. 6, 370 01 České Budějovice Tel. 386 357 451, tel. a fax: 386 354 175 e-mail: aksvihla@quick.cz

Informační den pro advokáty - otázky advokacie

Dne 2. listopadu 2007, v nevládním sněhovětivém dnu, se v aule Paláce Dunaj v Praze konal další informační den pro advokáty o otázkách advokacie, který v pravidelných termínech pořádá Česká advokátní komora. Akce se zúčastnilo 54 advokátů a advokátních koncipientů ze všech měst a oblastí republiky. Kromě členů představenstva ČAK byli mezi nimi také všichni regionální představitelé ČAK a jejich zástupci, mnozí zkušební komisaři i advokáti, které zajímají aktuální otázky advokacie a problémy, s nimiž se v současné době česká advokacie potýká.

V úvodu přivítal všechny přítomné předseda výboru regionálních představitelů ČAK JUDr. Petr Mrázek, který ocenil účast a zájem advokátů z celé republiky. V úvodním vstupu tisková mluvčí ČAK PhDr. Iva Chaloupková informovala přítomné o novinkách, s nimiž přichází časopis *Bulletin advokacie*, o nově zkušovaných hromadných informačních e-mailech a o přípravě celostátní soutěže Právník roku 2007 a pozvala advokáty k účasti v této soutěži prostřednictvím nominací, i k návštěvě slavnostního večera s vyhlášením nejlepších, který se bude konat 25. ledna 2008 v Brně. Poté vystoupila výkonná redaktorka *Bulletinu advokacie* PhDr. Ivana Cihlářová s krátkou informací týkající se termínů uzávěrek časopisu a způsobu zasílání příspěvků ze strany regionálních představitelů ČAK.

Místopředseda ČAK a regionální představitel pro hlavní město Prahu JUDr. Jan Brož informoval o aktuálním vývoji problematiky talárů, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK JUDr. Daniela Kovářová upozornila na novou koncepci výchovy a vzdělávání advokátních koncipientů, na nabídku seminářů pro advokáty připravovanou na rok 2008 i na intenzivní cyklus školení v insolvenčním právu. JUDr. Mrázek dále podal informaci o vývoji softwarového systému pro vedení kanceláře, který ČAK připravuje spolu se společností ASPI.

JUDr. František Smejkal, člen představenstva ČAK a regionální představitel ČAK pro jižní Čechy, informoval o stavu příprav identifikačních karet pro advokáty opatřených čipy, které umožňují například vstup do

soudních síní a věznic mimo bezpečnostní rámy, evidenci účasti na školení či přednáškách apod., a které jsou srovnatelné s průkazy v EU. Poté pokračovala diskuse mezi advokáty, při níž přítomní pokládali dotazy ze všech oblastí, které je zajímají, sdělovali si vzájemně zkušenosti a poznatky, vyměňovali rady apod.

Na závěr programu přišel účastníky informačního dne pozdravit předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek, který podal všem zúčastněným zevrubnou informaci o aktuálním dění v advokacii, přičemž se zabýval mj. i mezinárodními konotacemi, lobbistickými snahami ČAK, přípravou novelizace zákona o advokacii i výhledem situace v budoucích letech. Po vyčerpání celého programu pozval předseda ČAK přítomné na malé občerstvení do restaurace a vinárny Gratia, která se nachází v suterénu hlavní budovy ČAK na Národní třídě v Praze, kde bylo možno pokračovat v neformálních debatách i výměně názorů a zkušeností.

Letošní informační den prokázal oprávněnost svého konání a naznačil, že advokáti se o činnost představenstva i problémy advokacie čile zajímají a že akce podobného typu již mají své tradiční místo v nabídce seminářů, školení, konferencí a dalších setkání pořádaných Českou advokátní komorou.

✦ Pro *Bulletin advokacie* zachytila
DANIELA KOVÁŘOVÁ.

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže po sepisu smlouvy o půjčce pro oba účastníky začne zastupovat věřitele proti dlužníkovi z této půjčky.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 6. září 2007 ve věci K 48/07

Kárně obviněná JUDr. L. Š., advokátka, je vinna,

že poté, co v době od roku 1995 do 31. 12. 1998 poskytovala právní služby obchodní firmě A., s. r. o., a dne 5. 3. 1998 sepsala pro tuto obchodní firmu jako dlužníka a pro B. C. jako věřitele dodatek č. 1 ke smlouvě o půjčce ze dne 3. 3. 1998, dne 18. 10. 2005 uzavřela s B. C. smlouvu o poskytování právních služeb, na základě níž zastupovala B. C. jako žalobce proti obchodní firmě A., s. r. o., jako žalovanému v řízení vedeném u okresního soudu, ve kterém se B. C. z titulu plnění ze smlouvy o půjčce ze dne 3. 3. 1998 ve znění dodatku č. 1 ze dne 5. 3. 1998 domáhal, aby obchodní firmě A., s. r. o., byla uložena povinnost zaplatit mu částku 1 180 000 Kč,

tedy

- při výkonu advokacie nejednala čestně,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala Pravidla profesionální etiky ukládající povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
- neodmítla poskytnutí právních služeb, když v téže věci nebo ve věci související již poskytla právní služby jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá,

čímž

porušila ustanovení § 16 odst. 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky a § 19 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii.

Podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, se jí ukládá kárné opatření **pokuta ve výši 20 000 Kč.**

Kárně obviněná je povinna zaplatit ČAK jako náhradu nákladů kárného řízení částku 3000 Kč do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet ČAK.

Z odůvodnění:

Kárnou žalobou byla kárně obviněná stíhána pro skutek, uvedený ve výrokové části rozhodnutí.

Kárně žalovaná se u jednání dne 6. 9. 2007 k věci vyjádřila tak, že je pravda, že někdy v minulosti poskytovala právní služby firmě A., s. r. o., šlo o vymáhání pohledávek z její obchodní činnosti a o návrhy na výkon

rozhodnutí. Pokud jde o samotnou věc, již si blíže nepamatuje, že by sepisovala dodatek ke smlouvě ze dne 3. 3. 1998, na konkrétní dotaz však uvedla, že uvedenou smlouvu poznává, podpis a otisk razítka na smlouvě je její.

Dále uvedla, že je pravda, že uzavřela plnou moc s B. C. za účelem řešení jeho pohledávky vůči firmě A., s. r. o., rozhodně však chtěla vést celou věc ke smíru, v té době se změnilo vedení společnosti A., s. r. o. a již delší dobu této společnosti právní služby neposkytovala. Pouze skutečnost, že následně neměla společnost A., s. r. o., dostatek peněz, vedlo k tomu, že podala k soudu žalobu na zaplacení částky 1 180 000 Kč. Poté, kdy se dověděla, že na ni oznamovatel podal k ČAK stížnost, oznámila soudu tuto skutečnost, požádala o odročení jednání za účelem dovedení těchto společností ke smíru, což se následně stalo a řízení u soudu bylo zastaveno.

Kárně žalovaná dále uvedla, že si neuvědomila neslučitelnost tohoto jednání s etickými normami ČAK, nicméně svého jednání lituje a v budoucnosti k takovému jednání z její strany již nedojde. Ke svým majetkovým poměrům uvedla, že v současnosti je již ve starobním důchodu, advokacii vykonává i nadále, její starobní důchod činí asi 10 000 Kč měsíčně, nemá žádné větší úspory ani nemovitosti, není plátcem DPH.

Z uvedeného a ze spisového materiálu v kárném spise založeném je prokázáno, že skutek, tak jak je popsán ve výroku tohoto rozhodnutí, se stal.

Tím, že kárně obviněná od roku 1995 do 31. 12. 1998 poskytovala právní služby obchodní firmě A., s. r. o., a dne 5. 3. 1998 sepsala pro tuto obchodní firmu jako dlužníka a pro B. C. jako věřitele dodatek č. 1 ke smlouvě o půjčce ze dne 3. 3. 1998, dne 18. 10. 2005 uzavřela s B. C. smlouvu o poskytování právních služeb, na základě níž zastupovala B. C. jako žalobce proti obchodní firmě A., s. r. o., jako žalovanému v řízení vedeném u okresního soudu, ve kterém se B. C. z titulu plnění ze smlouvy o půjčce ze dne 3. 3. 1998 ve znění dodatku č. 1 ze dne 5. 3. 1998 domáhal, aby obchodní firmě A., s. r. o., byla uložena povinnost zaplatit mu částku 1 180 000 Kč, tímto svým jednáním porušila povinnosti advokáta stanovené jí v § 16 odst. 2, § 17 a § 19 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii a v čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky.

Při úvaze o druhu kárného opatření senát přihlédl k závažnosti porušení povinností stanovených zákonem o advokacii a k okolnostem případu, dále i k tomu, že kárně obviněná svou chybu přiznala. S ohledem na tyto skutečnosti pak kárný senát považuje za přiměřené kárné opatření ve formě pokuty ve výši 20 000 Kč.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech **12. 11. až 13. 11. 2007** sešlo na své 23. schůzi ve Školícím a vzdělávacím středisku ČAK v pražském Paláci Dunaj. Jako pravidelně projednalo pozastavení výkonu advokacie a vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Na programu jednání bylo mimo jiné přijetí stanoviska představenstva ČAK k určování advokátů pro řízení před Evropským soudem pro lidská práva ve Štrasburku. Jeho kompletní znění naleznete na www.cak.cz/rubrikaAktuality.

Významným bodem listopadového představenstva byla volba předsedy a místopředsedů P ČAK na další období - dle usn. č. 1/105 P ČAK ze 7. 11. 2005. Funkční období funkcionářů P ČAK je dvouleté.

V tajných volbách byli 13. 11. 2007 zvoleni na období do příštího sněmu tito funkcionáři představenstva:

- **JUDr. Vladimír Jirousek, předseda**
- **JUDr. Jan Brož, místopředseda**
- **JUDr. Petr Poledník, místopředseda**
- **JUDr. Michal Račok, místopředseda**
- **JUDr. Martin Vychopeň, místopředseda**

Představenstvo dále projednalo zprávu o přípravě rozpočtu na rok 2008 a zprávu o společném zasedání kontrolní rady a kárné komise. Vzalo na vědomí, že v těchto orgánech proběhla diskuse na téma oddělení odvolacích kárných senátů od představenstva při zachování tohoto odvolacího řízení v autonomii ČAK. Na společném zasedání obou orgánů převážil názor, že by měl být konstituován nový orgán, tj. odvolací kárná komise, přitom předpokladem zvolení advokáta do této komise by bylo minimálně 10 let advokátní praxe a 1 volební období účasti v kárné komisi. Představenstvo se bude i nadále tomuto námětu věnovat i proto, že ministerstvo spravedlnosti uvažuje o případné unifikaci kárných řízení v rámci justice.

Podrobný zápis z 23. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrikaOrganyKomory/Predstavenstvo/Zapiszjednani).

❖ icha

Stanovisko představenstva ČAK k výkladu ustanovení § 41 odst. 5, věta druhá tr. ř.

Podle § 41 odst. 5 tr. ř. nebylo-li zmocnění obhájce při jeho zvolení či ustanovení vymezeno jinak, zaniká při skončení trestního stíhání. I když zmocnění takto zaniklo, je obhájce oprávněn podat za obžalovaného ještě dovolání a zúčastnit se řízení u dovolání u Nejvyššího soudu, dále podat žádost o milost a o odklad výkonu trestu.

Pokud dá odsouzený obhájce k některému z uvedených úkonů obhajoby pokyn (a jde-li o nesvéprávného obviněného, příp. i proti jeho vůli - § 265 odst. 1 i. f.), jsou v tomto ustanovení uvedena oprávnění současně i povinnosti obhájce (s výjimkou případů, kdy je advokát povinen nebo oprávněn podle příslušných předpisů provedení takových úkonů odmítnout).

Odůvodnění:

V praxi některých soudů i advokátů se vyskytují rozdílné názory na výklad ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř.,

v němž je explicitně vyjádřeno pouze oprávnění a nikoliv též povinnost obhájce za podmínek tam uvedených mj. podat za odsouzeného ještě dovolání a zúčastnit se řízení o dovolání u Nejvyššího soudu.

Podle jednoho názoru jde pouze o **právo**, nikoliv však též o jeho povinnost, podle druhého názoru jde současně i o **povinnost** obhájce. Pokud advokát, vycházející z prvního názoru, odvolání podat odmítne, dochází k tomu, že obviněný žádá Českou advokátní komoru o určení advokáta podle § 18 odst. 2 zák. o advokacii, nebo se obrací na soud se žádostí o ustanovení obhájce podle § 38 odst. 1 tr. ř.

Na rozpornou praxi advokátů i některých soudů upozornil tajemník Komory dopisem z 5. 12. 2006 adresovaným předsedovi trestněprávní sekce studijního kolegia ČAK, kterého současně požádal, aby sekce k této problematice zaujala stanovisko.

Sekce otázku projednala na svém zasedání dne 14. 5. 2007, ani její členové však nezaujali jednotné stanovisko. Protože jde o významnou otázku, jejíž jednotné řešení vyžaduje praxe obhájců, soudů i Komory, předložil předseda sekce věc k zaujetí stanoviska představenstvu Komory.

Představenstvo na schůzi konané dne **10. 9. 2007** po projednání podkladových materiálů zaujalo shora uvedené stanovisko, totožné s návrhem předsedy trestněprávní sekce studijního kolegia. Vychází přitom z toho, že problematika má několik rovin: **ústavněprávní** (zaručené právo na obhajobu a nárok na ustanovení advokáta ex offa podle příslušných ústavních předpisů), **procesní** (viz náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 167/05 – Sb. rozhodnutí Ústavního soudu č. 6/2005, poř. č. 127/2005, podle něhož podal-li ustanovený obhájce dovolání, pokračuje v nutné obhajobě a má nárok na odměnu i za tuto část obhajoby), **etickou** (pokud obhájce může svému klientovi pomoc poskytnout a o tuto pomoc klient žádá, pak advokát pomoc za daných podmínek poskytnout musí) a konečně **praktickou** (jiný náhled na věc, než že podání dovolání je povinností obhájce ex offa, pokud o to klient při splnění zákonných podmínek proka-

zatelně požádá, by podmiňoval výraznou komplikaci na úseku ustanovování obhájců). **Představenstvo se shoduje s názorem, že formulaci „je obhájce oprávněn“ v ust. § 41 odst. 5 tr. ř. je třeba vykládat jakožto legitimaci obhájce ex offa k podání daného mimořádného oprávněného prostředku. Soud v takovém případě znovu advokáta neustanovuje a nevyžaduje ani udělení plné moci.**

Představenstvo dodává, že **pokud jde o obhájce zvoleného, záleží vždy na obsahu smlouvy mezi advokátem a klientem**, z níž vyplývá závěr, zda k úkonům uvedeným v § 41 odst. 5 tr. ř. je obhájce povinen, či nikoliv. Neobsahuje-li smlouva takovou povinnost, je třeba, aby obviněný k těmto úkonům udělil další plnou moc buď témuž, nebo jinému advokátovi a půjde-li o případ nutné obhajoby, aby mu soud na jeho žádost urychleně obhájce ustanovil, pokud si sám obhájce nezvolí.

Určení advokáta Komorou v takových případech nepřichází v úvahu, protože je povinností soudu, aby v případě nutné obhajoby obviněnému obhájce ustanovil, pokud si jej sám nezvolil (§ 38 odst. 1 tr. ř.).

JUDr. Vladimír Jirousek,
předseda České advokátní komory

Fotbalový turnaj Březolupy 2007

V sobotu 22. 9. 2007 se v obci Březolupy na Uherskohradištsku uskutečnil pod patronací České advokátní komory, region Střední Morava (Zlínský a Olomoucký kraj), **II. ročník družebního fotbalového turnaje**. Organizační stránku této akce zajistila opět na výbornou zástupkyně regionálního představitele komory JUDr. Aloisie Jurkovičová spolu se zkušeným „playerem“ JUDr. Josefem Kapušňákem.

Fotbalový turnaj proběhl za účasti čtyř týmů, letos za zvýšeného zájmu advokátů a advokátních koncipientů, kteří postavili dokonce dvě družstva („staří“ a „mladí“). Turnaje se v tomto roce bohužel neúčastnili zástupci zlínského soudu a státního zastupitelství, kterým se dle kuloárových informací nepodařilo sestavit reprezentační tým.

Putovní pohár pro vítěze II. ročníku turnaje si po zásluze odnesl tým OHS Policie ČR ve Zlíně. Druhé místo obsadili „staří“ advokáti. Na třetím místě se umístilo družstvo SKPV Policie ČR ve Zlíně a čtvrtí byli „mladí“ advokáti a koncipienti. V blízkém motorestu „Koliba“ v Bře-

zolupech se po ukončení sportovní části turnaje konala diskusní a společenská část programu, v rámci které přítomní účastníci debatovali o společných problémech advokátní a policejní praxe.

✦ JUDr. Stanislav Zenáhlík,
advokát a účastník turnaje

Česko-ruský seminář v České advokátní komoře

Dne 12. října 2007 uspořádala Česká advokátní komora na žádost Moskevské advokátní komory a v návaznosti na závěry diskuse v rámci mezinárodní sekce ČAK komorní **seminář pro ruské kolegy-advokáty** k otázkám trvale řešeným všemi evropskými advokacemi: etická pravidla, profesní tajemství, otázky disciplinární, nezávislosti advokátů i profese, zásahy státu do nezávislosti advokacie. Na program byla zařazena i problematika poskytování právních služeb evropskými (EU) a jinými zahraničními advokáty v ČR.

Vzhledem k rozdílné organizaci advokacie v Ruské federaci a České republice byla na semináři zastoupena jednak Moskevská advokátní komora (a to svým předsedou, panem Genri Reznikem, dále místopředsedou, panem Igorem Poljakovem, členem disciplinární komise panem Nikolajem Kipnisem a členy Rady mladých advokátů), jednak Federální advokátní komora Ruské federace (ta pouze panem Jurijem S. Pilipenkem, místopředsedou).

Za Českou advokátní komoru jednání řídil a příspěvek k povinnosti mlčenlivosti advokáta přednesl její místopředseda JUDr. Martin Vychopeň. Přednáškami k jednotlivým tématům přispěli také další místopředsedové ČAK – JUDr. Michal Račok (Možnost výkonu advokacie zahraničními advokáty) a JUDr. Petr Poledník (Nezávislost advokátní profese), dále JUDr. Marie Cilinková, členka mezinárodní sekce ČAK (Etická pravidla), a Mgr. Petr Holešínský, advokát, který se zároveň podílel na organizaci semináře (Zásahy státu do nezávislosti advokacie). Do diskuse k daným tématům se zapojili i další přítomní advokáti, Dr. Iur. Jiří Němec, LL.M., jehož kancelář také přispěla ke zdárnému zajištění akce, Mgr. Anna Apollonová, JUDr. František Veselý a JUDr. Jana Wurstová.

Na seminář byli také pozváni zástupci Slovenské advokátní komory, člen představenstva JUDr. Ján Gereg, tajemník JUDr. Andrej Popovec, a předseda kontrolní rady JUDr. Ján Smetana.

Seminář byl veden v angličtině a ruštině.

Cíl návštěvy a zájem hostů o výměnu zkušeností a informací vysvětlil předseda Reznik hned v úvodu: zdůraznil unikátnost advokátní profese, shodu základních cílů a zásad v různých státech bez ohledu na jejich právní tradice. I to, že jsou advokáti nazíráni dvojím způsobem – na jedné straně jako profese potřebná, na straně druhé jako profese vyvolávající soustavnou, někdy negativní pozornost. Stát se má často na pozoru před advokátní nezávislostí, jakoby se vymykala možnosti uplatňování tzv. státních a společenských zájmů. V Ruské federaci nyní sílí ataky na advokacii pod heslem boje proti terorismu,

jakož i snaha porušovat její principiální zásady. Proto je nutné stát ujistit, že ruská advokacie je schopna samoregulace, a zároveň zabránit oslabování její nezávislosti.

V průběhu semináře ruské kolegy zaujala např. otázka mezi, které advokát nesmí porušit ani v případě, kdy je žalován svým bývalým klientem, opatrnost, které musí advokát dbát, když ho klient za určitých zvláštních okolností sám zbaví povinnosti dodržovat advokátní tajemství (když je klient např. v té době ve vazbě), důsledný pořádek a evidence advokátních spisů a okolností, za nichž může být advokát zastoupen substitutem (za jehož výsledky odpovídá). Z disciplinárních věcí pak bylo diskutováno vymezení různých případů konfliktu zájmů. Zvláštní skupina dotazů směřovala k povinnostem advokátů k advokátní komoře, k poskytování právní pomoci jak ex offo, tak v rámci určování advokátů Českou advokátní komorou. Následovala výměna informací o průběhu a povaze advokátních zkoušek. Ukázalo se, že složení třináctičlenných zkušebních komisí Moskevské advokátní komory je rozdílné od možného složení našich zkušebních komisí – v Moskvě jsou v komisích zastoupeni vedle advokátů i zástupci ministerstva spravedlnosti a jiných právnických profesí. Je to ještě reflexe obtížných okolností, za nichž byl v r. 2001 přijat zákon o advokacii, který je účinný od 1. ledna 2002.

Úprava pojištění advokáta je sice v Rusku pojata do zákona o advokacii, není ale ještě skutečně v praxi aplikována a údajně ani nebude do doby, než bude schválen nový zákon o pojištění. Řada ruských advokátů se nicméně pojišťuje ze své vlastní vůle a klient, pokud trvá na tom, aby se jeho advokát pojistil, toho může dosáhnout soudní cestou. Předseda Reznik požádal české kolegy o spolupráci s nově vytvořenou speciální komisí Federální advokátní komory, která se zabývá pojištěním advokátů.

Účastníci semináře se od ruských kolegů dozvěděli, že jedním z významných současných problémů ruské advokacie je, že výkon advokacie není v této zemi považován za podnikání.

Seminář byl zakončen podpisem memoranda o spolupráci mezi Českou advokátní komorou a Moskevskou advokátní komorou, iniciovaným ruskou stranou.

✦ JUDr. JANA WURSTOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK.

Směrnice (EU) o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi

Do třetice bychom vám rádi v našem miniseriálu představili **směrnici Evropského parlamentu a Rady 2007/36/ES ze dne 11. července 2007 o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi** (dále jen „směrnice“),¹ která vstoupila v platnost 3. srpna 2007 a členskými státy EU má být provedena do 3. srpna 2009.

Směrnice stanoví minimální pravidla pro usnadnění výkonu některých práv akcionářů, která se váží k akciím s hlasovacím právem, na valné hromadě. Vztahuje se jen na společnosti se sídlem v členském státě EU, jejichž akcie jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu v členském státě EU. Některé typy společností mohou členské státy při provádění směrnice z její působnosti vyloučit (čl. 1 odst. 3), mezi nimi i družstva. Členské státy mohou přijmout i jiná opatření ve prospěch akcionářů, která by jim usnadnila výkon práv uvedených ve směrnici (čl. 3). Práva akcionářů vyplývající ze směrnice se budou v konkrétním případě řídit právní úpravou provedenou členským státem, v němž má společnost sídlo.

Základním principem, který směrnice zakotvuje, je rovné zacházení se všemi akcionáři ve shodném postavení, posuzováno podle možnosti účasti a hlasování na valné hromadě. Směrnice sjednocuje pravidla pro podávání informací společnostmi akcionářům před konáním valné hromady; například stanoví lhůty, v nichž by společnosti měly nejpozději uveřejnit oznámení o konání valné hromady. O způsobu uveřejnění takového oznámení stanoví, že má zajistit rychlý a nediskriminující přístup a má tak být učiněno „sdělovacími prostředky, od nichž lze rozumně očekávat, že zprostředkují účinným způsobem informace veřejnosti v celém Společenství“ (čl. 5 odst. 2 směrnice). Ustanovení o způsobu uveřejnění předmětného oznámení nemusí být členskými státy uplatňováno v případě, že společnost vede seznam akcionářů a je povinna akcionáře obesílat pozvánkou. Směrnice stanoví minimální obsah oznámení o konání valné hromady, vypočítává také příkladmo informace, které mají být k dispozici akcionářům na internetových stránkách společnosti, a to po nepřetržité období začínající nejpozději dvacátým prvním

dnem přede dnem konání valné hromady, počítáno přitom včetně dne konání valné hromady.

Akcionáři by podle směrnice (čl. 6) měli mít možnost samostatně nebo společně zařazovat body na pořad jednání valné hromady, toto právo však mohou členské státy navázat jen na konání řádné valné hromady, pokud je akcionářům umožněno svolávat mimořádnou valnou hromadu. Akcionářům by zároveň mělo být umožněno předkládat návrhy usnesení k bodům, které mají být podle programu na valné hromadě projednány. Opět je dáno státům ke zvážení, zda uloží akcionářům povinnost vykonávat tato práva písemně, a to buď prostřednictvím pošty, nebo elektronicky. Výkon těchto práv lze podmínit vlastněním minimálního pětiprocentního podílu na základním kapitálu společnosti. Pro výkon práva zařazovat body na program valné hromady jsou členské státy povinny stanovit jednotnou lhůtu, pro výkon práva navrhopvat usnesení k bodům programu valné hromady mohou státy takovou lhůtu vymežit. Tyto lhůty budou státy muset sdělit Evropské komisi, která informaci zveřejní v Úředním věstníku EU. O změnách v pořadu jednání valné hromady budou muset být akcionáři včas informováni.

V čl. 7 je definován tzv. „rozhodný den“. Členské státy by jim ve svých právních řádech měly rozumět určitý den

před valnou hromadou, k němuž akcionáři vlastní akcie, s nimiž je spojeno jejich právo účastnit se valné hromady a hlasovat na ní. Rozhodný den se nemusí stanovit u společností, které vedou seznam akcionářů. Účast akcionářů na valné hromadě a právo hlasovat podle stavu akcií nesmí být členskými státy podmiňováno povinností uložení akcií u jiné osoby nebo povinností převedení či registrace akcií akcionářem na jinou osobu. Nikterak mimořádně nesmí být ani omezena dispozice akcionáře s akciemi v době mezi rozhodným dnem a dnem konání valné hromady. V zásadě by členské státy měly stanovit jednotný rozhodný den pro všechny společnosti. Ten by neměl předcházet dnu konání valné hromady o více než 30 dnů a mezi nejzazším přípustným dnem pro svolání valné hromady a rozhodným dnem by mělo uplynout alespoň 8 dnů (nepočítaje oba uvedené dny). I tyto informace Komise zveřejní v Úředním věstníku EU poté, co jí je státy sdělí.

Akcionářům by měla být zajištěna tzv. elektronická účast na valné hromadě s možností hlasovat elektronickými prostředky (čl. 8). Společnosti by měly mít také možnost nabídnout svým akcionářům korespondenční hlasování před konáním valné hromady (čl. 12). Směr-

nice dále stanoví pravidla pro účast a hlasování akcionáře na valné hromadě prostřednictvím zástupce na základě plné moci (čl. 10 a 11). Plná moc bude muset být písemná, akcionáři ji však budou moci udělovat i elektronicky. Počet zmocněných osob jednoho akcionáře pro jednu valnou hromadu může být členskými státy v zásadě omezen. Jedna osoba bude moci být zmocněncem několika akcionářů a měla by mít možnost hlasovat za každého akcionáře různě. Výkon práv akcionáře na valné hromadě prostřednictvím zmocněnce může být omezen jen v případě striktně vymezeného střetu zájmů mezi zmocněncem a akcionářem.

Na závěr pamatuje čl. 14 směrnice na pravidla uveřejňování výsledků hlasování na valné hromadě. Ty by se měly objevit na internetových stránkách společnosti do 15 kalendářních dnů po valné hromadě. Směrnice tedy předpokládá, že společnosti s kótovanými akciemi budou mít internetové stránky (viz bod 6 preambule).

✦ JUDr. MARKÉTA TOŠNEROVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

¹ Směrnice byla publikována v Úředním věstníku EU, L 184, 14. 7. 2007, str. 17. Na webu je možné jej dohledat v databázi EUR-Lex na adrese: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/cs/oj/2007/l_184/l_18420070714cs00170024.pdf

Budoucnost práva v Evropě

JUDr. JAN MOLÍK

Nejlepší právníci diskutovali o budoucnosti integrace evropského práva. Kongres na vysoké úrovni, předznamenávající 15. výročí Akademie evropského práva (ERA), skončil **29. září 2007 v Treviru**, nejstarším německém městě a centru vinohradnické oblasti moselského vína. Pod názvem, který je titulkem tohoto článku, byl rozdělen do čtyř tematických pracovních skupin: k navrhované smlouvě o reformě unie,¹ ke zlepšení evropské legislativy, k rozvoji společné soudní kultury a k sociální Evropě. Vedoucí osobnosti na poli evropského práva během třídního zasedání prodebatovaly současné a budoucí výzvy, které stojí před právníky v oblasti evropského práva.

Za ČAK se tohoto kongresu účastnil předseda JUDr. Vladimír Jirousek. Díky jeho iniciativě mohli čeští i slovenští účastníci těžit ze simultánního překladu většiny referátů i diskuse do češtiny. Kongresu se zúčastnilo téměř 200 právníků – praktikujících i akademiků – takřka z celé Evropy. Mezi přednášejícími byli vysoce hodnocení experti v oblasti evropského práva a vedoucí osoby evropské integrace, počítaje v to stávajícího prezidenta Evropského soudního dvora Vassiliose Skourise a jeho předchůdce Gila Carlose Rodrigeze Iglesiase, viceprezidentku Evropského parlamentu Dianu Wallis, prezidenta řídicího výboru ERA a bývalého předsedu komise Evropského společenství Jacquese Santera, bývalé-

ho prezidenta rakouského Národního shromáždění Andree Kohla i bývalého eurokomisaře Petera Balázse, dnes profesora univerzity v Budapešti.

Přednášky a diskuse o **rozvoji společné soudní kultury** byly zaměřeny mj. na otázku, zda může národní soudce plnit svoji roli jako „soudce de droit commun“, tj. soudce práva Společenství, tedy evropského či komunitárního práva. To zahrnuje úkol nikoli pouhé aplikace evropského práva, ale také rozhodnutí, zdali je národní právo kompatibilní s právem Společenství, zdůraznila Pauliine Koskelo, prezidentka finského Nejvyššího soudu. Dle paní Koskelo národní soudy nejsou vždy připravené pro takový úkol, a to z důvodu jejich „klapek na očích“. Koskelo navrhla „přeshraniční spolupráci soudů při využívání case law“, která byla praktikována skandinávskými zeměmi po určitý čas, jako možné cesty k nápravě.

V téže skupině vystoupil s referátem i Colin Tyre, předseda CCBE. S kritickým důrazem upozornil na politické zasahování do soudcovské nezávislosti v Polsku. V jednom z referátů též zazněla informace, že do deseti let by měla být hotova evropská kodifikace občanského (civilního) práva.

Výměna zkušeností by měla být doplněna o zdokonalování znalostí o soudních systémech a právní kultuře ostatních členských států, uvedl Gilles Charbonnier,

od března 2005 generální sekretář Evropské soudní výkové sítě (EJTN). Tato síť pomáhá vymezovat a modernizovat evropské osnovy pro vzdělávání soudců a soudních úředníků. Gilles Charbonnier má značné mezinárodní zkušenosti jako odborník v soudní justiční spolupráci v trestních věcech a v justiční výuce, především na evropské úrovni.

Ruud R. Winter, prezident „College voor Beroep voor het bedrijfsleven“ v Haagu, představil holandský model, který slouží tomu, aby se aplikace práva Společenství zlepšovala. Při holandských soudech funguje okolo 40 právníků – „soudních koordinátorů pro evropské právo“. Síť slouží jako poradci pro veškeré otázky vztahující se k právu Společenství. Radí jak u soudů, kde jsou ustanoveni, tak i mezi sebou.

Závěru kongresu pod heslem „**Konečná tvář Unie**“ předsedal Michal Stabenov, zpravodaj Frankfurter Allgemeine Zeitung. Vystoupili již jmenovaní Rodrigex Iglesias a prof. Kohl. Ten ve svém vystoupení zdůraznil třeba Charty základních individuálních práv občana.² Kritizoval též skutečnost, že pojem subsidiarity obsažený v čl. 5 Amsterdamské smlouvy nemá žádný skutečný obsah. Za nepotřebnou označil i snahu centralizovat či europenizovat notáře.³ Připomněl, že za jeho mládí byla evropská integrace utopií a poukázal na to, jak mnoho se od roku 1955 v tomto směru událo.

Na rozdíl od jiných běžných seminářů pořádaných ERA se tohoto kongresu účastnili převážně právníci starší a staré gardy. Uvědomoval jsem si na něm, jaký je pro ně včetně podepsaného problém překročit vlastní stín uvažování v mezích klasického mezinárodního práva s jeho principy suverenity státu a nezasahování do vnitřních věcí státu druhého.

Kongres poukázal také na současné výzvy vůči Akademii samotné. Patnáct let po svém založení je ERA, která prostřednictvím konferencí, seminářů, studijních návštěv, jazykových kurzů a ostatních osvětových programů umožňuje právním praktikům získat širší a hlubší znalosti různorodých aspektů evropského práva, konfrontována s neustále rostoucí poptávkou. V roce 2006 počet konferencí a seminářů organizovaných ERA i počty jejich účastníků stoupaly strmě. Vzdělávací programy byly navštíveny celkem 6061 praktikujícími právníky, což je mnohem více než kdykoli předtím. V porovnání s rokem 2005 jde o 24% nárůst.

Na rozdíl od rapidního rozvoje v politice soudní spolupráce členských států EU jak v trestním právu, tak ve vzájemném uznávání soudních rozhodnutí, je **klíčovým důvodem rozvoje ERA značná potřeba právního vzdělávání v nových členských státech**. Zájem na spolupráci s Akademii je demonstrován jejich přístupem k **Nadaci ERA**.

V prosinci 2006 se k Nadaci Akademie evropského práva připojil Kypr, následován mezi dubnem a červnem tohoto roku Maltou, Slovinskem a Rumunskem, takže sedm z nových členských států EU podporuje ERA. Česká republika na rozdíl od Slovenska však s přistoupením k této nadaci stále otálí!⁴

ERA podporuje i **Sdružení přátel ERA**. Jeho členy z ČR jsou kromě podepsaného ještě dvě právničky z Brna. Sedmé výroční shromáždění Sdružení přátel se uskutečnilo před zahájením kongresu 27. října t. r. Valné shromáždění Přátel ERA si stanovilo ambiciózní cíle, mj. zvýšení svého kapitálu za účelem podpory stipendií pro právníky ze střední a východní Evropy.

Dne 15. října 2007 uspořádala ERA v Bonnu jednodenní seminář pro německé advokáty. Jeho cílem bylo odpovědět na otázky: Je téma marketing pro právníky jen nutné zlo? Nabízí právníkům konkurenční výhodu na rychle rostoucím trhu právního poradenství? Stále více právníků se zbavuje předsudků vůči marketingu: marketing představuje také přidanou hodnotu pro mandanta a dlouhodobě posiluje pozici advokátní kanceláře. Iniciativa „právníci s právem trhu“ ukázala, že marketing je pro právníky stále důležitější téma. Od půlky června 2006 jsou na webu www.anwaelte-im-markt.de názory, výměny zkušeností a fórum na téma právní marketing. Tento seminář nebyl jen o posilování povědomí právníků o marketingu, nýbrž také informací o jeho prosazení ve všedním, úředním dni. Obzvláště dialog-marketing nabízí právníkům mnoho možností k tomu, aby si dlouhodobě udrželi klienty či získali nové. ČAK či SAK jistě vezmou do úvahy, že problémy českých (i slovenských) advokátů s reklamou a marketingem jsou obdobné německým, a v dohledné době požádají ERA o uspořádání obdobného semináře u nás či na Slovensku. Nejlépe pak společně, třeba v Brně.

Shodou okolností a možná že ne náhodou byl v červenci t. r. vydán Pražským sdružením Jednoty českých právníků „**Glosář výrazů a zkratk rozhodčího řízení a ADR**“.⁵

Informace o seminářích a konferencích ERA lze získat z brožury vydávané vždy na pololetí. Tu si může každý bezplatně vyžádat na adrese: Academy of European Law, Metzger Allee 4, D-54295 Trier, Deutschland a též na www.era.int.

Dále pak ERA vydává svůj žurnál **ERA Forum**, a to ve spolupráci s vydavatelstvím Springer (viz www.springer.com). **Záznam jednání z kongresu „Budoucnost práva v Evropě“ vyjde v březnovém čísle 2008.**

✦ Autor provozuje advokátní praxi v Praze a Bratislavě.

1 Dle zpráv z 19.10. t. r. uvádějí sdělovací prostředky, že EU se v noci z 18. 10. dohodla na nové smlouvě, která má nahradit odmítnutou euroústavu. Česká tisková kancelář a po ní všechna ostatní média otrocky opakují název „reformní smlouva“. Originální název asi zní Reform Treaty. Správněji a dle ducha českého jazyka lépe odpovídá termín Smlouva o reformě. Po zkušenostech se strašením s euro ústavou je třeba dávat pozor na slovíčka!

2 Seminář Ochrana základních práv Evropské unie uspořádala ERA v Treviru ve dnech 19. a 20. 11. t. r.

3 Na druhé straně je otázka, zda právě pro notariát určitý celoevropský standard není nezbytností? Pro notáře pořádala ERA seminář Evropské procesní právo 12. a 13. listopadu 2007.

4 V důsledku toho nemohou účastníci z ČR čerpat slevy na účastnických poplatcích.

5 Glosář výrazů a zkratk rozhodčího řízení a ADR, autor Pierre A. Korrcce, čestný předseda Švýcarského sdružení pro arbitráž, překlad JUDr. Vojtěch Trapl, edice Miscelanea iuridice, sv. 6, Pražské sdružení Jednoty českých právníků, Praha 2007.

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	68
Aktuální informace pro advokátní koncipienty – novinky roku 2008	70
Věra Hartmannová: Opakování – matka moudrosti?	71
O záznam procesu s JUDr. Miladou Horákovou byl v Brně zájem	71
Seminář o mezinárodní arbitráži	72

Nakonec

Z právníkova zápisníku	73
Kresba Lubomíra Lichého	74
Víte, že... ..	74

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

• v pátek 21. prosince 2007

Lidská práva z povolání úst

Nejnovější rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku – změny v řízení před Soudem po vstupu Protokolu č. 14 v platnost – zásahy do práv advokátů a jejich klientů ve světle judikatury Soudu, zejména čl. 6 a čl. 8 Úmluvy – zvláštní procesní možnosti – některé aspekty trestního řízení z pohledu judikatury Soudu – činnost vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudem.

Lektoři: JUDr. Vít Alexander Schorm, vládní zmocněnec pro zastupování ČR před ESLP
JUDr. Eva Hubálková, Ph.D., právník Kanceláře Evropského soudu pro lidská práva

Číslo semináře: 41105

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. prosince 2007

• ve čtvrtek 10. ledna 2008

Školení pro lektory – problematika vzdělávání dospělých

Pedagogicko-psychologické aspekty vzdělávání dospělých (věk a vzdělatelnost, vnímání a věk, nervová soustava, zrak, sluch, učení a paměť – druhy paměti, učení a inteligence, motivace, překonávání úzkosti). Formy a metody (využití závěrů didaktiky dospělých ve využití didaktických prostředků ve vzdělávacím procesu, organizace výukového procesu s respektováním specifík a individuálních rozdílů posluchačů, formy ověřování získaných poznatků). Efektivita vzdělávání (zpětná vazba – formy, assessment jako nástroj zjišťování efektivit).

Lektoři: PhDr. Jan Pachman a PhDr. Miroslav Frnoch, odborníci zabývající se andragogikou

Po skončení hlavního tématu proběhne seznámení s programem Codexis advokacie – informačního systému pro advokáty (Atlas Software, a. s.). Seminář je polodenní od 9.15 do 13.30 hodin.

Číslo semináře: 41108

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 31. prosince 2007

• ve čtvrtek 17. ledna 2008

Školení pro sekretářky a administrativní pracovníky advokátů

Aktuální informace a změny v komunikaci sekretářky s advokátem – komunikace s Českou advokátní komorou – komunikace s klientem – obranné mechanismy – neverbální komunikace.

Lektoři: PhDr. Iva Chaloupková, tisková mluvčí ČAK
JUDr. Daniela Kovářová, advokátka
PhDr. Miloslav Hrubý, psycholog

Číslo semináře: 41802

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 7. ledna 2008

• ve čtvrtek 31. ledna 2008

Aktuální otázky soutěžního práva

Nová pravidla pro ukládání pokut ÚOHS a Komise – nový leniency program ÚOHS a Komise – aktuální judikatura českých správních soudů v soutěžních věcech – aktuální judikatura evropských soudů v soutěžních věcech – rozhodovací praxe ÚOHS a její tendence – soukromoprávní prosazování soutěžního práva – zkušenosti s aplikací komunitárního soutěžního práva ze strany ÚOHS – úvahy o novelizaci právních předpisů.

Lektor: JUDr. Robert Neruda, ředitel Sekce hospodářské soutěže Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Číslo semináře: 41804

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 21. ledna 2008

• ve čtvrtek 21. února 2008

Jak nahlížet do soudních databází

Chcete vědět, jak zjistit stav řízení na soudech přes internet? Jak elektronicky komunikovat se soudy? Jak nahlížet do dat soudů? Jak zjistit, kdo je či není dlužníkem? Navštivte tento seminář!

Soudní aplikace pro odbornou veřejnost – možnosti advokátů zjišťovat informace o jednáních a stavu vyřizování svých věcí prostřednictvím počítače – prezentace aplikace InfoSoud – zveřejňování informací o stavu řízení na soudech – prezentace aplikace ePodatelna – elektronická podání na soudy – prezentace aplikace ISIR – insolvenční rejstřík – zkušenosti s používáním, přínosy pro soudy – diskuse.

Lektoři: JUDr. Lenka Ceplová, Krajský soud Praha
Ing. Pavel Jůza, CCA Group, a. s.
Ing. Jaroslav Fajtl, CCA Group, a. s.

Číslo semináře: 41807

Poplatek za seminář: 450 Kč

Uzávěrka přihlášek: 12. února 2008

Semináře probíhají v Praze v Paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), obvykle od 9.15 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a poukážou příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na akce pořádané v roce 2007 na účet č. 12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4101000312); a na akce pořádané v roce 2008 na nově zřízený účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4180100312). Doklad o úhradě vezměte s sebou, fakturu obdržíte při prezenci. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace na č. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

❖ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty ve Vzdělávacím a školicím centru pobočky ČAK v Brně

• v úterý 15. ledna 2008

Nový insolvenční zákon – I. část

Lektor: Mgr. Jan Kozák, místopředseda KS v Brně

Číslo semináře: 68802

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 7. ledna 2008

• ve středu 16. ledna 2008

Nový insolvenční zákon – II. část

Lektoři: Mgr. Jan Kozák, místopředseda KS v Brně
Mgr. Lukáš Pachi, asistent soudce

Číslo semináře: 68803

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 7. ledna 2008

• ve čtvrtek 21. února 2008

České a slovenské smluvní obchodní právo v kontextu evropského vývoje

Lektor: doc. JUDr. Karel Marek, CSc.

Číslo semináře: 68805

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. února 2008

Semináře probíhají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, a poukážou příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet č. 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688070123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Nabídka knih

Advokát JUDr. Václav Král vydal v dotisku svou knihu advokátních vzpomínek nazvanou „Případy slavných i neslavných aneb můj život s advokací“ (180 Kč) a druhou nazvanou „Procházky pamětí aneb advokát na cestách“ (158 Kč).

Knižky lze objednat na adrese JUDr. V. Krále, Vodičkova 17, 110 00 Praha 1, nebo e-mailem: ak.kral@seznam.cz.

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Schustergasse 21
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 606 539 296

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ
OD ZÁŘÍ 2007 POŘÁDÁ POBOČKA BRNO ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY SEMINÁŘE PRO ADVOKÁTY TAKÉ
V PROSTORÁCH SÍDLA POBOČKY BRNO, V SEMINÁRNÍ MÍSTNOSTI V KLEINOVĚ PALÁCI, NÁM. SVOBODY 84/15.

• ve čtvrtek 10. ledna 2008

CODEXIS ADVOKACIE

Lektor: Martin Křepel, Atlas Software, a. s.

Číslo semináře: 68801

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 3. ledna 2008

• ve čtvrtek 7. února 2008

Problematika posuzování příčin dopravních nehod v kontextu advokát – znalec

Lektor: Ing. Vojtěch Marterer

Číslo semináře: 68804

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 31. ledna 2008

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno, v době od 9.00 do 13.00 hodin (pokud není na pozvánce uvedeno jinak).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz. **Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek.** Příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet č. 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688030123). Doklad o úhradě vezmete s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401-2, pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky Brno

Aktuální informace pro advokátní koncipienty – novinky roku 2008

Odbor výchovy a vzdělávání upozorňuje koncipienty na **změnu organizace povinného vzdělávání** vyplývající z novelizace stavovského předpisu č. 1/1998 Věstníku o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů:

- Počínaje rokem 2008 nebudou koncipienti zařazováni do seminárních skupin a rozlišování podle délky právní praxe.
- Podle vlastního uvážení, zájmu i časových možností se na semináře pořádané v roce 2008 koncipienti přihlašují prostřednictvím automatizovaného přihlašovacího systému, který je k dispozici na webových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu **Vzdělávací akce**.
- Koncipienti volí semináře tak, aby během tříleté praxe absolvovali všechny požadované semináře a k žádosti o vykonání advokátní zkoušky přiloží kompletně vyplněný výkaz o účasti.
- Pro koncipienty se starým výkazem (bez fotky) výše uvedené znamená absolvování všech ve výkaze vyjmenovaných seminářů, resp. seminářů obsahově podobně zaměřených. Pro koncipienty s novým výkazem opatřeným fotkou výše uvedené znamená zaplnění všech kolonek výkazu semináři z oblastí práva tam vyjmenovaných a dvanácti polodenních volitelných seminářů. Namísto volitelných seminářů může ČAK uznat absolvování i jiného semináře, například pořádaného pro advokáty.

Dotazy k přechodným ustanovením můžete zasílat na adresu vychova@cak.cz nebo volat na tel. 224 951 779.

Za odbor výchovy a vzdělávání ČAK

✦ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ

Opakování – matka moudrosti?

Dr. et Mgr. VĚRA HARTMANNOVÁ

Jak kdy. Tentokrát si totiž v našem jazykovém seriálu „posvítíme“ na nefunkční opakování slov. První příklad k vysvětlení této problematiky uvádíme z učebnice finančního práva: „*Další způsob kontroly je kontrola na základě zákona o finanční kontrole ve veřejné správě o které bude pojednáno v kapitole Finanční kontrola.*“ (Nejprve si doplníme chybějící čárku před *o které.*) Pokusíme se jednoduchým způsobem upravit toto souvětí tak, aby se v něm výraz *kontrola* vyskytoval pouze jednou. Vzhledem k tomu, že toto souvětí je vytrženo z kontextu, první úpravou může být např. prosté vypuštění opakujícího se výrazu (*dalším příkladem je ...*). Dále pak jeden výskyt slova ponecháme. Třetí výraz *kontrola* nahradíme číslem zákona a poslední (čtvrtý výskyt) číslem kapitoly. Celé souvětí pak můžeme upravit např. takto: „*Dalším příkladem je kontrola na základě zákona č. 320/2001 Sb., o které bude pojednáno v 6. kapitole.*“

V téže publikaci najdeme i další příklad: „... *sehrál hlavně v období římského císařství hlavní význam ...*“ Opakování slov odstraníme použitím jiných (vhodnějších) výrazů, např. „... *sehrál především v období římského císařství rozhodující význam ...*“

K našim „studijním“ účelům můžeme použít i následující ukázkou. Tento konkrétní případ sice nevnímáme jako přílišný nedostatek, poslouží nám ale k objasnění a odstranění jiných podobných (a výraznějších) chyb. „*Navrhovatelka žádala na odpůrci dle § 95 zákona o rodině o příspěvek ...*“ V tomto konkrétním případě můžeme zcela bez obav vypustit druhou předložku *o*. V češtině lze užít vazbu *žádat o něco (žádat o příspěvek)*, ale i žá-

dat něco (*žádat příspěvek*). K vazbám doporučujeme *Slovník slovesných, substantivních a adjektivních vazeb a spojení* (SVOZILOVÁ, N., PROUZOVÁ, H., JIRSOVÁ, A. 1. vyd., Praha: Academia, 2005, ISBN 80-200-1310-5).

K častému opakování slov dochází v právnických textech také tehdy, užijeme-li naše oblíbená spojení či typické vazby. Např. „... *výše jmenovaný uvádí, že dále jmenovaná ...*“

Nevhodné není ani užívání stejných spojovacích výrazů. Např. z judikatury (opakující se spojovací výraz *který*, ale např. i substantivum *pracovník*): „*Pokud smlouvy o dílo, jejichž předmětem jsou služby od subjektů, které mají bydliště v zahraničí, obsahují požadavek na počet pracovníků, profesi pracovníků, dobu, na kterou jsou pracovníci vyžadováni, jsou-li stanoveni odpovědní zástupci obou smluvních stran, kteří řídí pracovníky a jsou oprávněni jim ukládat ať již přímo či nepřímou úkoly a kontrolovat rovněž kvalitu provedených prací a práce je prováděna v místě, které určil tuzemský zaměstnavatel, jedná se o takzvaný ekonomický pronájem pracovní síly, tedy o vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, jak jej pro daňové účely upravuje ust. § 6 odst. 2 zák. č. 586/1992 Sb.*“

Na závěr se ještě zmíníme o tzv. „módních“ slovech (např. *nicméně*), která se v našich textech také často opakují.

❖ Příspěvek napsala právnička a autorka jazykových publikací.

O záznam procesu s JUDr. Miladou Horákovou byl v Brně zájem

Nebývalému zájmu se těšilo promítání filmového záznamu procesu s JUDr. Miladou Horákovou a spol., které se konalo dne **5. 10. 2007** v sídle brněnské pobočky České advokátní komory. Promítací sál byl téměř naplněn, mezi přítomnými byli advokáti, advokátní koncipienti, soudci, soudní čekatelé, státní zástupci i jejich čekatelé. Jako host se dostavila předsedkyně Nejvyššího soudu České republiky JUDr. Iva Brožová. S ohledem na to, že celou akci pořádala ČAK, ale mohlo být mezi přítomnými více advokátů či advokátních koncipientů.

Promítání s dvěma krátkými přestávkami trvalo téměř osm hodin. Filmový záznam byl provázen odborným výkladem pracovnice Filmového historického ústavu. Celou akci lze hodnotit jako velmi zdařilou.

Pro velký zájem se tato akce opakovala v Brně ještě v listopadu tohoto roku, a to na Nejvyšším správním soudě. V polovině října byl sál plně rezervován.

Dle mého názoru je třeba uspořádat seminář na téma „**Politické procesy v 50. letech**“ za účasti soudců, státních zástupců a advokátů a zhodnotit tak tuto etapu naší justice, a to i v kontextu s nedávno proběhlým soudním jednáním s JUDr. Ludmilou Polednovou-Brožovou u Městského soudu v Praze, která se procesu s JUDr. Miladou Horákovou zúčastnila jako prokurátorka.

❖ JUDr. PETR POLEDNÍK,
místopředseda ČAK a advokát v Brně

Dne 2. listopadu 2007 proběhl v prostorách Justiční akademie v Hybernské ulici mezinárodní seminář, na jehož organizaci se spolupodílely Česká advokátní komora, Justiční akademie v Kroměříži a Akademie evropského práva v Trevíru – ERA. Seminář byl věnován problematice jednoho ze způsobů mimo-soudních řešení sporů – mezinárodní arbitráži, problematice, která přináší stále nové otázky k zamyšlení a řešení. Byl tlumočen do češtiny a do angličtiny, vzhledem k přítomnosti prestižních zahraničních přednášejících.

ERA je jak pro Justiční akademii, tak pro Českou ad-

Praha, a dva lektori zahraniční – Dr. Gordon Blanke, SJ Berwin LLP, London, a Ast. Profesor Panayotis Glavinis, docent v oboru mezinárodního ekonomického práva z Řecka. Všichni jsou zkušenými rozhodci ve svých domovských státech i v mezinárodních sporech.

Seminář byl obsahově rozdělen do tří podtémat:

- 1. Institucionální soudy nebo arbitráž ad hoc?**
- 2. Aplikovatelnost či neaplikovatelnost OSŘ na rozhodčí řízení?**
- 3. Je úprava důvodů zrušení rozhodčího nálezu vyhovující?**

Seminář o mezinárodní arbitráži

vokátní komoru již letitým osvědčeným partnerem, zejména v oblasti organizování seminářů týkajících se evropského práva. Česká advokátní komora uspořádala seminář k tématu mezinárodní arbitráže již před sedmi lety, zájem advokátní a soudcovské veřejnosti nicméně potvrzuje aktuálnost daného tématu i dnes. Semináře se zúčastnilo 10 soudců a 32 advokátů a advokátních koncipientů, kteří, jak vyplynulo z neformálních rozhovorů s nimi, se většinou arbitráží zabývají, anebo přímo působí jako rozhodci. Značná část přítomných se zapojila do diskuse k předneseným tématům.

Seminář zahájil ředitel Justiční akademie v Kroměříži JUDr. PhDr. Antonín Komenda, Ph.D., spolu se zástupkyní ERA, paní Leyrou Maisoovou, a moderoval jej předseda Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR a současně advokát JUDr. Bohuslav Klein, který byl zároveň jedním z přednášejících. K závěrečnému přípitku pak pozval přítomné místopředseda ČAK JUDr. Petr Poledník. V průběhu odborného programu vystoupili tři čeští lektori – kromě JUDr. Kleina prof. Dr. Alexander Bělohávek z Bělohávek Law Offices, Praha, JUDr. Miloš Pohůnek, místopředseda Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR,

Ke každému z nich se v rámci svých příspěvků vyjádřili vždy jeden český a jeden zahraniční lektor, nakonec proběhla diskuse. Lektori ve svých přednáškách kromě faktů uváděli i příklady ze své rozhodcovské praxe. Posлуhači se mohli například dozvědět, že rozhodčí nálezy lze napadnout podle procesních předpisů země, v nichž je vedeno příslušné rozhodčí řízení; proto se dnes nezřídka stává, že české subjekty vedou svůj spor před rozhodčím soudem v zahraničí (často např. v Rakousku), kde je příznivá a propracovaná relevantní judikatura. V rozhodčím řízení se obecně postupuje podle jednacního řádu daného (institucionálního) rozhodčího soudu, přesto se strany mohou od těchto pravidel odchýlit. U arbitráže ad hoc jsou procesním rámcem pro rozhodčí řízení Pravidla UNCITRAL z roku 1976, konkrétní pravidla řízení si určují strany sporu. Výhodou rozhodčího řízení obecně, ať už je vedeno před institucionálním soudem, nebo soudem ad hoc, je neveřejnost jednání. Někdy lze za výhodu arbitráže považovat i to, že se nemusí rozhodovat podle platného práva. Strany se mohou dohodnout, že se bude „soudit“ podle zásad spravedlnosti. Ve Švýcarsku prý existuje rozsudek tamního Nejvyššího soudu, který tuto zásadu výslovně deklaruje. Z přednášek lektorů dále vyplynulo, že rozhodčí řízení je ve srovnání se soudním řízením flexibilnější, sám rozhodce například může jazykově tlumočit výpověď svědka při jednání, pokud s tím strany sporu souhlasí. Platná rozhodčí doložka má dva základní důsledky. Věc je v případě sporu odňata zákonnému soudci a je vyňata z působnosti soudních procesních předpisů. Občanský soudní řád tedy v zásadě nemá, až na drobné výjimky, v rozhodčím řízení místo, pokud se na jeho použití strany nedohodnou. V mezinárodní arbitráži je používání vnitrostátních (soudních) procesních pravidel nepopulární, dochází pak totiž k vykládání těchto pravidel rozhodci. Rozhodčí nálezy zrušené v ČR pro porušení (soudních) procesních předpisů údajně mohou být (a bývají) v zahraničí vykonány.

Podrobnější vyhodnocení celého semináře mohou zájemci najít na webových stránkách ČAK www.cak.cz pod heslem Vzdělávací akce ČAK – archiv.

✦ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ,
JUDr. MARKÉTA TOŠNEROVÁ,
JUDr. JANA WURSTOVÁ

Z právníkova zápisníku

Knížka „Jste introvert?“ s podtitulkem „Jak prosperovat ve světě extravertů“ (napsala Marti Olsen Laneyová, do češtiny přeložila Ivana Pavličková, Praha: IKAR, 2006) mimo jiné naznačuje, že psychologický profil advokátů není zdaleka jednotný. Na straně 244 tam autorka píše: „Mám partnerskou dvojici klientů, kteří jsou zároveň společníky v právnícké firmě. Zoe je introvert, Ethan extravert. Když Zoe píše zprávu, je nervózní a podrážděná, jestliže kdokoli - dokonce i Ethan - otevře dveře její kanceláře. Ethan se v její kanceláři rád zastavuje a na všelicos se vyptává, rozčiluje ho však její odměřenost. Vysvětlila jsem jim, proč každý z nich takové vyrušení vnímá jinak. Když jsme si to objasnili, Ethan řekl: „Připadá mi to divné; mně krátké rozhovory pokaždé dodávají energii.“ Zoe mu vzrušeně odpověděla: „Nechápeš, jak je pro mě úžasné uvědomit si, že existuje důvod, proč mě vyrušování dráždilo. Někdy jsem nechápala, proč to tolik nenávidím.“

□ Hodnotil jsem bakalářskou práci, kde se autor odvolal na publikaci z Beckova nakladatelství a označil ji výrazem ze studentského slangu „Šedý Beck“. Pousmál jsem se a zároveň jsem v posudku pohaněl takovou nedokonalou odvolávkou. Napsal jsem, že ta by mohla – u čtenáře neznalého našich nakladatelských domů – vyvolat dojem, jako by autorem publikace byl indiánský náčelník. Jinak však jsem byl k diplomantovi smířlivý, protože jeho rozpor s citační normou byl z rodu těch plodných. Oživil v mé mysli dávno zapomenutý příklad, na němž lze demonstrovat omyl v projevu vůle: *Kdosi se zásoboval potravinami i jiným maloobchodním sortimentem tak, že využíval donáškovou službu. Když jednou požadoval čaj značky EARL GREY, napsal na objednávkový lísteček „1x šedý hrabě“. Byly mu doručeny jedny zahradní hrábě v barvě šedé.*

□ Tvůrci knih občas uvádějí, že podobnost jejich hrdinů se žijícími osobami je čistě náhodná. Mnohem důkladněji pojala takové ohrazení Dorothy L. Sayersová ve své detektivce z roku 1933 „Vražda potřebuje reklamu“ (do češtiny přeložil v roce 1940 Vladimír Procházka, knížka vyšla znovu po válce a nyní mám k dispozici vydání v nakladatelství Svoboda – Libertas: Praha 1993). V závěru knížky tam autorka sděluje: „Použila-li jsem v tomto výtvaru fantazie mimoděk jména nebo názvu, který připomíná něco skutečného – ať je to osoba, firma nebo výrobek –, pak se to stalo čistou náhodou a není to ani v nejmenším míněno jako narážka na něco skutečného – ať je to osoba, firma nebo výrobek.“ Paní Sayersová byla takto opatrná zřejmě proto, že znala svět reklamy (deset let v něm pracovala jako textařka) a právní spory s ním spojené. Obratně si počínal i překladatel, když si dobromylně dobíral dobové reklamy a například ódu na polévkové koření převedl do naší mateřštiny veršíkem

*Mužiček se po obědě něžným stává,
když mu žínka do polévky „Elsu“ dává.*

Jako student jsem dlouho nechtěl věřit, že vtipný překladatel Vladimír Procházka a profesor Vladimír Procházka, který nám na pražské právnické fakultě sucho-párně přednášel dějiny sovětského státu a práva, byli jeden a týž muž. Ve svém věku se však takovým životním peripetiím již ani nedivím.

□ Psal jsem pojednání o smluvní svobodě a hodlal se tam blýsknout francouzským výrazem „laissez faire“ (volně přeloženo: nechte věcem volný průběh). Můj snaživý, chytrý a zároveň omezený počítač mi tato slova sám od sebe opravil na „Lucifer“. Ale vlastně měl kus pravdy. Jsme-li ponecháni svobodnému smluvnímu rozhodování, můžeme se dočkat i lecjakých čertovin od smluvního partnera i od sebe samých.

□ Evropská směrnice č. 2005/29 ES, která zakazuje nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům, opustila termín „dobré mravy soutěže“. Jako jednu z podmínek obchodní nekalosti uvádí „rozpor s požadavky náležité profesionální péče.“ Když jsem takové vymezení poprvé četl, vzpomenu si na příhodu, která se kdysi měla stát v irské sbírce voskových figurín Madam Tussaud. Smíšená společnost se zastaví před jedním z exponátů a mezi průvodcem a mladou návštěvnicí se vede tento rozhovor: „Toto je vévoda z Wellingtonu a jeho kůň.“ – „Který z nich je vévoda z Wellingtonu a který jeho kůň?“ – „Jak je vám líbo, zlatíčko. Vy platíte, a vy máte na vybranou.“ Historiku vypráví Sigmund Freud ve své knize „Vtip a jeho vztah k nevědomí“ (přeložil Ondřej Bezdiček, Psychoanalytické nakladatelství, Praha 2005, s. 62). Slavný psychoanalytik k tomu uvádí: „Redukce tohoto irského vtipu by zněla: To je nestydaté, co si dovolí tito lidé pracující s voskovými figurínami nabídnout publiku. Kůň a jezdec se od sebe nedají rozeznat. (Žertovné přehánění.) A za to se platí takové peníze... Avšak nestydatost průvodce nebo majitele, který lidem vytáhne peníze z peněženek a nic jim za to nenabídne, je znázorněna opakem, odpoví, v níž se dotyčný vyznamená jako svědomitý obchodník, jemuž neleží na srdci nic víc než hájení práv, jež publikum získalo tím, že zaplatilo.“

Obávám se, že obchodníková „náležitá profesionální péče“ by mohla být někdy uplatňována, vykládána a obhajována právě takovým způsobem.

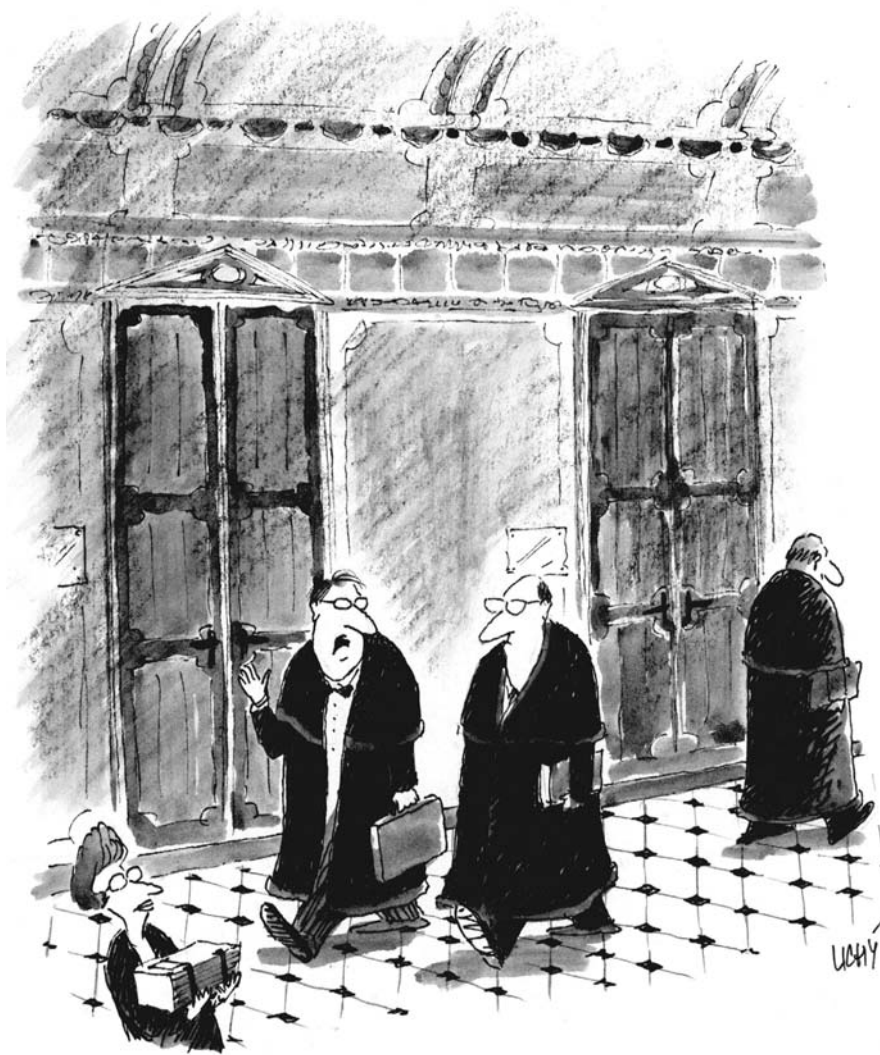
✦ prof. PETR HAJN

ř á d k o v á i n z e r c e

Nabídka

• Prodám kompletní Sbirku zákonů od roku 1948 - 2001 vázanou v černých deskách se zlatým písmem – skutečný originál. Cena 39.500,- Kč. Dovezu. Tel. 602 324 096.

• Účetnictví, daně – seriózně a levně (tel. 603 75 00 95).

PRÁVNÍ STÁT?... NO, ŘEKNĚME ZATÍM PRÁVNICKÝ.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- advokátní praxi krátce vykonával i belgický francouzsky píšící básník, dramatik a esejista Émile Verhaeren? Autor mnoha básnických sbírek (např. Vlámky, Mniši, Mnohonásobný lesk, Obdiv světa, Vzpoua), dram (Svítání, Klášter, Filip II., Helena Spartská) či eseje o Rembrandtovi studoval práva v Lovani. Émile Verhaeren (1855-1916) ovlivnil svojí civilizační poezií meziválečnou básnickou generaci.

- legitimace pro advokáty začala vydávat pražská advokátní komora z podnětu Jednoty advokátů československých? Stalo se tak v roce 1935. Legitimace se vydávala na požádání, žadatel musel připojit dvě podobenky opatřené jeho podpisem, kolek za 5 Kč a poukázat na manipulační výlohy dalších 5 Kč na šekový účet Advokátní komory v Čechách, čís. 28.162 u Poštovní spořitelny v Praze.

- finanční situace vdov po advokátech nemusela být ještě počátkem 20. století vždy dobrá? Dokumentuje to

článek s názvem Snažná prosba v časopise Právnické rozhledy z roku 1902. Dle něj „vdova po advokátovi se 3 dětmi v stavu skutku zoufalém, vydána největší bídě a nedostatku snažně prosí o peněžité dary“. Podle citované zprávy se nemocných a hladovějících dětí ujal zatímně „jistý klášter jeptišek“. Nelze přehlédnout, že v uvedené době neexistovalo zákonné sociální pojištění ani penzijní pojištění advokátů.

- advokátem v Praze a Mělníku byl před 1. světovou válkou i Josef Švagrovský? Švagrovský (1878-1943) v srpnu 1914 přeběhl do ruského zajetí a posléze působil v legiích. V červnu 1918 byl v Moskvě uvězněn bolševiky. Po návratu do vlasti organizoval pomoc legionářům a zajatcům za hranicemi. Od dvacátých let působil na ministerstvu zahraničí a v diplomatických službách, v letech 1923-1928 byl velvyslancem v Tokiu a v letech 1933-1938 velvyslancem v Rio de Janeiru. Josef Švagrovský zemřel 5. června 1943 v Praze, kde byl od podzimu 1938 ve výslužbě.

❖ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel	
Vladimír Jirousek: Frohe Weihnachten und PF 2008	3
Aktuelles	
PF 2008	4
Die Tschechische Rechtsanwaltskammer hat eine internationale Konferenz über anwaltliches Disziplinarverfahren veranstaltet ivac	5
Konferenz über die tschechische Justizreform auf dem Žofín ivac	8
Studienaufenthalt für Anwälte in Bonn, Deutschland	11
Jurist des Jahres 2007 icha	12
Informationen zu den Pflichtbeiträgen der Rechtsanwälte für das Jahr 2008	14
Aufruf für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten!	16
Aus Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Zusammenfassung	20
Direktklagen von natürlichen und juristischen Personen bei den Gerichten der Europäischen Gemeinschaft David Petrlík	21
Typische prozessuale Mängel von Verfahrensteilnehmern bei Rechtsstreitigkeiten über die Bezahlung von Wechselln Ladislav Derka	25
Unannehmlichkeiten wegen des Versterbens des Schuldners – oder wer stirbt, gewinnt? Ondřej Přidal	30
Die Stellung des Vermieters einer Wohnung hat sich nach der Novellisierung des Handelsgesetzbuches verschlechtert (zum Artikel von Mgr. Adam Zlámal in Bulletin der Rechtsanwaltschaft Nr. 6/2007) Petra Marková	32
Das Recht des Angeschuldigten zur Akteneinsicht im Untersuchungsverfahren Jiří Herczeg	34
Ad: Die Rechtsnatur der Mahnung Michal Maglia	40
Aus der Rechtsprechung	
Zur strafrechtlichen Verantwortung eines Hundehalters für einen durch den Hund verursachten Schaden	41
Aus der Rechtsprechung des EuGH	43
Aus der Fachliteratur	
Das Handelsgesetzbuch. Ein Kommentar Karel Marek	49
Gemeinsames Vermögen von Ehegatten in Theorie und Rechtsprechung P. B.	50
Schadenshaftung bei der Ausübung von öffentlicher Gewalt. Ein Kommentar Martin Mikyska	50
Gleichberechtigung bei der Entlohnung von Frauen und Männern Red.	51
Nur ein Augenblick Daniela Kovářová	52
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
Buch der Richter	54
Aus der tschechischen Anwaltschaft	
Die Regionen stellen sich vor: Südböhmen Vladimír Smejkal	55
Informationstag für Rechtsanwälte – Fragen aus der Rechtsanwaltschaft Daniela Kovářová	58
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	59
Aus der Sitzung des Vorstandes der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	60
Stellungnahme des Vorstandes der Tschechischen Rechtsanwaltskammer zur Auslegung der Bestimmung des § 41, Abs. 5, 2. Satz der Strafprozessordnung	60
Fussballturnier Březolupy 2007 Stanislav Zenáhlík	61
Tschechisch – Russisches Seminar in der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Jana Wurstová	62
Aus Europa	
Richtlinie (EU) über die Ausübung bestimmter Rechte von Aktionären in börsennotierten Gesellschaften Markéta Tošnerová	63
Die Zukunft des Rechts in Europa Jan Molík	64
Informationen und Interessantes	
Was Sie wissen sollten	
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentrum der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	68
Aktuelle Informationen für Rechtsanwaltskonzipienten – Neuigkeiten im Jahr 2008 Daniela Kovářová	70
Věra Hartmannová: Wiederholung – die Mutter der Weisheit?	71
Die Aufzeichnung des Prozesses mit JUDr. Milada Horáková ist in Brunn auf Interesse gestossen Petr Poledník	71
Seminar über internationale Schiedsgerichtsbarkeit Daniela Kovářová, Markéta Tošnerová, Jana Wurstová	72
Zum Schluss	
Aus dem Notizbuch eines Juristen Petr Hajn	73
Zeichnung von Lubomír Lichý	74
Wussten Sie, dass.... Stanislav Balík	74
Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung	75
Table of Contents/Summary	76
Konferenz über die Unabhängigkeit der Justiz	

David Petřík: Direktklagen von natürlichen und juristischen Personen bei den Gerichten der Europäischen Gemeinschaft

Der Artikel beschäftigt sich mit den praktischen Aspekten von Direktklagen, insbesondere beim Gericht der Ersten Instanz der Europäischen Gemeinschaft. Der erste Teil des Artikels beschäftigt sich mit den Zulässigkeitsvoraussetzungen der Ungültigkeitsklage, der Klage wegen Untätigkeit, der Schadensersatzklage und des Antrages auf einstweilige Verfügung und auf Rechtsmittel. Im Hinblick auf die Kürze der prozessualen Vorschriften wird insbesondere auf die Voraussetzungen Wert gelegt, die sich aus der Rechtsprechung ergeben. Der zweite Teil des Artikels ist der konkreten Art und Weise der Klageeinreichung gewidmet und ebenso dem Vorgehen, das ein Rechtsanwalt vor den Gerichten der Europäischen Gemeinschaft befolgen sollte, damit er die Interessen seines Mandanten so effektiv wie möglich vertritt. Hingewiesen wird insbesondere auf die Amtssprache der Gerichte, auf Fristen, Zustellungen, Anforderungen an die Klage und das mündliche Verfahren. Beigefügt ist auch ein Muster einer möglichen Klage.

Ladislav Derka: Typische prozessuale Mängel von Verfahrensteilnehmern bei Rechtsstreitigkeiten über die Bezahlung von Wechseln

Der Autor, Richter, der über Rechtsstreitigkeiten über die Bezahlung von Wechseln entscheidet, beschäftigt sich in dem Artikel mit einigen sich wiederholenden Fehlern der Verfahrensbeteiligten in diesen Streitigkeiten. Kurz weist er auf die Rechtsnatur des verkürzten Wechselverfahrens hin (Rechtsstreitigkeiten, bei denen ein Wechsel-Zahlungsbefehl ergeht), wodurch sich diese Rechtsstreitigkeiten von dem klassischen Zivilverfahren unterscheiden.

Ondřej Přidal: Unannehmlichkeiten wegen des Versterbens des Schuldners – oder wer stribit, gewinnt?

Der Artikel weist auf beträchtliche Komplikationen hin, die für einen Gläubiger durch das Versterben des Schuldners entstehen. Erstens kann es dazu kommen, dass die Erben des Schuldners im Erbverfahren nicht das gesamte Vermögen des Schuldners aufführen (die Höhe des erworbenen Vermögens begrenzt grundsätzlich ihre Haftung für Schulden des Erblassers), zweitens können die Erben wegen der begrenzten Haftung für die Schulden des Erblassers im Erbverfahren bemüht sein, eine Unterbewertung des allgemeinen Wertes der erworbenen Vermögens zu erreichen und drittens können die Erben andere Gläubiger begünstigen, und zwar dadurch, dass sie bevorzugt deren Schulden begleichen. Der Gläubiger kann diesen Komplikationen dadurch begegnen, dass er zum Zwecke der Feststellung des Vermögens des Erblassers Einsicht nimmt in die Erbakte (der Artikel beinhaltet eine Anleitung, wie dabei vorzugehen ist) und anschließend eine entsprechende Klage einreicht, um eine Erhöhung des allgemeinen Werts der Erbschaft und damit auch eine erhöhte Haftung der Erben für die Schulden des Erblassers zu erreichen.

Petra Marková: Die Stellung des Vermieters einer Wohnung hat sich nach der Novellisierung des Handelsgesetzbuches verschlechtert (zum Artikel von Mgr. Adam Zlámal in Bulletin der Rechtsanwaltschaft Nr. 6/2007)

Die Autorin geht von praktischen Erfahrungen mit der Novellisierung des Handelsgesetzbuches aus, die sich auf Miete von Wohnungen beziehen, und sie gelangt zu dem Schluss, dass es zu keiner Verbesserung der Stellung des Vermieters einer Wohnung gekommen ist, obwohl die auf den ersten Blick so erscheinen mag.

Jiří Herczeg: Das Recht des Angeschuldigten zur Akteneinsicht im Untersuchungshafverfahren

Der Autor beschäftigt sich in seinem Artikel mit der Realisierung eines der grundlegenden prozessualen Rechte des Angeschuldigten, und zwar mit dem Recht auf Akteneinsichtnahmen. Dieses Recht hat eine besondere Bedeutung im Verfahren über die Gesetzmäßigkeit des Entzugs der persönlichen Freiheit, das bedeutet im Verfahren über die Inhaftierung und im Verfahren über das weitere Andauern der Inhaftierung. Die im Strafverfahren tätigen Organe legen die Bestimmung der Strafprozessordnung, die dem Angeschuldigten das Recht zur Akteneinsichtnahme gewährt, zu restriktiv aus und in bestimmten Fällen kommt es so zur Verletzung des Rechtes auf Verteidigung des Angeschuldigten. Der Autor gelangt zu dem Schluss, dass weder Staatsanwalt, noch ein polizeiliches Organ oder ein Richter, die Handlungen im Rahmen des Ermittlungsverfahrens vornehmen, im Zusammenhang mit der Entscheidung über die Untersuchungshaft, dem Angeschuldigten und dessen Verteidiger vorab eine Einsicht in die relevanten Teile der Ermittlungsakte, die für die Entscheidung über die Untersuchungshaft maßgebend sind, versagen dürfen. Es handelt sich dabei insbesondere um Beweise, die der Staatsanwalt zur Begründung des Antrages auf die Inhaftierung verwendet, um die Entscheidung über das weitere Andauern der Inhaftierung und den Antrag auf Ablehnung des Antrages des Angeschuldigten auf Entlassung aus der Untersuchungshaft.

Michal Maglia: Ad: Die Rechtsnatur der Mahnung

Der Autor bezieht sich auf die Stellungnahme der Arbeitsgruppe der Tschechischen Rechtsanwaltskammer für Rechtsanwaltsgebühren, die unter dem Titel Zur Rechtsnatur der Mahnung im Bulletin der Rechtsanwaltschaft Nr. 7-8/2007 veröffentlicht wurde. Die Argumente, die in dieser Stellungnahme aufgeführt sind, ergänzt und bekräftigt der Autor mit Verweis auf die Richtlinie des Europäischen Parlaments und des Rates zur Bekämpfung von Zahlungsverzug im Geschäftsverkehr. Im Einklang mit dieser Richtlinie hat der Gläubiger das Recht auf den Ersatz von mit Eintreibung von Schulden im Zusammenhang stehenden Aufwendungen, und zwar auch solcher, die vor Klageerhebung aufgewandt wurden.

Die Entlohnung muss angemessen sein, sie ist in ihrer Höhe durch die außervertragliche Entlohnung des Rechtsanwalts begrenzt.

David Petřík: Direct legal actions by natural persons and legal entities filed at the courts of the European Community

The article focuses on the practical aspects of direct actions particularly those filed at the EC Court of First Instance. The first part points out the conditions of admissibility of an action for invalidity, action for inactivity, action for indemnity, petition for a preliminary measure and remedy. In view of the brevity of procedural regulations, stress is placed on the conditions that arise from judicature. The second part is devoted to the specific manner in which an action is filed and how a lawyer should proceed before the EC Court to be able to defend the interests of his client as effectively as possible. It deals with the language regime of the courts, the deadlines, delivery of correspondence, requirements of the action and oral proceedings. An example of a possible action is attached.

Ladislav Derka: Typical procedural errors by participants in disputes over payment of a bill of exchange

The author, a judge making decisions about disputes of payment of a bill of exchange, considers some of the repetitive errors made by participants in these matters. He

briefly points out the nature of the shortened bill proceedings (disputes in which a bill payment order is issued), which distinguishes these disputes from the traditional civil proceedings.

Ondřej Přidal: Inconveniences relating to the death of a debtor – or who dies, wins?

The article draws attention to the considerable complications for creditors associated with the death of the debtor. Firstly, the debtor's heirs need not provide information in the inheritance proceedings about all the debtor's assets (property) (the level of acquired property considerably limits their responsibility for debts), secondly the heirs may, due to limited responsibility for the testator's debts, attempt at the inheritance proceedings, to undervalue the general price of the acquired assets, and thirdly the heirs may favour other creditors by paying off their debt first. The creditor may confront these complications by examining the inheritance file in order to ascertain the testator's assets (the article provides instructions on the procedure to take) and subsequently file the relevant action which should result in an increase in the general price of the inheritance and thereby increase the heirs' responsibility for the testator's debts.

Petra Marková: Position of the lessor (landlord) after the amendment of the Civil Code has worsened (referring to the article of Petr Zlámal in (Lawyer's Bulletin) BA no. 6/2007)

The author bases her facts on the practical experience of applying the amendment of the Civil Code relating to the renting of a flat and concludes that there is no improvement to the position of the flat lessor although it would appear that way at first glance.

Jiří Herczeg: Right of the accused to examine his file during proceedings regarding imprisonment

In the article the author deals with the implementation of one of the fundamental procedural entitlements of the accused, this being the right to examine his file. This right is of special importance in proceedings on the legality of the imprisonment, i.e. in proceedings of imprisonment and in proceedings about the further duration of imprisonment. Bodies responsible for criminal proceedings interpret the provisions of the Criminal Procedure Code guaranteeing the accused the right to examine the investigation file too restrictively and in some cases this leads to a breach of the accused's right to defence. The author concludes that the prosecutor, policy authority or judge performing the acts of preparatory proceedings may not refuse the accused and his defence counsel the right with regard to a decision about imprisonment to first examine the relevant parts of the investigation file which are vital for a decision about imprisonment. This will especially concern the evidence that the prosecutor uses to justify a petition for imprisonment, decision about further imprisonment and a petition for the rejection of the accused's application for being released from prison.

Michal Maglia: Ad: nature of a pre-claim reminder

The author follows-up on the standpoint of the section of the ČAK lawyer's tariff published under the title Legal Nature of pre-claim reminder in (Lawyer's Bulletin) BA no. 7-8/2007. The arguments in this standpoint are appended and reinforced by the reference to the Directive of the European Parliament and the Council on the procedure against late payments in business transactions. In accordance with this Directive the creditor is entitled to compensation of costs associated with recovery of debts, even those at the pre-claim phase. The remuneration must be proportionate, and the limit is the lawyer's non-contractual remuneration.

Editorial	
Vladimír Jirousek: Merry Christmas and Happy New Year 2008	3
News	
PF 2008	4
CBA organised an international conference on lawyer's disciplinary proceedings ivac	5
Conference on the Reform of the Czech Judicial System at Žofín ivac	8
Internship programme for lawyers in Bonn	11
Lawyer of the Year 2007 icha	12
Information about mandatory lawyers' payments for 2008	14
Challenge for lawyers and legal trainees!	16
Legal Theory and Practice	
Articles	
Summary	20
Direct actions by natural persons and legal entities filed at the courts of the European Community David Petrlík	21
Typical procedural errors by participants in disputes over payment of a bill of exchange Ladislav Derka	25
Inconveniences relating to the death of a debtor – or who dies, wins? Ondřej Přidal	30
Position of the lessor (landlord) after the amendment of the Civil Code has worsened (referring to the article of Petr Zlámal in Lawyer's Bulletin BA no. 6/2007) Petra Marková	32
Right of the accused to examine his file during proceedings while in prison Jiří Herczeg	34
Ad: nature of a pre-claim reminder Michal Maglia	40
Case Law	
Criminal liability of a breeder for injury caused by a dog	41
From the Case Law of the European Court of Justice (ECJ)	43
Professional Literature	
Commercial Code. Commentary Karel Marek	49
Tenancy by entirety in theory and judicature P. B.	50
Indemnity when exercising public authority. Commentary Martin Mikyska	50
Equality in remuneration of women and men red	51
Split second Daniela Kovářová	52
Legal Profession	
Karel Čermák's Column	
Book of Judges	54
Czech Legal Profession	
Regions introduce themselves: South Bohemia Vladimír Smejkal	55
Information day for lawyers – Issues of the legal profession Daniela Kovářová	58
From the disciplinary practice Jan Syka	59
From the meeting of the CBA Board of Directors icha	60
Standpoint of the CBA Board of Directors concerning the interpretation of the provision of Section 41 (5) second sentence of the Criminal Procedure Code	60
Football Tournament Březolupy 2007 Stanislav Zenáhlík	61
Czech-Russian Seminar at the Czech Bar Association Jana Wurstová	62
From Europe	
EU Directive on the exercise of some shareholder rights in companies with quoted shares Markéta Tošnerová	63
Future of the law in Europe Jan Molík	64
Information and attractions	
You should know	
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the CBA education and training centres	68
Current information for legal trainees – news items of 2008 Daniela Kovářová	70
Věra Hartmannová: Repetition – Mother of Wisdom?	71
There was interest in Brno in the record of the trial with JUDr. Milada Horáková Petr Poledník	71
Seminar on International Arbitration Daniela Kovářová, Markéta Tošnerová, Jana Wurstová	72
At the end	
From the lawyer's diary Petr Hajn	73
Drawing by Lubomír Lichý	74
Do you know that... Stanislav Balík	74
Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung	75
Table of Contents/Summary	76
Conference on the Independence of Justice	

UniCredit Bank

Silná banka pro silné osobnosti

UniCredit Bank Czech Republic a.s. zahájila svoji činnost na českém trhu 5. listopadu 2007. Vznikla integrací dvou dosud samostatně působících úspěšných bankovních domů HVB Bank a Živnostenské banky. UniCredit Bank Czech Republic a.s. je silnou a rychle se rozvíjející bankou, která nabízí širokou škálu kvalitních produktů

pro firemní zákazníky i privátní klientelu. Je jednou z nejsilnějších bank na trhu v oblasti projektového, strukturovaného a syndikovaného financování Corporate Finance.

UniCredit Bank je na trhu pro náročné, cílevědomé a odpovědné lidi, privátní klientelu i podnikatele, kteří za sebou chtějí vidět jasné výsledky a neustále se zlepšují. Požadují kvalitu a výkonnost od sebe i od druhých a ve finanční oblasti hledají způsoby, jak optimálně využít své peníze. Banka má v současné době více než 60 poboček a 64 bankomatů. Pobočková síť banky nyní prochází konsolidací, jejímž cílem je co nejvíce rozšířit dostupnost UniCredit Bank i pro klienty v jednotlivých regionech. Připravuje se otevírání nových poboček ve městech, ve kterých zatím nemá zastoupení. V první fázi půjde především o větší města, v dalších pak přijdou na řadu také města menší.

Název UniCredit Bank vyjadřuje příslušnost k nejvýznamnější evropské bankovní skupině UniCredit Group. S aktuální tržní kapitalizací ve výši přibližně 84 miliard EUR (k 1. 10. 2007) se UniCredit Group řadí mezi nejvýznamnější finanční skupiny Evropy. Působí v celkem 23 zemích, kde má více než 40 milionů klientů a 9.000 poboček a přibližně 170.000 zaměstnanců. Její celková aktiva činí k 30. 6. 2007 přibližně 1.018 miliard EUR (proforma). Fúzí se společností Capitalia, jež se uskutečnila k 1. 10. 2007, posílila skupina UniCredit výrazně svou pozici v Itálii, která je vedle Německa, Rakouska a střední a východní Evropy jedním z jejích klíčových trhů. V regionu střední a východní Evropy (CEE) má skupina největší mezinárodní bankovní síť, s více než 3.700 pobočkami a obchodními místy, v nichž více než 76.000 zaměstnanců poskytuje služby asi 27 milionům klientů. Britský finanční časopis Euromoney udělil letos skupině UniCredit Group titul Nejlepší západoevropská banka roku 2007. Skupina dostala rovněž ceny pro nejlepší banku v Itálii, v Rakousku, v Bulharsku a v Polsku. Do skupiny UniCredit Group v České republice patří rovněž UniCredit Leasing CZ, Pioneer Investments a UniCredit CA IB Czech Republic.

Konference o nezávislosti justice [11]

19. – 20. října 2006 Praha

Obsah

Nezávislá justice 80

Jen mlčenlivý advokát může poskytnout
právní pomoc 82

Vážení čtenáři,

zveřejňování příspěvků z Konference o nezávislosti justice – předpokladu spravedlivého procesu, kterou ve dnech 19. a 20. října 2006 uspořádala Česká advokátní komora v pražském Školícím a vzdělávacím centru v Paláci Dunaj, se blíží k závěru. V tomto čísle vám přinášíme dva hlavní referáty, jež otevřely poslední, pátý blok konference. K tématu „Nezávislost advokáta jako základní hodnota jeho povolání“ vystoupili dva známí pražští advokáti – předseda výboru pro odbornou pomoc a na ochranu zájmů advokátů ČAK JUDr. Tomáš Sokol a člen představenstva ČAK a předseda její sekce pro právo soukromé JUDr. Aleš Pejchal. Ve dvojčísle 1-2/2008 pak Bulletin advokacie zveřejní i zbývající, dosud nezveřejněné příspěvky – koreferáty dvou vzácných zahraničních hostů, exprezidenta Pařížské advokátní komory Jean-Marie Burguburu a prezidenta Saské advokátní komory Dr. Güntera Kröbera, a rovněž následnou panelovou diskusi.

Nezávislá justice

JUDr. Tomáš Sokol

Téma, na které mám promluvit, zní „*Nezávislost advokáta jako základní hodnota jeho povolání*“. Především si nejsem jist, jestli nezávislost je hodnota advokátní profese. Já bych spíše řekl, že to je podmínka, že to je *condicio sine qua non*. Ale na druhou stranu je třeba připustit, že bez profesní nezávislosti nemá práce advokáta smysl a je v podstatě bezcenná. Tedy jakousi hodnotou nezávislost nepochybně je. V této souvislosti a bez ambice na nějaké objevitelství připomínám, že nezávislost advokáta není bezbřehé osobní privilegium, díky kterému stojí advokát mimo řád věcí obecných, anebo dokonce nad tímto řádem. Ta nezávislost by mohla být definována jako přesně stanovená právní konstrukce, jejímž smyslem a jediným cílem je, aby advokát mohl poskytovat své právní služby nezávisle, tedy bez toho, aby při hájení zájmů svých klientů byl nucen brát ohled na jiné věci než věcně a právně relevantní souvislosti. Například, aby se nemusel starat o to, zda tímto svým hájením, touto svou právní pomocí si nezpůsobí nějaké další existenční obtíže apod. Z tohoto úhlu pohledu **je podle mého názoru nezávislost advokáta hodnota občanská**. Bylo tady několikrát – je to zajímavé – konstatováno, že nezávislost advokáta není nějak podrobně definována. Ještě se k tomu vrátím, protože podle mne to není dobré. Nicméně konstatuji, že jedině advokát, jehož limitují toliko zákony a v jejich mezích pokyny klienta, může být zárukou toho, že se občan nebo, řekněme, i obchodní společnost (fyzická osoba, právnická osoba) reálně domůže svých práv přiznaných ústavou a dalšími zákony, a tedy v tomto smyslu pro mně nezávislost advokáta je organickou součástí toho, čemu se říká *fair proces*. Nebo tedy, v našem ústavním rozměru, práva na právní pomoc podle článku 37 odst. 1 Listiny.

Pokud jde o nezávislost, tak především se domnívám (možná to zazní poněkud až anarchisticky), ale v jakékoliv pevněji strukturované společnosti, jakou stát je – který má pevně dané vazby, práva, povinnosti – tak v rámci takového státu obvykle bývá už jenom zmínka o nezávislosti vnímána podezíravě a v podstatě ne

podobně tomu, jak jsou vnímáni tuláci nebo jiné kočující živly. Každý státní úředník a každý politik ochotně uzná, že advokát, příp. soudce, musí být nezávislý. Ale co nezávislost znamená? Je advokát méně nezávislý, jestliže ho zákon nutí k tomu, aby udal svého klienta, protože ten klient se mu buď zmínil, anebo z kontextu z rozhovoru s tímto klientem advokát dospěl k názoru, že klient pere peníze? Je tím nějak omezena nezávislost advokáta? Nebo není? Pořád existuje. My jsme měli v minulosti v české advokacii takový problém, protože se ozvaly hlasy o tom, že advokacie jako taková vlastně k ničemu není, že to je cechovní spolek, přežitek středověku a že by to mělo být zrušeno. Já jsem v té souvislosti říkal, ano, to je velmi dobrý nápad, proč by advokát nemohl být totéž co instalatér? Když mi instalatér zdemoluje kuchyň, protože se pokoušel prošťouchnout vodovod a neuměl to, tak si půjdu stěžovat na živnostenský úřad a budu chtít, aby mu sebral licenci, aby nezobil kuchyni ještě někomu jinému. Dobrá, má takový úředník kontrolovat také advokáta? Také má kontrolovat kvalitu jeho práce? Možná právě obava politiků z toho, že by se úředníci na živnostenských úřadech dostávali k jejich intimitám při tom, když kontrolují práci advokáta, posléze vedla k tomu, že tyhle řeči, abych tak řekl,

utichly. Pozoruhodné je, že u nás utichly a najednou se začínají ozývat z Evropské unie, to mě trochu zneklidňuje. **Nezávislost advokáta je pro mne synonymem svobody, tedy možnosti v organizované společnosti právem jednat podle své úvahy a podle své potřeby.** Je jasné, že svoboda – potažmo nezávislost – není myslitelná v dnešní společnosti jako neomezená a obávám se, že nikdy tak myslitelná nebyla. V tomto směru chápu obavy, které vyslovil prezident tohoto státu, když neuspěl ve svém ústavním sporu a Ústavní soud zrušil jeho rozhodnutí, jímž odvolal předsedkyni Nejvyššího soudu, což je formálně právo prezidenta. Ale Ústavní soud dospěl k závěru, že v tomto případě toto právo nebylo vykonáváno, zjednodušeně řečeno korektně, není potřeba jít do podrobností. Pan prezident na toto rozhodnutí reagoval vyslovením respektu vůči soudní moci, ale současně projevením obavy z nárůstu této soudní, soudcovské moci až směrem k naprosté nekontrolovatelnosti, nebo jak bylo použito slovo, „soudcokracii“. Svoji reakcí pravděpodobně příliš nepotěšil část soudcovské veřejnosti a i z dalších reakcí byla cítit jistá rezervovanost. Pro mne není podstatné to rozhodnutí Ústavního soudu, zdali bylo správné či nikoliv. Důležité je, že **podle mého názoru je na jedné straně naprosto legitimní obava z nárůstu nějaké moci až k naprosté nekontrolovatelnosti, ale z druhé strany to logicky naznačuje, že je potřeba tuto moc jasně definovat,** to znamená, že tu je jakýsi prostor, který je třeba zaplnit podrobnější definicí toho, kde začíná a kde končí soudcovská nezávislost. Dokážu si představit řadu námitek, které poukazují na to, že nezávislost, svoboda, jsou pojmy, které se v podstatě nedají definovat. Není to úplně přesně pravda, protože my víme, že jakýsi repertoár elementárních občanských svobod je zapsán v Listině základních práv a svobod a kromě toho i v Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod, které byly do našeho právního řádu inkorporovány. Lze si z mého pohledu představit podobnou technologii nebo i jiné právní technologie, např. popisy určitých činností, vymezené určité struktury závislosti a odvolatelnosti, které by tento účel splnily. Takové vymezení jasně definuje začátek a konec, tedy pokud se někdo obává, že by ten konec neexistoval, že by ta moc byla neomezená, tak tuto obavu to vyloučí nebo minimalizuje, ale na druhou stranu to tato práva jasně garantuje. A to je podle mého názoru trochu problém, o kterém bych chtěl hovořit dál. **Podle zákona o advokacii je advokát nezávislý, je vázán toliko právními předpisy a v jejich mezích pokyny klienta.** To je zákonná definice – nic více a nic méně. Ale jak jsem již řekl: je méně nezávislý, nutí-li ho zákon k tomu, aby udával svého klienta? Nebo je víc nezávislý, když ho k tomu zákon nenutí? K této úvaze o jakési nutnosti zabývat se nebo pokoušet se definovat nezávislost mne vede takový zvláštní jev, který podle mně kráčí Evropou, nebo přesněji řečeno Evropou unijně organizovanou. Nechci zavádět celou tuto diskusi detailně k problému omezení povinné mlčenlivosti advokátů, která se v podstatě dotkla všech advokátních komor států Evropské unie, a k tomu, jestli nějaké omezení je nebo není důvodné. To je samostatná

diskuse. Mne znepokojují okolnosti, za nichž k těmto redukci advokátských oprávnění, jednoznačně podřaditelných pod pojem nezávislosti advokáta, došlo. Jaké okolnosti to provázely. Na počátku jsem řekl, že nezávislost či její jednotlivé atributy, jako je zmíněná mlčenlivost, nejsou známým prerogativem advokáta, ale představují ve své podstatě ochranu občana, kterému dávají možnost svěřit se bez obav svému advokátovi a konzultovat s ním i velmi intimní problémy, např. problémy, z nichž vylučuje, že ten člověk se dopustil nebo by se mohl dopustit závažného protiprávního jednání a advokát má možnost toto jednání korigovat. To, k čemu došlo, **pokud byla omezena advokátní mlčenlivost, tak to je podle mne redukce práv občana na to, aby mohl něco konzultovat se svým advokátem.** Co mě zarazilo byla jakási tichost, jakási nulová reakce veřejnosti na tuto redukci. Je to z mého pohledu zvláštní stav, kdy na jedné straně stačí, abyste se špatně podívali na nějakého brouka či chráněný druh jiného živočicha, a desítky, stovky, možná i tisíce zelených demonstrantů zaplní ulice a budou křičet. Ale jestliže jsou redukována občanská práva, tak nikdo nevyšel do ulic, nikomu to nevadilo. Ačkoliv bych očekával, že by to pro občany mohlo být svým způsobem jaksi zneklidňující. Možná je to právě tím, že míra té nezávislosti nebo to jejich právo nebylo nikde na papíře. Že si ani neuvědomovali, že jsou vlastně redukována jejich práva. Ono právo napsané na papíře je trochu něco jako kus vašeho majetku, který, když se vám někdo pokouší odcizit, tak budete křičet. Vůči neurčitému pojmu jako je svoboda, nebo nezávislost, lze – a my to tady v České republice, nebo někteří z nás, to bohužel pamtujeme – postupovat dobře známou metodou, které se říká salámová, kdy se – aniž by se diskutovalo o podstatě pojmů, aniž by byl zpochybňován, se jeho obsah postupně kousek po kousku odřezává, až na konci zbyde pouze provázek, na kterém ten salám visel. To je způsob, jakým se u nás vyprázdnily pojmy jako je svoboda, ačkoliv byly napsány v ústavě. Měli jsme svobodu projevu, svobodu shromažďování, ale ve skutečnosti, jak všichni vědí, jsme měli možná svobodu projevu a někdy svobodu po projevu. Ale v ústavě to vypadalo velmi hezky. Z tohoto úhlu pohledu je mi sympatické úsilí soudců, kteří hovoří o soudcovské samosprávě, diskutují o reálné míře její nezávislosti a konkrétně vyjadřují náměty, jak by ta soudcovská nezávislost měla vypadat. Ovšem dlužno současně říci, že to je pouze první krok, který, nebude-li po něm následovat ucelené legislativní dílo, o němž se povede diskuse a jejíž součástí budou vyslovené obavy z přílišné, až nekontrolovatelné soudcovské moci, a na konci bude nějaký zákon, pak ty řeči v podstatě nemají žádnou cenu. Já si dokonce myslím, že i advokacie by se měla zabývat, byť nikoliv na úrovni zákona, soupisem toho, co vlastně ta nezávislost je, a dovedu si představit jakousi interní *Magnu chartu libertatum*; jakýsi etalon toho, co je vlastně nezávislost advokáta, co to představuje, a tento etalon by pak měl být přikládán na návrhy všech zákonů, které se v tomto státě chystají, a ty zákony by tím etalonem měly být poměřovány.

A pokud by se zjistilo, že, ať už přímo nebo nepřímo se nějaký zákon pokouší nezávislost advokáta omezit, a já bych tady připomněl především kolegům z České republiky, že jsou pokusy vykládat zákon o ochraně osobních údajů tak, že Úřad na ochranu osobních údajů je oprávněn kontrolovat i advokáty. To znamená, že **nejen přímými novelami zákona o advokacii, ale i některými jinými zákony se pokouší státní moc kontrolovat advokáty**, anebo ty zákony alespoň interpretovat tak, že by advokáti mohli být kontrolováni, že by se jim někdo šel podívat do spisu, že by kontrolovali jejich klienty atd. To je stav, který podle mého názoru nelze připustit, a proto bych se přimlouval za tento etalon advokátské nezávislosti a jeho tvrdou obranu ve chvíli, kdy přímo nebo nepřímo se nějaký zákon této nezávislosti bude týkat. Víím, že to je nebo může být záležitost složitá, ale jsem přesvědčen, že její součástí by měla být prezentace této míry nezávislosti, této definice nebo toho etalonu široké veřejnosti, protože především je to jejich právo. Ne právo advokáta, ne jeho privilegium, ale právo veřejnosti. Jestliže se veřejnost rozhodne, že si přeje, aby neměla nezávislé advokáty, ale aby naopak měla advokáty, kteří jí budou z existenčních důvodů radit špatně nebo se

nechají ovlivňovat, případně rovnou je půjdou udat ve chvíli, kdy se od nich něco dozví, tak ať to veřejnost má. Je to věc svobodné volby té veřejnosti. Nicméně jsem přesvědčen, že právě v komunikaci s veřejností existuje naděje bránit se těm tlakům, které se projevují a které, řekněme, jsou ještě stále za horizontem. Totiž úvahy o tom – tedy nyní na evropské úrovni – že advokacie je poskytování služby jako kterékoliv jiné, a to vše, což si možná mnozí neuvědomují, že s tím souvisí. Nechci končit nějakým náznakem nástupu doby, kterou poměrně přesně popsal George Orwell, a v níž jsme někteří z nás část svého života museli žít. Jsem si vědom, že například v tomto státě je poměrně velká skupina těch, kteří dnes říkají: „*Co je to platné, že si můžu říkat co chci a mohu si jet kam chci, ale za komunistů bylo pivo desetkrát lacinější a všichni měli práci.*“ Ale současně pevně věřím, že tato skupina vymírá a že advokacie a její nezávislost je pro tu skupinu, která naopak dorůstá, která se rodí, hodnotou, za kterou bude stát případně se i hádat nebo prát, nebo minimálně podporovat advokacii v tom, aby si ta práva, která má ve prospěch občanů, ve prospěch klientů, ve prospěch svých zákazníků, aby si je bránila i do budoucna. *Dámy a pánové, já vám děkuji.* ■

Jen mlčenlivý advokát může poskytnout právní pomoc

JUDr. Aleš Pejchal

Advokát a státní moc

Moje úvaha má tak trošičku provokativní název. Pokusím se vysvětlit proč.

Kdo je to advokát? Vědec, znalec práva nebo vypočítavý demagog, altruista či obchodník s právem, seriózní umělec ve hře na spravedlnost nebo jen kabaretní, cirkusový „bavič“? Zvládnout výkon advokacie je spíše umění, řemeslo, nebo snad vědecký výzkum? A proč se z řad advokátů rekrutují politici, umělci, stejně jako právní teoretici či učitelé?

Ulpianus má za advokáta každou osobu, která pomáhá jinému ve vedení právního sporu. A jsme u jádra věci. U „zrození“ advokáta byl, je a bude vždy klient, tedy člověk, jenž se ocitá v právním problému, k jehož vyřešení potřebuje kvalifikovanou pomoc. A jak nesmírně široké jsou mezilidské vztahy upravené právem, tak je i široká potřeba právní pomoci pro orientaci v nich. Někdy pomůže spíše zvládnuté umění, jindy chladná logika a ve třetím případě neotřelý nápad podložený nezpochybnitelným teoretickým základem. Vždy však v mezích, které ohraničují od nepaměti věčnou hru lidské komunity o nalézání práva a spravedlnosti v rámci jejího spontánního řádu.

Spravedlivý proces

Občané 46 evropských zemí mají naprosto shodná základní pravidla spravedlivého procesu, jež jsou dána článkem šestým Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Odstavec třetí tohoto článku Úmluvy deklaruje pak v trestním řízení právo každého obviněného na svobodný výběr obhájce. Civilní řízení v rámci spravedlivého procesu v Úmluvě právo na právní pomoc upraveno nemá, ale to nebrání členským státům Rady Evropy a signatářům Úmluvy deklarovat toto právo ve svých vlastních ústavních předpisech. Česká re-

publika má právo na právní pomoc upraveno článkem 37, odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Kdokoli z nás má tedy právo na právní pomoc v řízení nejenom trestním, ale i civilním nebo správním.

Můžeme velice obecně konstatovat, že ve spravedlivém procesu na jedné straně máme zájem jednotlivce, jenž jej chce prosadit mezi ostatními lidmi. Na straně druhé pak státní moc, obvykle moc zákonodárnou, pokud daný stát nepreferuje precedenční systém tvorby práva, která vymezuje pravidla a vynucuje jejich dodržení. Jestliže jsou tato pravidla nejen ze strany jednotlivce, ale i státní moci, v daném případě moci soudní, dodržena, je prosazení tohoto zájmu buď umožněno, anebo jako nepatřičného zakázáno. Hru hraje podle těchto pravidel buď jednotlivec proti jednotlivci, či proti více jednotlivcům, anebo proti soukromým, popř. veřejným právnickým osobám. Někdy je oním soupeřem i část státní moci. Vždy však máme nějaký individuální zájem stojící proti jinému individuálnímu zájmu, popř. zájmu většího množství lidí.

Zda jsou pravidla spravedlivého procesu v tuto chvíli objektivně ta nejlepší, není až tak důležité, musí zde však existovat přesvědčení podložené jak vírou, tak zkušeností, jednotlivce i představitelů státní moci, že v daný moment jsou tato pravidla dostatečná jak pro prosazení jednotlivého zájmu, tak pro ochranu jiného jednotlivého zájmu či zájmu více lidí.

Advokát, klient a svoboda

Jaké je postavení advokáta v této hře? Především nemůže a nesmí jakkoli prosazovat svůj vlastní zájem. Zájem klienta nepřekračující pravidla stanovená zákonem je jediným zájmem, jenž může odůvodnit postup advokáta v tom kterém případě. Samozřejmě, že advokát může zvolit pouze takový postup, jenž je mu zákonem povolený nebo předepsaný, jinak by nedodržoval pravidla. V případě, kdyby klient požadoval jiný postup, mimo zákonný rámec, pak naopak advokát nesmí být alter ego svého klienta a je povinen tento postup odmítnout. Klientovi pak vysvětlit, že takto se hra hrát nedá a nabídnout zákonné řešení. V opačném případě by již nešlo o výkon advokacie a především o poskytnutí právní pomoci, ale o napomáhání v nezákonné činnosti.

Jestliže advokát důsledně prosazuje oprávněný zájem klienta a dodržuje jemu vymezený zákonný rámec pro výkon advokacie, včetně závazných etických pravidel, není mu již nic zakázáno. Je oprávněn, lze říci i vůči klientovi povinen, využít své intelektuální či rétorické schopnosti a je povinen riskovat dokonce i své společenské postavení nebo pověst pro úspěšné završení klientovy věci. Je na jeho profesionální odpovědnosti, jaký povolený postup použije, jakou taktiku či strategii klientovi doporučí. Proto také výkon advokacie bývá označován za svobodné povolání. Svoboda předpokládá nezávislost svobodného jedince, bez nezávislosti se o svobodě hovořit nedá. Pro poskytnutí kvalitní právní pomoci je tedy nutné, aby advokát byl zcela svobodný v rozhodování, jakou zákonnou cestou prosadí oprávněné zájmy klienta, a nemůže přitom podléhat jakékoli závislosti, která by mu v tom bránila. Logicky hovoříme v zobecněné formě o závislosti v rámci státu,

dané především poměrem nadřízenosti a podřízenosti. Základním požadavkem pro poskytnutí právní pomoci ale není jenom notoricky známá nezávislost na státu či obci. Advokát musí vždy mít možnost říci ne i svému klientovi, pokud by jeho požadavky vybočily ze zákonného rámce, anebo by klientem navrhovaný postup byl předem odsouzený k neúspěchu pro diletantismus přístupu. Ostatně pacient také nemůže, pokud má zájem přežít, diktovat svému chirurgovi, jak má při operaci postupovat a ve které ruce držet skalpel.

Advokát při ochraně oprávněných zájmů klienta musí být plně svobodný ve svém rozhodování, stejně jako lékař při ochraně zdraví pacienta, jinak nelze právní pomoc, resp. pomoc lékařskou kvalitně provést. Klient i pacient však musí mít v případě nespokojenosti oproti tomu zaručenu svobodnou volbu jiného advokáta nebo lékaře. Proto v případě, kdy advokát vstupuje do orgánů společnosti svého klienta a stává se tak podřízeným svého klienta, zbavuje se toho nejdůležitějšího pro výkon právní pomoci poskytované klientovi, své nezávislosti. A naopak, klient si vytváří k advokátovi i jiný právní vztah než ten, jenž byl založen smlouvou o poskytnutí právní pomoci, což mu bere možnost kdykoli se s advokátem postupem daným smlouvou a zákonem velmi rychle rozloučit v případě své nespokojenosti s ním.

Povinnost diskrétnosti a mlčenlivosti advokáta

Je vždy proti oprávněnému zájmu klienta, pokud by advokát bez vědomí a příkazu svého klienta hovořil o čemkoli, co se v rámci poskytování právní pomoci dozvěděl. A to i v případě, když se dozví o nezákonném jednání svého klienta. Již pojmově se vylučuje s termínem „pomoc“ činnost, která by způsobila tomu, komu má být pomáháno, jakoukoli újmu. Požadavky státní moci na prolomení zákonem dané povinnosti mlčenlivosti a etickými pravidly požadované diskrétnosti advokáta vůči klientovi, odůvodňované jakkoli, nemohou mít ospravedlnitelné místo v kterémkoli demokratickém státě. Pravidla spravedlivého procesu nepředpokládají a nemohou předpokládat, že ten, kdo se jich dovolává, bude sám snášet důkazy proti sobě anebo toto činit prostřednictvím toho, kdo mu poskytuje právní pomoc. A na druhé straně,

pokud by státní moc zákonem uložila advokátovi oznamovat věci, které se při výkonu právní pomoci o klientovi dozví, pak mu bere svobodu při poskytování právní pomoci. Už jenom tím, že mu přikazuje jednat proti zájmu klienta, který je v této situaci vždy oprávněný. Žádný rozumný právní řád totiž nepřikazuje domnělému viníkovi, aby se doznal či vypovídal sám proti sobě. Vždy je na druhé straně, obvykle státu, aby vinu prokázala. Tím méně tak může činit ten, kdo byl, ať již důvodně či nedůvodně podezřelým požádán o poskytnutí právní pomoci, tedy advokát. Prolomení povinnosti mlčenlivosti advokáta v důsledku nařízení státní moci přináší tedy jediné, naprostou ztrátu důvěry v systém, budovaný na základě přirozené tisícileté zkušenosti lidstva.

Proto bych velice rád apeloval na všechny nositele a vykonavatele státní moci, kteří, ať už z jakýchkoli důvodů, požadují prolomení povinnosti mlčenlivosti advokáta, aby o věci přemýšleli poněkud hlouběji. Dovolil bych si odkázat na F. A. Hayeka. Ten v knize „Právo, zákonodárství a svoboda“ říká: „Ti, kterým je svěřen úkol artikulovat, interpretovat a rozvíjet existující soubor pravidel správného chování, budou tedy vždy muset nalézat odpovědi na určité konkrétně vymezené problémy a ne prosazovat svoji nespoutanou vůli.“

Závěry

Vrátíme se opět k Ulpianovi, jenž zásady spravedlivého procesu formuloval již o osmnáct set let dříve, než byla

v roce 1950 v Římě podepsána Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Ve svých Digestech vysvětluje, že „spravedlnost je pevná a trvalá vůle přiznávat každému, co mu právem náleží.“ Snad i dnes budeme vědět tolik, co znali a praktikovali staří Římané.

Je zcela nepochybné, že každému náleží v rámci spravedlivého procesu právo na právní pomoc poskytnutou svobodně zvoleným nebo vybraným advokátem, kterému za takto vykonanou právní pomoc přísluší náležitá odměna. Aby se vůbec dalo hovořit o svobodné volbě advokáta, pak musí být advokát osobou nezávislou, obdařenou povinností mlčenlivosti o všem, co se v rámci poskytování právní pomoci dozvěděl.

Povinnost mlčenlivosti není žádným privilegiem advokáta, naopak nesmírně složitá povinnost, jejíž dodržení může být pro jejího nositele velmi často více než obtížné. Ač si je každý advokát, hodný tohoto označení, plně vědom této povinnosti a odpovědnosti, je nezbytné, aby tuto povinnost advokáta klientovi garantoval i někdo další. Především státní moc v rámci zákonné úpravy této povinnosti, ale také stavovská organizace, advokátní komora v podobě tvrdých postihů advokáta v kárném řízení v případě porušení této povinnosti. Teprve za takovéto právní a společenské situace může čtyřicet šest Vysokých smluvních stran, tedy čtyřicet šest evropských států podepsaných pod Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod prohlásit, že jejím občanům je zaručeno právo na spravedlivý proces. ■

Hledáme kandidáta na pozici PRÁVNÍK

Vaší pracovní náplní bude:

- ▶ zajištění právní podpory projektů
- ▶ právní agenda univerzálního charakteru
- ▶ zpracování právních stanovisek, návrhů smluv a jejich připomínkování
- ▶ příprava a zajištění procesně právních úkonů

Váš profil:

- ▶ ukončená VŠ právního směru
- ▶ praxe v obl. obchodního práva
- ▶ praxe z advokátní kanceláře výhodou
- ▶ zkušenost s civilním soudním řízením
- ▶ velmi dobrá znalost AJ, zejména odborné právní terminologie
- ▶ analytické myšlení, vnímání souvislostí, pečlivost, komunikační schopnosti

Nabízíme Vám:

- ▶ zázemí stabilního zaměstnavatele
- ▶ motivující platové ohodnocení
- ▶ pracoviště v Praze 3

Pokud Vás naše nabídka oslovila, kontaktujte nás na adrese nabor@cpost.cz. Termín nástupu dohodou.

ČESKÁ POŠTA

nabor@cpost.cz

www.ceskaposta.cz